DÖNEM : 17 CİLT : 40 YASAMA YILI : 4

T. B. M. M.
TUTANAK DERGİSİ

99 uncu Birleşim

6 . 5 . 1987 Çarşamba

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ 102

II. — GELEN KÂĞITLAR 103

III. — YOKLAMA 104

IV. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI 104

A) Gündem Dışı Konuşmalar 104

1. — Devlet Bakanı Ali Bozer'in, Avrupa Topluluğuna tam üyelik için müracaatımız konusunda gündem dışı konuşması ve DYP Grubu adına Çanakkale Milletvekili Cafer Tayyar Sadıklar'ın, SHP Grubu adına Tokat Milletvekili Enver Özcan'ın, DSP Grubu adına da Zonguldak Milletvekili Cahit Karakaş'ın, aynı konuda açıklamaları 104:111

2. — İzmir Milletvekili Vural Arıkan'ın, Bankalar Kanunundaki denetim hükümlerinin sistematiği konusunda gündem dışı konuşması 111:113

B) Tezkereler ve Önergeler 113

1. — Norveç'e gidecek olan Millî Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk'ün dönüşüne kadar Millî Savunma Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı İsmail Safa Giray'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1309) 113

2. — Portekiz ve Federal Almanya'ya gidecek olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Mükerrem Taşçıoğlu'nun dönüşüne kadar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, Devlet Bakanı M. Vehbi Dinçerler'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1310) 113

3. — Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğine gidecek olan Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin'in dönüşüne kadar Maliye ve Gümrük Bakanlığına, Sanayi ve Ticaret Bakanı Hüseyin Cahit Aral'ın vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1311) 113

4. — Fransa'ya gidecek olan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun dönüşüne kadar Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Hasan Celâl Güzel'in vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1312) 113:114

Sayfa

V. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER 114

1. — Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/826) (S. Sayısı : 544) 114:140

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR 140

A) Yazılı Sorular ve Cevapları 140

1. — Erzincan Milletvekili Veysel Varol'un, Erzincan - Refahiye İlçesine bağlı Kacak Köyü merasının orman ekim sahasına alındığı iddiasına ilişkin sorusu ve Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı H. Hüsnü Doğan'ın yazılı cevabı (7/1793) 140:141

2. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Erzurum İlinde Devlet tarafından yaptırılmakta iken yarım kalan iki fabrikanın satıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sorusu ve Devlet Bakanı Mustafa Tınaz Titiz'in yazılı cevabı (7/1830) 141:142

3. — Diyarbakır Milletvekili Şeyhmus Bahçeci'nin, Balıkesir Burhaniye İlçesi Karaağaç Köyü Bozburun mevkiindeki Bardakçı Sahil Sitesine ne zaman elektrik bağlanacağına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Sudi Türel'in yazılı cevabı (7/1889) 142:143

4. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, T. C. Emekli Sandığından emekli maaşı alanların sayısına ilişkin sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin'in yazılı cevabı (7/1925) 143

5. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Millî Egemenlik Parkına bir serbest kürsü konulmasının uygun bulunup bulunmadığına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Necmettin Karaduman'ın yazılı cevabı (7/1972) 143:144

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.00'te açıldı.

Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı, Balkan Türkleri Dayanışma ve Kültür Derneği yöneticileri ile vatandaşların Bulgaristan'daki olayların gelişmeleriyle ilgili düşünceleri, Bulgaristan'da yaşayan soydaşlarımıza yapılmakta olan işkence ile, alınması gereken tedbirler konusunda,

Tokat Milletvekili Enver Özcan da, Rabıta Genel Sekreteri Şeyh Attas'ın bir demeci hakkında;

Gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Siirt Milletvekili Mehmet Abdurrezak Ceylan, «Tarımda Tedbirler Paketi» ekonomik durum ve üreticinin ihtiyaçları ile alınması gereken tedbirler konusunda gündem dışı bir konuşma yaptı; Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı H. Hüsnü Doğan da bu konuşmaya cevap verdi.

İsviçre'ye gidecek olan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mustafa Kalemli'nin dönüşüne kadar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına, Devlet Bakanı Ahmet Karaevli'nin;

Hollanda ve Fransa'ya gidecek olan Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı İsmet Kaya Erdem'in dönüşüne kadar Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığına, Devlet Bakanı Kâzım Oksay'ın;

Vekillik etmelerinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkereleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Edirne Milletvekili Türkân Turgut Arıkan'ın, (6/1032, 6/1033, 6/1034) numaralı sözlü sorularını,

Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, (6/1005) numaralı sözlü sorusunu,

Geri aldıklarına ilişkin önergeleri okundu; sözlü soruların geri verildiği bildirildi.

Amasya Milletvekili Arsan Savaş Arpacıoğlu ve 14 arkadaşının, hükümetin izlediği tütün politikasından kaynaklanan sorunları tespit etmek amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/59) Genel Kurulun bilgisine sunuldu; Meclis araştırması önergesinin gündemde yerini alacağı ve öngörüşmesinin sırasında yapılacağı açıklandı.

İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın, «1136 sayılı Avukatlık Kanununun 1238 Sayılı Kanunla Değiştirilen Geçici 1 inci Maddesinin (A) Bendinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi»nin (2/183) İç-

tüzüğün 38 inci maddesine göre doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi reddedildi.

Çarşamba günlerinin de kanun tasarı ve teklifleri görüşmelerine ayrılmasına dair Danışma Kurulu önerisi kabul edildi.

Dışişleri Komisyonunda açık bulunan üyeliğe, DSP Grubunca aday gösterilen Konya Milletvekili Sabri Irmak seçildi.

Çanakkale Milletvekili Cafer Tayyar Sadıklar ve 12 arkadaşının, hükümetçe uygulanan tütün ekimi ve sigara ithalatı politikasından kaynaklanan sorunları ve BEST Sigara Fabrikasıyla ilgili iddiaları tespit etmek amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesinin (10/55) öngörüşmeleri tamamlandı; Meclis araştırması açılması reddedildi.

Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu ve 12 arkadaşının hükümetin ekonomik politikasından kaynaklandığı iddia edilen enflasyon, ödemeler dengesi açığı ve artan dış borçlarımız gibi sorunlara karşı alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/56) üzerinde bir süre görüşüldü.

6 Mayıs 1987 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşime saat 18.55'te son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Abdulhalim Aras

Kâtip Üye	Kâtip Üye
Kırklareli	Kayseri
Cemal Özbilen	*Mehmet Üner*

II. — GELEN KÂĞITLAR

6.5.1987 Çarşamba

Teklifler

1. — Konya Milletvekili Kemal Or'un, 10.2.1954 Tarih ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 20 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/442) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 5.5.1987)

2. — Gaziantep Milletvekili Mustafa Rüştü Taşar ve 2 Arkadaşının, 22.4.1983 Gün ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bu Kanuna İki Madde ve Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/443) (Anayasa Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 5.5.1987)

3. — Manisa Milletvekili Mehmet Timur Çınar'ın, Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 28.3.1983 Tarih ve 2809 Sayılı Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/444) (Millî Eğitim Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 5.5.1987)

4. — Yozgat Milletvekili Lutfullah Kayalar ve 12 Arkadaşının, 29.8.1977 Tarihli ve 2108 sayılı Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bazı Maddelerinin Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi (2/445) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.5.1987)

Yazılı Soru Önergeleri

1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Millî Egemenlik Parkına bir serbest kürsü konulmasının uygun bulunup bulunmadığına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından yazılı soru önergesi (7/1972) (Başkanlığa geliş tarihi : 6.4.1987)

2. — Edirne Milletvekili Türkân Turgut Arıkan'ın, Türk Standartları Enstitüsünce 1984 - 1986 yıllarında otel, gazino ve restoranlara ödenen ücretlere ve bu kuruluşa ait resmî taşıtlara ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/1973) (Başkanlığa geliş tarihi : 5.5.1987)

3. — Edirne Milletvekili Türkân Turgut Arıkan'ın, Türk Standartları Enstitüsüne 1984 yılından buyana atanan ortaokul mezunu ve daha az eğitim görmüş personele ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/1974) (Başkanlığa geliş tarihi : 5.5.1987)

4. — Edirne Milletvekili Türkân Turgut Arıkan'ın, Hürriyet Gazetesinin 3.5.1987 tarihli nüshasında, «Semra Hanım'dan Elekdağ'a ders» başlığı ile verilen haberе konu olaya ilişkin Başbakandan yazılı soru önergesi (7/1975) (Başkanlığa geliş tarihi : 5.5.1987)

5. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Erzurum İline bağlı bazı köylerin yol ve su sorunlarına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/1976) (Başkanlığa geliş tarihi : 5.5.1987)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Başkanvekili Abdulhalim Aras

KÂTİP ÜYELER : Mehmet Üner (Kayseri), Cemal Özbilen (Kırklareli)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 99 uncu Birleşimini açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Toplantı yetersayımız vardır, görüşmelere başlıyoruz.

IV. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

1. — Devlet Bakanı Ali Bozer'in, Avrupa Topluluğuna tam üyelik için müracaatımız konusunda gündem dışı konuşması ve DYP Grubu adına Çanakkale Milletvekili Cafer Tayyar Sadıklar'ın, SHP Grubu adına Tokat Milletvekili Enver Özcan'ın, DSP Grubu adına da Zonguldak Milletvekili Cahit Karakaş'ın, aynı konuda açıklamaları.

BAŞKAN — Devlet Bakanı Sayın Ali Bozer, «Avrupa Topluluğuna tam üyelik için müracaatımız» konusunda gündem dışı söz istemişlerdir; kendilerine söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI ALİ BOZER (Ankara) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Avrupa Topluluğuna yapmış olduğumuz müracaat hakkında yüksek heyete bilgi vermek üzere huzurlarınızda bulunuyorum; bu vesileyle hepinizi içten gelen saygılarla selamlarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

Yüksek malumlarınızdan olduğu üzere, bundan bir süre önce yüce Mecliste bütçe müzakereleri yapıldığı sırada, Sayın Başbakan tarafından, demokratik parlamenter düzenimizin daha sağlıklı esaslara kavuşturulması açısından iki önemli teşebbüste bulunulacağı açıklanmış idi. Bunlardan bir tanesi, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komisyonuna ferdî müracat hakkının tanınmasıyla ilgiliydi. Diğeri de, bu yıl içinde Avrupa Topluluğuna tam üyelik için müracaatımıza ilişkin bulunuyordu. Bu iki taahhüdün de bugün gerçekleştirilmiş olduğunu ifade etmekten dolayı duyduğum memuniyeti açıklamak isterim.

Bildiğiniz üzere, 14 Nisan günü Avrupa Topluluğu Başkanlık Divanına tam üyelik hakkında resmen müracaatımızı yaptık. Bu müracaatımıza tekaddüm eden günlerde Avrupa Topluluğu üyesi bütün ülkelerle temas ederek, Türkiye'nin görüşünü ve bu görüşün dayanaklarını açıklamaya çalıştık. Bu temaslarımızı müteakip, biraz evvel de arz etmiş olduğum gibi, 14 Nisan tarihinde de müracaatımızı resmen yaptık. Bu müracaatımız, Roma Anlaşmasının 237 nci maddesine dayanılarak yapılmıştır. Müracaatımız üzerine çeşitli yorumlar yapıldı, çeşitli spekülasyonlarda bulunuldu. Ancak, müracaatımızı müteakip çeşitli ihtimallerle karşı karşıya idik. Bunlardan birincisi, müracaatımıza ret cevabı almak, diğeri, müracaatımıza herhangi bir cevap almamak ve bir süre bu müracaatımızın askıda tutulması; bir başkası da, müracaatımızın, müteakip konsey toplantılarında müzakereye konu yapılması idi. Bizim üzerinde ısrarla durduğumuz görüş, müracaatımızı müteakip, ilk konsey toplantısında meselenin ele alınarak, oya vazedilmeksizin, komisyona intikal ettirilmesi istikametinde idi. Bu görüşümüzü de, özellikle uluslararası hukukta, devletlere farklı işlem yapılmaması ve hukukun üstünlüğü ilkelerine dayandırdık. Memnuniyetle ifade etmek isterim ki, Avrupa Topluluğu Konseyi bizim tezimiz istikametinde, hatta terminolojimizi de benimsemek suretiyle bir karar almış ve 27 Nisan günü de, müracaatımızı oya vazetmeksizin komisyona intikal ettirmiştir. Konseyin bu davranışını, uluslararası alanda hukukun üstünlüğü ilkesine ve ayrıcalıklı muamele yapmama ilkesine önemli bir örnek şeklinde telâkki et-

tiğimi, yüce Meclisin huzurunda belirtmeyi bir görev bilirim.

Değerli arkadaşlarım, Roma Anlaşmasından sonra 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanan Ankara Anlaşmasından bu yana, takriben yirmibeş yılı mütecaviz bir zaman geçmiştir. Bu zaman içinde ortaklık ilişkileri zaman zaman iyi bir biçimde işlemiş, zaman zaman da ortaklık ilişkileri durgun bir manzara arz etmiş, hatta donmuştur; fakat bu yirmibeş yıllık süre içinde tam üyelik için müracaat yapılmamıştır. Tam üyelik hakkındaki müracaatımızı yapmak hükümetimize nasip olmuştur. Bundan büyük bir gurur ve şeref duyduğumuzu da huzurlarınızda ifade etmek isterim. (ANAP ve DYP sıralarından alkışlar)

Ekonomik yapımızın, Avrupa Ekonomik Topluluğu ilkeleriyle paralellik arz etmesi, demokratik parlamenter düzen açısından da, 6 Kasım seçimlerinden bu yana, ciddî aşamaların kaydedilmiş olması, bize bu müracaatta bulunma cesaretini vermiştir. Ancak, bütün meselelerin tamamıyla çözüme kavuşmuş olduğunu ifade etmek de istemiyorum. Hiç şüphesiz ki, bundan sonra da Avrupa Ekonomik Topluluğunun şartlarına uygun bir yapıya kavuşmamız için gerekli tedbirleri almak durumundayız. Bu konuda çalışmalarımızı hassasiyetle ve büyük bir dikkatle sürdürmek azmindeyiz.

Bir topluluğa girmeye talip olan ve giren bir ülke, o topluluğun şartlarını da dikkate almak durumundadır. Bu gereği göz önünde tutan hükümetimiz, bundan sonraki yolun, - Sayın Başbakanın da ifade ettiği gibi - uzun ve dar bir yol, ince bir yol olmasını da dikkate alarak, azimle ve ısrarla çalışmalarını sürdürecektir.

Değerli arkadaşlarım, bu hususta, özellikle yüce Meclise ve basınımıza şükran hislerimi belirtmek istiyorum, Avrupa Ekonomik Topluluğuna tam üyelik için yapmış olduğumuz müracaatta, yüce Meclisimizin ve Türk kamuoyunun mutabakatını görmek, bize çalışmalarımızda ayrı bir şevk ve cesaret vermiştir. Bu itibarla, bu müracaatımızı ve aldığımız sonucu yüce Meclisimizin bir eseri olarak değerlendiriyorum.

Sizlere, bu vesileyle içten şükranlarımı arz ederken, bu müracaatımızın ülkemiz için hayırlı sonuçlar vermesini de yürekten diler, saygılar sunarım. alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Bozer.

Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Cafer Tayyar Sadıklar, buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA CAFER TAYYAR SADIKLAR (Çanakkale) — Sayın Başkan, yüce Meclisin çok değerli üyeleri; Avrupa Topluluğuna yapmış olduğumuz müracaatın memleketimiz için hayırlı olmasını temenni ediyor, bu vesileyle Sayın Bakan Bozer'in verdiği bilgilere teşekkürlerimizi ifade etmek istiyorum.

Ancak, Avrupa Topluluğunun, bizim müracaatımız üzerine normal bir prosedürü uygulamasının sevinçle ifade edilmesi, doğrusu ilginç karşılanmıştır. Reddedilmediği veya askıya alınmadığı konusu bir müjde olarak verilmekte ve bunun bir başarı olarak altı çizilmektedir. Normal muamelelerin, yapılan normal bir işlemin burada reklamını yapmanın anlamı yoktur. (ANAP sıralarından gürültüler; DYP sıralarından «Bravo» sesleri)

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen...

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, «reklam» diyorum, kusura bakmayın; öyle ifade ediyorlar ki, «Hiçbir hükümete nasip olmayan bu şeref, bizim hükümetimize nasip olmuştur» gibisinden... (ANAP sıralarından «Doğru, doğru» sesleri)

ZİYA ERCAN (Konya) — Yalan mı?...

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen...

Siz devam edin efendim.

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Devamla) — Daha sizin aklınızdan bile geçmezken, bu müracaatın 1959'larda yapıldığını ve ana anlaşmaların bugüne kadar tamamlanmış olduğunu lütfen hatırlayın.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Başbakan ve Sayın Bakan burada, «Uzun, ince ve zor bir yoldayız» diye ifade ettiler. Hatırlayın, bu cümle, gözü görmeyen bir halk şairimizin şiirinden alınmış bir ifadedir. Evet, onun gözü kapalı idi; bu müracaatı yaptıktan sonra - temenni ediyoruz, altını önemle çiziyoruz - lütfen gözlerimizi açalım.

Yapılacak işlemleri hepimiz biliyoruz. Her şeyden önce, demokratik bir toplum içine giriyoruz; onun şartlarıyla hareket etmeye mecburuz. İlk yapılacak şey, üzerinde, şartlarında ve sonuçlarında hiçbir tartışma yapılmayacak, yapılamayacak hür ve demokratik bir seçimi gerçekleştirmek mecburiyetinde olmamızdır. (DYP sıralarından «Bravo» sesleri, al-

kışlar) Bu ne kadar çabuk olursa, daha ayağımızı bile atamadığımız Avrupa Topluluğuna girme şansımız o derece fazla olur.

ZİYA ERCAN (Konya) — Anayasanın 175 inci maddesi yarın geliyor.

NEVZAT YAĞCI (Elazığ) — Anayasanın 175 inci maddesi yarın geliyor.

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, bu münasebetle diğer bir konuya temas etmek istiyorum.

Şüphesiz, ekonomik şartlarımızın da Avrupa Topluluğuyla uyum içinde olması gerekiyor. Bunun için Avrupa Topluluğunda muhtelif forumlarda önümüze konulan konulardan birisi, enflasyon rakamının yüksek oluşu, diğeri de, fert başına düşen millî gelirimizdir.

Bu konularda Batının kullandığı normları ve rakamları kullanmaya mecburuz. Burada kendimizi avutacak bazı rakamlar icat ederek, «Efendim, millî gelirimiz, fert başına 3 500 dolar» diyerek... Belki buna birkaç kişiyi inandırırsınız; ama Avrupa Topluluğunu inandıramazsınız. Her şeyden evvel, millî gelir istatistikleri konusundaki normlarımızı AET formlarına uydurmaya mecburuz; eğer, hayat standardı normu gibi normlarla ortaya çıkmaya kalkarsanız, o zaman size söyleyecekleri çok sözler olur ve «O zaman sizde gelir dağılımı çok bozulmuştur» diyerek, ücretlilerin ve memurların aldığı maaşı dolara çevirirler; 3 500 dolarla bunun arasındaki farkı bulur, sonra size bu açıklığın giderilmesi için sualler sorarlar. Gelin, ayaklarımızı yere sağlam basalım; istatistik formlarımızı AET formlarına uyduralım.

İstatistikler olarak, aynı şey, enflasyon rakamları için de varittir. Bugün, işinize gelen en düşük rakamı almakla, belki siz bir an teselli bulabilirsiniz; ama ne yaparsanız yapın, Avrupa normlarına göre bugünkü enflasyon rakamı çok yüksektir. Avrupa'da, enflasyon rakamlarında, daha çok tüketici istatistikleri kullanılır. Siz bugün, en düşük olduğunu söyleyerek, Devlet İstatistik Enstitüsünün toptan eşya fiyatları endeksini kullanıyorsunuz. Bu bir metottur, ama oraya girdiğimiz zaman, bizim bu rakamımızı değil, tüketici endeks rakamlarımızı mukayese edeceklerdir.

Bunları söylememin nedenleri şudur arkadaşlarım: Bizdeki istatistik normlarını çok süratli olarak AET normlarına uydurmaya mecburuz; mukayese imkânını verebilmek için, hem kendimiz bakımından, hem AET bakımından, bu gereklidir.

Diğer bir konu da, teşkilat konusudur değerli arkadaşlarım. Bu konuyla ilgili teşkilatımız nerededir, nerede çalışıyor? Bugün, iki başlı bir yönetim şeklinde devam ediyor bu. Dünyanın belki birçok yerinde diplomatik münasebetler, dış temaslar hariciye bakanları tarafından yürütülür. AET bakanlıkları kurulmuştur ama, bunlar ekonomik niteliktedir ve içeriye hitap eder, içerdeki teşkilatı düzenler, yürütür ve yönlendirir.

Şimdi biz burada, diplomatik münasebetleri de iki bakanın idaresine bıraktık. Bu, çok büyük mahzurlar çıkarabilir arkadaşlarım. İlk mahzurunu isterseniz ifade edeyim: Serbest dolaşım konusunda Sayın Dışişleri Bakanı bir komisyonda, «Şayet AET'ye girişimiz tahakkuk ederse veyahut bunun için müzakere masasına oturursak, bu konuda taviz veririz» anlamında konuşmalar yaptı. Sayın Bakan, «Bu konunun sonuna kadar takipçisiyiz» buyurdular; evvela, içeride hangisine inanalım? Bizim inanamadığımız şeyi, karşı taraftakilere nasıl inandıracağız? Bu teşkilat konusu çok önemli; bunun altını çizmek mecburiyetindeyim. Bu konuda, zannederim Devlet Planlama Teşkilatına büyük görevler düşmektedir. Bu konunun yürütücüsü, planlayıcısı, programlayıcısı Devlet Planlama Teşkilatı olması gerekir; zaten elemanları da oradadır. Acaba, Devlet Planlama Teşkilatı bu konuda gerekli çalışmaları yapıyor mu?

Eminim ki, 1987 programını hepiniz incelediniz. AET ile ilgili hükümlere şöylece bir bakarsanız, faydalı olur zannediyorum. Tedbirler bahsinde, «Uyum anlaşmaları yapılmalıdır. Türk sanayiinin AET açısından rekabet gücünün belirlenmesi çalışmaları yapılmalıdır, yapılacaktır. Türk tarımının uyum sağlama imkânları araştırılacaktır.» diyor. Bunları özellikle okuyorum; bunlar daha yapılmamış, yapılmaktadır, yapılma prosesindedir. Bu konuların daha yapılma safhasında olması, bizi düşündürmelidir ve Devlet Planlama Teşkilatının, bu konulara daha hızlı bir şekilde girmesi gerekir. Bu konularda seferlik gerekir arkadaşlar.

BAŞKAN — Sayın Sadıklar, toparlayınız efendim.

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Devamla — Çok az kaldı Sayın Başkanım.

Bu konularda, bir seferberlik gerekiyor arkadaşlarım. Özellikle, Devlet Planlama ağırlıklı olmak üzere, bütün devlet teşkilatının bu konuda bir seferberlik havası içinde çalışması gerekiyor.

Yine, Devlet Planlama Teşkilatının hazırladığı ve hepimizin bildiği ve kabul edilen programda, ilgili

bakanlıklarda AET konularında birimler kurulacağı ifade ediliyor. Bu birimlerin süratle kurulması ve bunların sahibinin belli olması gerekiyor. Bunların ötesinde, belki bir teferruat gibi gözükecek ama, eleman yetiştirilmesi gerekiyor. Bu da, programın bir maddesi olarak yıllık programda yer almış. Bu eleman yetiştirilmesi konusunda, özellikle simultane tercüme yapacak insanlara o kadar çok ihtiyacımız var ki; bugün bu konuda ancak yılda üç kişi yetişebiliyor. Aradığınız takdirde, bu konuda Türkiye'de belki 10 kişiyi zor bulursunuz. Bu itibarla, yarın çok geç olmadan, bugünden bu konulardaki çalışmaları hızlandırmak mecburiyetindeyiz.

Değerli arkadaşlarım, AET'ye müracaatımızın çok önemli bir olay olduğunu tekrar ifade eder, bu konuda yapılacak bütün olumlu çalışmalara, parti olarak gerekli desteği vereceğimizi ifade eder, bu vesileyle Yüce Meclisi saygıyla selamlarım. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu adına, Sayın Enver Özcan; buyurun.

SHP GRUBU ADINA ENVER ÖZCAN (Tokat) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Avrupa Topluluğuna tam üye olarak girebilmek amacıyla 14 Nisanda verilmiş olan başvuru mektubundan bu yana, özellikle hükümet sözcülerince ve basında, genellikle, Türkiye ile Avrupa Topluluğu arasındaki, daha çok ekonomik alanı ilgilendiren uyumlaştırma konuları dile getirildi.

İtiraf edelim ve sevinelim ki, Avrupa Topluluğuna başvuru olayı, Türkiye'de tüm siyasî partilerin ve kamuoyunun büyük bir bölümünün -hatta bunu genelleştirebiliriz- olumlu tepkileriyle karşılanmıştır ki; bu, parlamenter düzende bir hükümetin karşı karşıya olabileceği ender durumlardan biridir. Bu nedenlerle, dileriz ve umarız ki, sayın hükümet, bundan sonra bu olumlu havayı iyi değerlendirsin ve gereken uyumlaştırma atılımlarını yapsın. Uyumlaştırma atılımları ve girişimlerinden, öncelikle biz Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, hükümet olarak, kamuoyu olarak ve tüm öteki kuruluşlar olarak şunu anlamak zorundayız değerli arkadaşlarım : Biz, her şeyden önce, ekonomik ve ekonominin alt sektörleriyle ilgili düzenlemelerden önce; Avrupa Topluluğunun artık AET olmadığı bilincine de varmış göründüğümüze göre, bunun AET değil, onun da ötesinde, Avrupa Topluluğu olduğunun bilinciyle, demokratik, yani en geniş anlamda, siyasal alanda girişimlerde ve uyumlaştırma atılımlarında bulunmak zorundayız. Çünkü, değerli üyeler, siyasal olarak Avrupa Topluluğu, takdir ettiğiniz gibi, bildiğiniz gibi, her şeyden önce, bir dünya görüşüdür, bir yaşam biçimidir, toplum olarak ve toplumda bireylere tanınan hak ve özgürlüklerin esas alındığı bir ortam olarak değerlendirilmesi geerkir. Yani, Avrupa Topluluğu, çağdaş demokrasinin veri ve asıl amaç olduğu toplumların bütünüdür; tüm hak ve özgürlükleriyle, tüm kurallarıyla ve tüm kurumlarıyla.

İşte, Türkiye olarak böyle bir topluluğa giriş başvurusunda bulunmuş olmak, bizim, her şeyden önce ve zaman geçirmeksizin çağdaş demokrasiyi tam anlamıyla Türkiye'de gerçekleştirme yönünü de devlet olarak taahhüt etmiş olmamız anlamına gelir. Şimdi, bütün sorun, sayın üyeler; acaba devlet olarak 14 Nisan başvurusunun bir anlamı olan bu çağdaşlaşma, çağdaş demokrasiyi yerleştirme yönünde yapmış olduğumuz taahhütleri yerine getirebilecek miyiz, buna niyetimiz var mı? Bir başka deyişle ve Sayın Genel Başkanımız Erdal İnönü'nün deyimiyle, Avrupa Topluluğuna başvuruyu yapan sayın hükümet, şimdi, zaman geçirmeksizin içeride, Türkiye içinde, birçok başvuruda bulunmak zorundadır. Nereye ve ne konusunda?.. Konu gayet açık; çağdaş demokratik kurum ve kuralları Türkiye'de yerleştirilmesi konusunda ve elbette ki bugünkü antidemokratik düzenlemelerin demokratikleştirilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisine yasa tasarıları biçiminde başvurularda bulunmak zorundadır ve her şeyden önce Anayasadan başlamak üzere...

Sayın üyeler, biliyoruz, gündemimizde Anayasa değişikliği konusu var. Ancak, artık şunu kendi kendimize teslim etmek zorundayız : Sayın hükümet, Anayasa değişikliği konusunda getirdiği dolambaçlı - öneri mi diyelim, yoksa önerisizlik mi diyelim - yöntemlerinden vazgeçmek zorundadır. Eğer, demokratikleşme yönünde ve yasakların kaldırılması yönünde hükümet gerçekten, Anayasada bir değişiklik yapmak istiyor ise, bunu, kulağı tersten göstermek gibi dolambaçlı yollara başvurmadan, doğrudan doğruya, gerçek ve samimî niyetini gösterecek şekilde getirsin ve dolambaçlı yollardan getirerek ve birbiriyle çelişkiye düşecek yöntemlerle getirerek, güya kendi aklınca, topu muhalefete atıp «İşte bakın, muhalefet bu konuda yan çiziyor, yasakların kaldırılmasını istemiyor» gibi doğru olmayan yönlere ve yöntemlere başvurmasın. Eğer, dolambaçlı, çelişkili yasalar yumağı getirip kamuoyunu oyalamak niyetinde değilse

sayın hükümet, biz şunu teslim ediyoruz ve yasakların kaldırılması ve Anayasadaki tüm antidemokratik yasaların giderilmesi için, biz SHP olarak, bu yönlerdeki girişimler konusunda hükümete destek vereceğimizi buradan açıkça beyan ediyoruz.

Anayasanın demokratikleşmesi ve bu arada yasakların kaldırılması ve özellikle de geçici 4 üncü madde ile ilgili bir konu olarak, geçici 4 üncü maddeyi özetlenmiş, indirgenmiş bir madde olarak görmüyoruz ve biz, Anayasanın ve öteki yasaların tüm antidemokratik yönlerini gidermek amacında olduğumuzu belirtiyoruz ve bunun için de hükümeti desteklemeye hazır olduğumuzu beyan ediyoruz.

Sayın üyeler, aynı zamanda, Türkiye'de, örgütleme ve örgütlenme özgürlüğü konusunda da değişiklik yapılması ve Avrupa Topluluğuna uyumlaştırma girişimlerinde bulunulması zorunludur; başta sendikalar olmak üzere.

Sayın üyeler, Türkiyemizdeki bu sendikal haklara yasalarla getirilen kısıtlamalar, hepiniz takdir ediyorsunuz, görüyorsunuz, anlıyorsunuz, Avrupa Topluluğuna girişimizde ya da bu girişimimizin ileri adımlar atmasında en büyük engel olacaktır. Bunu sayın hükümet ve yetkililer gayet iyi biliyor. Çünkü, Avrupa Topluluğuna bu kısıtlı sendikal haklarla girmeyi ümit etmek, sadece hayalden ibarettir, bu sendikal hakların en geniş şekilde verilmesi konusunda, kısa zamanda iyileştirici adımların atılması için, tasarıların Türkiye Büyük Millet Meclisine getirilmesi gerekmektedir. Çünkü bu uygulamalarla, bu sendikal yasalarla hiçbir yere varamazsınız. Öyle bir ülke düşünün ki, uluslararası sendikacılar ve politikacılar, ülkemizde grev yapan işçileri ziyarete gidiyor ve copla dağıtılıyor ve bu ülke Avrupa Topluluğuna girmek için başvuruyor... Bu, başlıbaşına bir çelişkidir. Sayın üyeler, dernekler konusunda da durum aynıdır.

Serbest dolaşım hakkına gelince : Biz, «Avrupa'daki işçi kardeşlerimizin serbest dolaşım hakkı için uğraşıyoruz ve bu hakkımızı savunacağız» diyoruz. Gayet güzel, olumlu; ancak şunu acaba düşünüyor muyuz?.. Ülkemizde 300 bin kişi, mahkeme kararı olmadan, keyfî bir şekilde, pasaport alamıyor ve bu kadar yüksek sayıdaki insanımız, en doğal hakkı olan pasaportlarını alamadıkları için, en doğal hakları olan seyahat yapma özgürlüklerinden alıkonuluyor. İşte, bu da büyük bir çelişkidir, giderilmesi gereken bir çelişkidir.

Aynı şekilde, güvenlik soruşturması işlemi ve fişleme işlemi de böyledir. Yargı kararı olmadan bir kişiye suçlu muamelesi yapılan bir ülkenin, Avrupa Topluluğu nezdinde çağdışı bir ülke olarak nitelendirildiğini hepiniz bilir ve takdir edersiniz. İşte, en kısa zamanda düzeltilmesi gereken noktalardan birisi de budur.

Sayın üyeler, Avrupa Topluluğuna başvurmuş bir ülke olarak, artık ülkemizde bu ardı arkası kesilmeyen işkence olaylarına Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak ve devlet olarak el koymamız ve bu insanlık suçunu artık yok etmemiz gerekir.

Gerçekçi olalım; bugün ülkemizde, hepimiz yakınma mektupları alıyoruz ve bugün ülkemizde, polis karakollarında, jandarma karakollarında işkenceyle ilgili, insanın bedenine saldırıyla ilgili birçok yazı almaktayız ve bu o kadar sık halde ki; dışarıda, işkence olayı sanki Türkiye'de devlet politikası haline gelmiş gibi görülmektedir. Buna bir son vermek zorundayız sayın üyeler.

Aynı şekilde, sayın hükümetin hazırladığı Ceza Yasası Değişikliği Tasarısına bir bakıyoruz; Türkiye'de, bu yasa tasarısını hazırlayan komisyon üyelerinin dışında, hiçbir yetkili ve kamuoyu buna katılmıyor. Nasıl katılsın ki?.. Özellikle, basına ve kişi haklarına ilişkin getirdiği kısıtlamalarla, böyle bir ceza yasasının, çağdaş bir anlayışa uyduğu söylenemez.

BAŞKAN — Sayın Özcan, toparlayınız efendim.

ENVER ÖZCAN (Devamla) — Toparlıyorum Sayın Başkan.

Öyle bir yasa tasarısı ki, aynı mahiyetteki iki suça, ait oldukları kanatlar nedeniyle, iki şekilde değerlendirme yapıyor; eğer solcu ise adı, «Devlete karşı siyasî suç» oluyor, affa girmiyor, ama aynı suçu işleyen kişi sağcı ise, «Adî suç» oluyor ve affedilebiliyor. İşte, bu da giderilmesi gereken büyük bir çelişkidir.

Yine aynı şekilde, sayın üyeler, Avrupa Topluluğuna başvuran bir ülke olarak, ülkemizde Ceza Yasasından, idama ilişkin cezayı kaldırmak zorundayız. Artık bizim ülkemiz, devletin kinciliği, devletin intikamcılığı olayını ortadan kesinlikle kaldırmak zorundadır.

Yine aynı şekilde, düşünce ve ifade özgürlüğünü en geniş şekilde ülkemizde yerleştirmek zorundayız. Hâlâ, ülkemizde, düşüncesinden dolayı ceza giyen ve ıstıraplar çeken insanlarımız var, korku duyan ve baskıya uğrayan insanlarımız var; bunları da gidermek zorundayız.

Son olarak değinmek istediğim bir nokta; yine demokratikleşme açısından, üniversitelerimizdir. Artık, üniversitelerimizin şimdiki gidişatı olan, birer tekke, birer medrese olma yönündeki gelişimlerine, nihayet bir son vermek zorundayız. Bizim ülkemizde üniversitelerde derslik yok; fakat cami için, mescit için paralar ayrılıyor. Onun yeri ayrı, öbürünün yeri ayrıdır. Üniversiteler, kuşkuya ve araştırmaya dayalı bilim adamı, çağdaş bilimsel kafalar yetiştirmek durumundayken, bizler o üniversiteleri, kireçlenmiş ve doğmatik insanlar yetiştirme durumuna getiriyoruz; böyle insanların, böyle gençlerin karşıtlarının düşüncelerini saygı duyamayacağının örneğini, daha evvelkisi gün Van'da gördük ki, bu olay oldukça vahim bir olaydır.

HAZIM KUTAY (Ankara) — Bu başvuru neler hatırlattı sizlere?..

ENVER ÖZCAN (Devamla) — Sayın üyeler, bu başvurunun 14 Nisandan beri bizlere, işte bunları hatırlatması gerektiğini -Sayın Kutay, belirtmek istiyorum ve zaman geçirmeden bu yönde gereken her türlü girişimleri hükümet yapmak zorundadır demek istiyorum. Başvuru mektubumuzun, «saatli bomba ve zehirli hediye» olarak nitelendiren Tindemans ve bütün öteki Avrupa Topluluğu üyelerinin bu yargısının değişmesi için, zaman geçirmeden iyileştirme ve eksikleri giderme yönünde atılımlar yapmak zorundadır sayın hükümet. Eğer bu yöndeki atılımlarını samimî ve açık, doğru ve dürüst şekilde attığı sürece, SHP olarak bizlerin desteğini yanlarında göreceğini buradan belirtmek istiyor, hepinize en derin saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkürler Sayın Özcan.

DSP Grubu adına, buyursunlar Sayın Karakaş. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA CAHİT KARAKAŞ (Zonguldak) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Avrupa Topluluğuna tam üyelik için yaptığımız 14 Nisan tarihli müracaat üzerine, Sayın Dışişleri Bakanımız gündem dışı bir konuşma yaparak, burada Avrupa Topluluğu hakkında konuşmuş ve o gün Demokratik Sol Parti Grubu adına görüşlerimizi açıklamıştık. Şimdi, bugün aynı konuda Sayın Devlet Bakanı Bozer konuştuktan sonra, aynı şekilde bize grup olarak konuşma imkânı doğmuştur. Bu vesileyle, yine Avrupa Topluluğu konusundaki görüşlerimizi ifade etmek istiyorum.

Avrupa Topluluğuna Türkiye'nin ilk adımını atması 12 Eylül 1963 senesine rastlar. Ankara Anlaşmasıyla, Avrupa Topluluğuyla ortaklık anlaşması kurulmuş; fakat aradan geçen takriben 24 yıl zarfında, Avrupa Topluluğuyla entegrasyonumuz maalesef gerçekleşememiştir. Önceleri, her ne kadar ekonomik karakter taşıyan bir topluluk gibi görülmüşse de, Avrupa Topluluğunun daha başlangıçta politik yönü ağır basıyordu. Zira, Almanya ile Fransa arasındaki uzun yıllar devam eden gerginliğe bir son vermek ve böylece Avrupa bütünleşmesini sağlamak Avrupalı devlet adamlarının baş sorunu idi. İşte, Çelik Birliği vesaire gibi birliklerin bunu çözemediği görülünce, o zamanki adıyla «Avrupa Ekonomik Topluluğu» adı altında, önce Almanya-Fransa yakınlaşmasını sağlamak ve dolayısıyla Avrupa Birliğine yönelmek hedeflenmişti.

Şimdi, açık seçik ortada durmaktadır ki, Avrupa Topluluğu, ekonomik hüviyetinin çok ötesinde, başlangıçta sahip olduğu ana fikre bugün daha çok yaklaşmış ve siyasî karakteri ağır basan bir topluluk haline gelmiştir.

Değerli milletvekilleri, Avrupa Topluluğunu oluşturan tüm ülkeler, çağdaş demokratik yapıda olan ülkelerdir ve bu ülkeler demokratik yapılarına, hiçbir dış zorlama olmaksızın kendileri erişmişlerdir. Zaten, Sayın Bozer'in de ifade ettiği gibi, Avrupa Topluluğu, kendi şartları, kendi kuralları olan bir topluluktur ve bu topluluğa üye olmak isteyen her ülkenin bu şartları, evleviyetle ve öncelikle kabul etmesi gerekir; ama, bu topluluğa üye olan hiç bir ülke, o topluluğun şartları olan, başta demokratik bir sisteme sahip olma vasfını zorlamayla almamış, kendisi özümseyerek o şartlara erişmiştir. Nitekim, bu topluluğa sonradan, en son katılan Yunanistan, İspanya ve Portekiz bu şartları gerçekleştirinceye kadar sekiz ilâ on yıl Avrupa Topluluğu kapısında beklemişlerdir ve ondan sonra ancak Avrupa Topluluğuna dahil edilmişlerdir. Tabiî daha önce bu topluluğu oluşturan bütün ülkelern -Sayın Bozer'in de ifade ettiği gibi- hukukun üstünlüğü prensibi ve eşitlik prensibi bunlarda başrolü oynamıştır. Bu topluluğa giren bütün ülkeler, bu prensibleri öncelikle kendi bünyelerinde kabul etmişlerdir. Türkiye, Avrupa Topluluğuna müracaatından sonra, bu müracaatın komisyona havalesini, haklı olarak, eşit ülke statüsü tanınmak koşulu ile talep etmiştir; Sayın Bozer'in ifade ettiği gibi ve aynı zamanda hukukun üstünlüğünü de ileri sürerek, direkt, bekletilmeksizin Avrupa Komisyonuna havalesini talep etmiştir; ama bunu Türkiye haklı olarak talep ederken, hiç şüphesiz

kendi ülkesinde, Türkiye'de de hukukun üstünlüğünü tanıdığını ve tanıması gerektiğini kabul etmesi gerekir kanısındayım.

Değerli arkadaşlarım, zaten, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşu, kuruluş felsefesi ve varoluşu Batıya yöneliktir. Batıya yönelik olma demek istikameti batıya olmak demek değil; Batı'ya yönelik olmak, çağdaş olmak; toplum yapısıyla, kültürel yapısıyla, siyasî yapısıyla çağdaş olmaktır ve bizim Atatürk devrimlerimiz işte böyle batı anlamında çağdaş bir toplum yaratmayı hedeflemiştir. Biz, o sebeple hep Batı'dan, Batı toplumuna entegre olmaktan bahsetmişizdir. Tabiî, bu demek değildir ki, kendi öz kültürümüzü, öz benliğimizi kaybederek, kenara iterek batı kültürü ile Batı toplumuyla özdeşleşeceğiz. Onu muhafaza ederek Batı toplumuna entegre olmamız, Batı toplumunun kültürü ile ve sosyal yapısıyla bütünleşmemiz hedeflenmektedir.

Değerli arkadaşlarım, Avrupa Topluluğunu oluşturan ülkelerin demokratik yapıda ülkeler olduğunu ifade ettim. Bunlarda her şeyden önce insan hakları, örgütlenme özgürlüğü, işçi hakları (işçilerin tüm hakları grev ve toplusözleşme dahil) ve geniş anlamıyla sendikalaşma hakkı tümüyle tanınmıştır. Bu toplumda eğer, siyasî alanda, ekonomik alanda ve toplumsal alanda bir bütünleşme hedeflenmişse -ki, zaten oraya dahil olabilmemiz için bu üç konuda kesinlikle bütünleşmek gereklidir- Türkiye'nin süratle halletmesi gereken konuları vardır. Öncelikle, siyasî alandaki demokratikleşme sürecimizi bütünüyle süratlendirmek ve demokratik yapımızın Batı toplumu ile bütünleşmesini engelleyen yasaların süratle elden geçirilmesi gereklidir. Ekonomik yapımızda bugün içinde bulunduğumuz karmaşık ve başıbozuk düzenin süratle terk edilerek, sanayi yapımızın Avrupa Topluluğunun sanayi yapısına uydurulması gereklidir. Aksi takdirde pekçok kurulu gözüken sanayi dallarımızın iflas eşiğine geleceğini düşünmek gereklidir. Pekçok özel yada devlet sektörünün çöküntü ile karşılaşması mukadderdir.

Toplumsal alanda bütünleşmemiz konusuna da, Demokratik Sol Parti olarak ısrarla değinmek istiyoruz. Bu konuda da Atatürk devrimleri başta olmak üzere ve özellikle Atatürk devrimlerinin laiklik ilkesi başta olmak üzere toplum yapımızı Batı toplumu ile bütünleştirecek her türlü girişimler de bulunmak ve her türlü tedbirleri almak mecburiyetindeyiz.

Türkiye'nin Avrupa Topluluğuna başvurusu normal prosedür içinde Brüksel'deki komisyona havale edilmiştir; fakat Avrupa Topluluğunun üyelik sözleşmesi son bir kararla değiştirilmiş bulunmaktadır. Henüz yürürlüğe girmemiş olan ve «Tek senet» olarak nitelendirilen bu kararın 237 nci maddesine atıf yapılarak, Türkiye'nin başvurusu komisyona havale edilmiştir.

Değerli arkadaşlarım, bu yeni, kabul edilmeyen karara göre Türkiye'nin başvurusu- dikkatinizi buraya çekmek istiyorum- komisyona havale edilmiştir. Çünkü, yeni yapılan ve «Atıf senedi» denilen o kararda, aynı zamanda Avrupa Parlamentosunun görüşü ve onayı gerekli kılınmıştır. Avrupa Parlamentosu ise Avrupa Topluluğunda, o topluluğun siyasî yapısını koruyan en etkili denetim organıdır. Bilindiği gibi, özellikle Avrupa Parlamentosunda Türkiye'nin demokratikleşme süreci ve Türkiye'deki insan hakları, sendika özgürlüğü konularında çok sert eleştiriler öne sürülmüştür.

Bunun anlamı şudur : Müracatımız komisyona havale edilirken, 237 nci maddeye bağlanması, dolayısıyla Avrupa Parlamentosunun onayının gerekli kılındığının Türkiye'ye işaret edilmesi, Türkiye'ye bazı yükümlülükler yüklemiştir. Öyle zannediyorum ki, sayın hükümet bunun derin farkındadır. Çünkü, eğer biz Avrupa Parlamentosunda hâlâ insan hakları konusunda, demokrasimiz konusunda münakaşa yapılacak açıklıklar bırakırsak, bizim Avrupa Topluluğu kapısında beklememiz, Yunanistan ve Portekiz'in çok ötesinde daha on yıllar alabilir. (DSP sıralarından alkışlar) Onun için ben sayın hükümetten özellikle bu noktaya dikkat etmesini Demokratik Sol Parti Grubu olarak rica ediyorum ve Avrupa Topluluğuna tam üyelik için vermiş olduğumuz dosyanın uzun müddet o kapılarda beklememesi için her türlü girişimi yapmasını talep ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Karakaş, toparlayınız efendim.

CAHİT KARAKAŞ (Devamla) — Kesiyorum. Değerli milletvekilleri, ikinci ve en mühim konuya, özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisini ilgilendiren bir konuya gelmek istiyorum; o da, Avrupa Topluluğu Türkiye Karma Parlamento Komisyonu konusudur. Parlamentomuz, üçbuçuk senedir işbaşındadır; maalesef bu organ (14 Mayıs 1965 tarihinde, Avrupa Parlamentosu kararına dayalı olarak kurulan komisyon) bugüne kadar hâlâ fonksiyonel hale

getirilmemiştir. Avrupa Topluluğuna tam üyelik için başvurduğumuz bu günlerde, bunun kesin çözüme bağlanması lazımdır; hatta, Türk Parlamentosu 17 nci Dönem olarak açıldığı zaman bunun kesin sonuca bağlanması gerekirdi. Bu Karma Parlamento Komisyonu, ortaklık anlaşmasının yürütülmesine ilişkin meseleleri incelemekle yükümlüdür ve görevlidir. Aynı zamanda bu organ, Türkiye ile Avrupa Topluluğu arasındaki ortaklığın demokratik denetim organıdır.

Benim, sonuç olarak söyleyeceğim bunlardır, hepinize saygılar sunarım. (DSP sıralarından «Bravo» sesleri alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

2. — İzmir Milletvekili Vural Arıkan'ın, Bankalar Kanunundaki denetim hükümlerinin sistematiği konusunda gündem dışı konuşması.

BAŞKAN — İzmir Milletvekili Sayın Vural Arıkan, Bankalar Kanunundaki denetim hükümleri üzerinde gündem dışı söz istemişlerdir.

Kendilerine söz veriyorum; buyurun Sayın Arıkan. (DYP, DSP, SHP sıralarından alkışlar)

VURAL ARIKAN (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir süre önce Sosyaldemokrat Halkçı Partinin TÖBANK'la ilgili olarak verdiği bir Meclis araştırması önergesini görüştük. SHP adına konuşan Sayın Gürkan, yüce Meclise büyük bir ziyafet çekti. Hatırımıza gelen suallerin cevabını ise maalesef, Sayın Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısının konuşmaları içerisinde bulamadık, zaten konuşmaları cılız bir fikir yumağından ibaretti. O yüzden, ben, 1985 yılında yürürlüğe girmiş bulunan Bankalar Kanunundaki denetim hükümlerinin sistematiği hakkında açıklamada bulunmak üzere huzurlarınızda söz almış bulunuyorum.

1985 yılında yürürlüğe giren 3182 sayılı Bankalar Kanununun birinci maddesi hepimizin bildiği gibi amaç maddesidir. Nedir amaç maddesindeki hedefler ki, şümulünü de tayin edecektir. Bunda bankaların kuruluşunu düzenlemek amacı vardır, bankaların yönetimini düzenlemek amacı vardır, bankaların çalışma esaslarını düzenlemek amacı vardır, bankaların devir, birleşme ve tasfiyelerini düzenleme amacı vardır ve nihayet bankaların denetimini düzenleme amacı vardır. Bu amaçlarla getirilen Bankalar Yasasına; Türkiye'de kurulmuş bankaların tümü, Türkiye'deki yabancı bankaların şubeleri ve özel kanunlarla kurulmuş olan bankalar da uymak durumundadırlar. Bu girişi yaptıktan sonra şimdi denetim esaslarına geliyorum :

Bankalar Kanunu, bankalara, murakıpları veya müfettişleri vasıtasıyla bir iç denetim getirmiştir. Bu, iç bünyede yapılan denetimdir, ama bir de bunun dışında esas kamu yararına yapılan denetim vardır. Kamu yararına yapılan denetimi, bankalar yeminli murakıplar heyeti yapar. Bunların denetimleri şu fonksiyonlara yöneliktir: Bankacılık işlemlerinin ilgili kanunlara uyup uymadığını denetlerler, bankaların varlıkları, alacakları, öz kaynakları, borçları ve kâr-zarar hesapları arasındaki ilgiyi ve dengeleri tahlil ederler. Bunun dışında, malî bünyeyi etkileyen tüm unsurların tespit ve tahlilini de yaparlar. Ayrıca, gene bu kamu yararına denetim yapan organ, halihazırda yürürlükte bulunan 1567 sayılı Kanuna göre de inceleme yapma yetkisini haizdir.

Kamu yararı adına yapılan bu denetimlerden sonra alınacak tedbirler nelerdir? Bankalar Yasası bunu da sırayla tespit etmiştir; birisi, idarî denetimdir ve yasanın 63 üncü maddesinde derpiş edilmiştir; bakanlığın özel murakıp tayin etmesi ve bankayı kontrol etmesidir. 62 nci maddesinde, idarî tedbirler söz konusudur. Bunlar, banka yöneticilerinin görevlerine son verme, avans ve reeskont kredilerinin durdurulması, açılan kredilerin geri alınması ve yararlandıkları teşviklerin durdurulmasından ibarettir. Bu bir idarî tedbirdir, rapor böyle olduğu takdirde, idarî denetimi yapılabilir. Üçüncüsü, malî bünyenin güçlendirilmesi önlemidir; bu da 64 üncü maddededir. Bu madde, üç basamaklıdır veya üç merdiven basamağı vardır; önce birinci basamağa geleceksiniz sonra ikinci basamağa çıkacaksınız ve nihayet üçüncü basamağa geleceksiniz; yoksa, birden ikiye gitmek yahut da üçe gitmek mümkün değildir.

Birinci basamaktaki önlemler : Sermayenin artırılması, ödenmeyen sermaye payının ödenmesi, kârın dağıtılmaması, tahsili şüpheli alacaklar için karşılık ayrılması, şubelerin kapatılması, personel alınmaması, iştirak ve sabit değerlerin elden çıkarılması, risk doğurucu işlemlerden kaçınılması, banka personelinin yetkilerine son verilmesi ve bir de, bakanlığın, güçlendirmek maksadıyla önerdiği diğer önlemler.

Yalnız, burada birinci basamaktaki önlemler paketi istem paketi halindedir; yani yetkili bakan (Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı) bunları yönetimden isteyecek, yönetimi ikaz edecek ve «Sana ihtar ediyorum, bunları yap» diyecektir. İkinci basamak,

bu ihtara rağmen işlem yapılmadığı zaman ortaya çıkar.

İkinci basamaktaki önlemler nedir, şimdi de onları sayalım :

1. Yönetim ve denetim organlarını görevden almak ve yerine yenilerini atamak,

2. İştirak ve gayrimenkuller gibi, duran varlıkların satışını temin etmek,

3. Kanunî karşılık yükümlülüklerini, cezaî faizleri de kaldırarak ertelemek,

4. Hazineye, Merkez Bankasına, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ve Tasarruf Mevzuatı Sigorta Fonuna olan borçlar ile alacakları mensup etmek, bir nevi tahkim yapmak,

5. Malî bünyenin takviyesi için gerekli gördüğü diğer tedbirleri almak.

Bu ikinci basamak, birinciden ayrılıyor, bakanlığa yetki veriyor; artık bunu kendisi icra ediyor, yönetimin icra etmesine bırakmıyor. Eğer bu halde de (İkinci basamakta da) banka ıslah olmamışsa, yani malî durumu güçlenmemişse üçüncü noktaya geliyor.

Üçüncü nokta nedir; bankaların birleştirilmesi veya devri. Birleştirme veya devirde kararnamede Hazine zararı takabbül etmişse, o zararı da ödemek mecburiyetindedir; ama bu mecburî değildir, Bakanlar Kurulu bu konuda karar verirken, zararı takabbül etmeden de birleştirmeyi veya devri yapabilir.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) — Sayın Arıkan, bitirin artık.

VURAL ARIKAN (Devamla) — Başüstüne.

MUSTAFA KEMAL TOĞAY (Isparta) — Sayın Başkan, kaç dakika oldu, öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Arıkan, tamamlayın efendim.

VURAL ARIKAN (Devamla) — Arz ediyorum Sayın Başkan.

MUSTAFA KEMAL TOĞAY (Isparta) — Allah aşkına kaç dakika oldu?

VURAL ARIKAN (Devamla) — Beş dakika.

MUSTAFA KEMAL TOĞAY (Isparta) — Beş dakika mı oldu?

VURAL ARIKAN (Devamla) — Biraz saati durdurduk.

BAŞKAN — Toparlayın efendim.

VURAL ARIKAN (Devamla) — Toparlıyorum efendim, bitti.

Şimdi, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısının, fikir kırıntılarını içeren notlarını, konuşmalarını okumanızı dilerim.

«Biz devir işlemine gitmedik. Neden gitmedik? Çünkü biz, Hisarbank'ı devrettiğimizde devletin 130 milyar lira zararı oldu. Halbuki, bu yöntemde biz devlete zarar vermeden bankanın malî durumunu ıslah ettik» diyor. Peki sayın bakanların getirdikleri çare nedir? Getirdikleri çare şudur : Anonim şirketlerin hisse senetlerinin belirli bir kısmı Ziraat Bankası tarafından satın alınmıştır; yapılan operasyon budur. Şimdi, bu operasyon acaba bankanın malî durumunu güçlendirmeye yeterli midir? Hayır. Çünkü, sizin elinizde bir anonim şirketin hisse senedi var; hisse senedini bir üçüncü kişiye sattınız. Bu durumda anonim şirketin kasasına bir şey girdi mi? Sayın üyeler, dikkat buyurunuz bunu şirket satmıyor. Şirketin kendi hisse senetleri yok, sahibinin hisse senetleri var ve sahibinin hisse senetlerini siz bankalara devrediyorsunuz ve o, ona parayı veriyor.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Alıcı itibarı...

VURAL ARIKAN (Devamla) — Bankanın malî durumu acaba nasıl güçlendi? Malî durumu şöyle güçlenecek: Banka, 69 milyar liralık yatırım yapmış, plasmanda bulunmuştur. Bunun 51 milyar lirası bataktır. Ne yapacaktır? Bu durumda Ziraat Bankası fon aktarmaya mecbur kalacaktır. Ha siz Hazinenin zararını takabbül etmişsiniz, ha Ziraat Bankasının zararını. Arada ne fark vardır? (DYP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Görülüyor ki, olayda objektif bir tavır konulmamıştır.

BAŞKAN — Sayın Arıkan, lütfen toparlayınız efendim. Denetim konularını izah ettiniz, maksadınız da hâsıl oldu zannediyorum.

SABİT BATUMLU (İstanbul) — Müsamaha gösteriniz Sayın Başkan. (DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen...

VURAL ARIKAN (Devamla) — Müsaade buyurun, arz ediyorum efendim.

Şimdi, Sayın Başbakan Yardımcımızın da ifade ettiği gibi, elimizde üç tane rapor var. Bunlardan birisi 1984 yılı raporudur ve murakıplar tarafından verilmiştir, diğeri ise 1985 yılı raporudur, sonuncusu da 1986 yılı raporudur. Her üç rapor bu bankanın acz içinde bulunduğunu açıkça ortaya koyuyor. Şimdi, bir de Bankalar Kanununun 11 inci maddesi var. Bu 11 inci madde diyor ki...

BAŞKAN — Sayın Arıkan, bu konuyu zannediyorum...

SABİT BATUMLU (İstanbul) — Tüzüğe göre konuşuyor Sayın Başkan.

BAŞKAN — Lütfen efendim, lütfen.... O takdir bize ait efendim, lütfen... (DYP sıralarından gürültüler)

FEYZULLAH YILDIRIR (Gaziantep) — Bravo Başkan.

BAŞKAN — Toparlayınız efendim, toparlayınız.

VURAL ARIKAN (Devamla) — Toparlıyorum. Şimdi, buna göre 11 inci maddeye göre işlem yapılmıştır... (DYP sıralarından «Müsaade edin Sayın Başkan» sesleri)

FEYZULLAH YILDIRIR (Gaziantep) — Biraz müsamaha gösteremez misiniz?

BAŞKAN — O müsamahanın hududunu ben takdir ederim, zatı âliniz değil.

VURAL ARIKAN (Devamla) — Ne 62 nci maddeye göre işlem yapılmıştır, ne 63 üncü maddeye göre işlem yapılmıştır, ne 64 üncü maddeye göre işlem yapılmıştır, ne 79 uncu maddeye göre işlem yapılmıştır ve ne de 87 nci maddeye göre işlem yapılmıştır. Biz bu yüzden Anayasanın 100 üncü maddesi gereğince bir soruşturma açılması önergesini imzaya açmış bulunuyoruz.

Hepinize saygılar sunarım. (DYP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

MUSTAFA KEMAL TOĞAY (Isparta) — Başkanın geldi, dinlemeden alkışlıyor.

BAŞKAN — Sayın Turgut Sözer, sarfınazar mı ettiniz efendim?

TURGUT SÖZER (Sakarya) — Evet efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

B) TEZKERELER VE ÖNERGELER :

1. — Norveç'e gidecek olan Millî Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk'ün dönüşüne kadar Millî Savunma Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı İsmail Safa Giray'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1309)

BAŞKAN — Gündeme geçiyoruz.

Cumhurbaşkanlığı tezkereleri vardır, okutup bilgilerinize sunacağım :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Nükleer Planlama Grubu (NPG-87) İlkbahar Bakanlar Toplantısına katılmak üzere, 12 Mayıs 1987 tarihinde Norveç'e gidecek olan Millî Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk'ün dönüşüne kadar; Millî Savunma Bakanlığına, Bayındırlık ve İskân Bakanı İ. Safa Giray'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

2. — Portekiz ve Federal Almanya'ya gidecek olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet Mükerrem Taşçıoğlu'nun dönüşüne kadar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, Devlet Bakanı M. Vehbi Dinçerler'in vekillik etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1310)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

III üncü Avrupa Göç İşleri Bakanlar Konferansına katılmak ve görüşmelerde bulunmak üzere, 12 Mayıs 1987 tarihinde Portekiz ve Federal Almanya'ya gidecek olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı M. Mükerrem Taşçıoğlu'nun dönüşüne kadar; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, Devlet Bakanı M. Vehbi Dinçerler'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

3. — Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğine gidecek olan Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin'in dönüşüne kadar Maliye ve Gümrük Bakanlığına, Sanayi ve Ticaret Bakanı Hüseyin Cahit Aral'ın vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1311)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmelerde bulunmak üzere, 15 Mayıs 1987 tarihinde Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne gidecek olan Maliye ve Gümrük Bakanı A. Kurtcebe Alptemoçin'in dönüşüne kadar; Maliye ve Gümrük Bakanlığına, Sanayi ve Ticaret Bakanı H. Cahit Aral'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

4. — Fransa'ya gidecek olan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun dönüşüne kadar Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Hasan Celâl Güzel'in vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1312)

BAŞKAN — Diğer tezkereyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İktisadî İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) Bakanlar Konseyinin toplantısına katılmak üzere, 11 Mayıs 1987 tarihinde Fransa'ya gidecek olan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Hasan Celâl Güzel'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

V. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/826) (S. Sayısı : 544) (1)

BAŞKAN — Gündemin «Kanun Tasarısı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler» kısmına geçiyoruz.

Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Tasarısı üzerinreki görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Komisyon ve hükümet yerlerini aldılar.

Geçen birleşimde 5 inci maddeye kadar müzakereler tamamlanmış, 5 inci madde okunmuş ve 5 inci madde üzerinde söz isteyen arkadaşlara sıra gelmişti.

Şimdi, 5 inci madde üzerinde, Demokratik Sol Parti Grubu adına, Sayın Muzafer Yıldırım'a söz veriyorum; buyurun efendim.

DSP GRUBU ADINA MUZAFFER YILDIRIM (Kayseri) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Tasarısının 5 inci maddesiyle ilgili, Demokratik Sol Parti Grubunun görüşlerini sunmak üzere söz almış bulunuyorum; yüce Meclise saygılar sunarım.

Tasarının 5 inci maddesiyle ilgili olarak şu hususlardaki sorularımızı tevcih etmek istiyorum : Sağlık işletmesinin yönetimi ne şekilde olacaktır? Hastane başhekimleriyle sağlık müdürleri, yerlerini ve unvanlarını koruyacaklar mı? Koruyacaklarsa, sağlık işletmesi yönetiminde, görevleri ne olacak?

«Yeterli işletme büyüklüğünde bulunmayan sağlık kuruluşları tek bir sağlık işletmesi altında toplanabilir» deniliyor, sağlık işletmesine girmeyen sağlık ocağı veya kasaba hastanesi olursa, buradaki personelin durum ne olacaktır?

«Sağlık işletmesinin gelirleri» bölümünün (c) şıkkındaki bakanlığın veya kurumun her yıl bütçesine koduğu personel ödeneği nerede kullanılacaktır? Bu ödenek 5 inci maddenin (B) bölümünün sağlık işletmesinin giderlerinde sayılan (a) şıkkındaki sözleşmeli personel ücretinde kullanılacak mıdır? Bu husus Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülürken Devlet Planlama Teşkilatının da endişeleri vardı ve Devlet Planlama Teşkilatının sözcüsü aynen şunları söylemişti : «Sözleşmeli personel istihdam ederken, bu personelin sözleşme ücretlerinin nereden ödeneceği konusu çok önemli» Bu, devlet Hazinesinden mi ödenecektir, yoksa sağlık işletmesi hesabından mı ödenecektir? Yani kaynağı neresi olacaktır? Bu çok mühim bir husus; çünkü malumunuz sağlık hizmetleri esas itibariyle bir kamu hizmetidir, fiyatlandırılabilse dahi, kâr amacıyla fiyatlandırmak yerine, temel ihtiyaçları, temel giderleri karşılamak üzere yapılması gereklir. Bu bakımdan pekçok hastalık için kârlılık söz konusu değildir. Sözleşme ücretlerinin devlet bütçesinden mi ödeneceği, sağlık işletmesi hesabından mı ödeneceği konusu tasarıda açıklıkla yer almış değildir.

5 inci maddenin ikinci fıkrasının sonundaki «altında toplanabilir» ibaresinin «altında toplanır» şeklinde düzeltilmesi gerekmektedir.

Biraz sonra görüşeceğimiz «Sağlık İşletmesi ile İlgili Diğer Personel» başlığını taşıyan 6 ncı madde de «Koruyucu sağlık hizmetlerinde görevli sağlık ve yardımcı sağlık personeli ile diğer personelin sağlık işletmesi kapsamına alınma ve malî imkânlardan yararlandırma usul ve esasları Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit edilir» deniliyor. Bu durumlara göre, sağlık işletmesi kapsamına alınmayan, koruyucu sağlık hizmetlerinde çalışan sağlık personeli sözleşmeli personel olamayacağı gibi, 5 inci maddenin (B) bölümünün (c) fıkrasına göre de, yaptığı işle orantılı olarak teşvik primi alamayacaktır. Böylelikle koruyucu sağlık hizmetlerine gereken önem verilememektedir. Kanaatimizce, koruyucu sağlık hizmetlerine, en azından tedavi kurumlarına verilen değer kadar, hatta daha fazla yaklaşım gerekmektedir. Madde gerekçesi de böyledir. Halbuki burada çelişkiye düşülmektedir.

---

(1) 544 S. Sayılı Basmayazı 22.4:1987 tarihli 93 üncü Birleşim tutanağına eklidir.

Madde ile ilgili görüşlerimiz bundan ibarettir.

Yüce Meclise saygılar sunarım. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

SHP Grubu adına, Sayın İdris Gürpınar, buyurun efendim.

SHP GRUBU ADINA İDRİS GÜRPINAR (Muğla) — Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; sözlerime başlarken yüce Meclise saygılar sunuyorum.

Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Tasarısının 5 inci maddesi, sağlık kuruluşlarını sağlık işletmesine dönüştürmektedir. Bir ekonomik kural vardır : Her işletme kâr amacı güder. Sağlık işletmesine dönüştürülen her hastane de ister istemez kâr amacı güdecektir. Kâr etmeli ki, çalışan personelin ücretlerini ödesin, kendine lazım olan araç ve gereçleri satın alabilsin. Halbuki, sağlık hizmeti her devletin temel hizmetlerindendir, bu hizmette kâr amacı güdülmesi son derece sakıncalıdır. Bu tasarı, sunulacak sağlık hizmetinin niteliğini değil, bu hizmet için toplanacak paranın niceliğini düzenlemekte. Böylece, kamu sağlık hizmetlerini kapitalleştirmekte, bütün sağlık hizmetlerini piyasaya sunarak, özelleştirme sürecinin bir aşaması olmaktadır.

Oysa, dünyada başarılı hiçbir örneğinin görülmediği, uygulandığı her ülkede terk edilmekte olan bu yaklaşım yerine, sosyal adalet yönü olan 224 sayılı Yasanın eksiklerinin giderilerek tatbik edilmesi daha akıllıca bir hareket olacaktı. Böylece, daha önce yapılmış milyarlarca liralık sosyalizasyon yatırımlarının da değerlendirilme imkânı elde edilecekti.

Tasarıda, sağlık hizmetlerinden yalnızca kâr edebilecek olanların genişletilmesi planlanıyor. Oysa, toplumun sağlık düzeyinin yükseltilmesi, kâr etme şansı olmayan koruyucu sağlık hizmetlerinin iyileşmesiyle olacağından, bu hizmet biçiminin desteklenmesi bu taslakla mümkün değildir. Koruyucu sağlık hizmeti, altyapı demektir; bu tasarıda altyapıya ait izler göremiyoruz. Tasarı bu haliyle, sağlık hizmetlerinin maliyetini ve tüketimini artırmayı ve bu giderleri halktan ve büyük ölçüde de ücretlilerden toplamayı amaçlıyor.

Bu Yasa uygulamaya konunca, sağlık hizmetleri ücretleri en az yüzde 150 - 200 oranında artacaktır; çünkü, halen tedavi olan hastalardan, hastanede yapılan masrafların yüzde 40'ı ancak alınıyor. Kâr amacı ortaya çıkınca, ücretlerin süratle artması kaçınılmaz olacaktır; çünkü o zaman hastane hem yapılan masrafların tamamını alacak, bir de kâr isteyecektir. Bugün, hastanelerde 200 bin Türk Lirasına yapılan bir ameliyat o zaman 400-500 bin Türk Lirası olacak, 500 bin liraya yapılan bir ameliyat da 1 milyon liraya yapılacaktır. O zaman, bu yüksek ücretleri ödeyebilecek hasta sayısı da çok azalacaktır. Açığı kapatmak için, -alkarayakıtta olduğu gibi- devamlı zam gerekecektir. Fiyatlar olağanüstü artınca, bugün özel hizmet alabilenler de bu hizmeti alamayacak hale geleceklerdir.

Sayın milletvekilleri, tasarıda bir gaye daha var; o da dış ülkelere ödenen büyük ücretlerin ülkede alıkonması ve Ortadoğu ülkelerine sağlık hizmeti pazarlanması. Sayın Başbakanın ameliyatı vesilesiyle dışarıya ne kadar büyük ücretler ödediğimiz ortaya çıkmıştır. Dışarıya para kaçmasını önlemek ve Ortadoğu'ya sağlık hizmeti verebilmek için evvela sağlık işletmelerinin kalitesini yükseltmek lazımdır. Şimdilik bu bir hayalden ileriye gidemeyecektir.

Peki, gerçekler böyle iken, bizde bu işler neden bu şekilde alelacele oluyor ve sorunların hesabı kitabı iyice yapılmadan ortaya atılıyor? Bu sorumun cevabını açıklayan bir olayı izleme fırsatını buldum; yasanın hazırlayıcısı olarak Başbakanlık Danışmanı Sayın Adnan Kahveci, geçen cumartesi günü benim de davetli bulunduğum Ankara Tabip Odası toplantısına gelerek, hekimlere, Sağlık Hizmetleri Temel Yasası hakkında açıklamalar yaptı. Sağlık Bakanı dururken, bir Başbakanlık danışmanının böyle bir davranışta bulunmasının ne derece doğru olduğunu takdirlerinize arz ediyorum.

Sayın milletvekilleri, burada bir noktaya değinmek istiyorum. Acaba, Sayın Kahveci, Sayın Sağlık Bakanının bilgisi dahilinde mi bu işi yapmıştır; yoksa, bu olay bilgisi dışında mı olmuştur?

Tasarının tümü üzerinde konuşurken, bu tasarı Sayın Bakanın yüce Mecliste ve kamuoyunda bakan olarak verdiği mesajlara, fikirlerini aldığı uzmanların önerilerine uymuyor; sanki bu tasarı, Sayın Bakanın bilgisi dışında, ülkenin sağlık sorunlarını iyi bilmeyen kişiler tarafından hazırlanmış gibi. Herkesten önce Sayın Bakanın bu tasarıya karşı çıkması gerekirdi demiştim. O zaman, Sayın Bakan bu sözlerimden çok alındılar ve tepki gösterdiler. Kahveci olayı benim ne kadar haklı olduğumu ortaya çıkardı.

Sayın milletvekilleri, gelelim sayın danışmanın bu Yasa tasarısı hakkındaki düşüncelerine :

Sayın Kahveci'nin söylediklerine göre, Sayın Başbakanımız, tasarıyı anlatırken, «Bir kumar oynuyo-

ruz» demişler. Yine o toplantıda Sayın Kahveci, «Tasarının hazırlanmasında büyük katkısı olduğunu beyan ettiler ve «Serbest piyasa ekonomisinde parasız hizmet sunmak mümkün değildir, onun için, yapılan her hizmetin parasını almaya mecburuz. Batı'da vergi kaçağı olmadığı için, devlet sağlığa para ödeyebilir, bizde vergi kaçağı var, onun için para ödeyemeyiz. Tasarı Amerika Birleşik Devletlerinde hazırlanmadı, biz hazırladık. 224 sayılı Yasa, askerî dönemde yapılmıştır, biz, sivil dönemde reform yapıyoruz. 224 sayılı Yasa, toplum dinamiğine uymadığı için başarılı olamadı. Vali, kaymakam ve albay, sağlık personelini kastederek, bu personel bizden daha fazla maaş alıyor diye yasaya ve uygulamaya karşı çıktılar» dediler.

Halbuki, 224 sayılı Yasanın başarısız olmasının sebebi, sadece bu karşı çıkmalar değildir; neden başarısız olduğunu çeşitli vesilelerle arz etmiştim.

«Bu tasarının bir amacı da, yurt dışına giden kaynakları içeri çekmektir» dediler. Bununla, herhalde bu Yasadan sonra herkes gelip bizde ameliyat olacak demek istiyorlar. Bu bakımdan, böylece para bile kazanacağız, boşuna telaşlanmayalım.

«Çok uzun piyade talimatnamesi gibi yasalar askerî dönemlere aittir. Biz, böyle kısa yasalarla yetki alıp yönetmeliklerle işi çözümlüyoruz. Piyade talimatnamesi gibi uzun bir yasa, elimizi, kolumuzu bağlayabilirdi, onun için yapmadık. Bu yasa, ne kadar kötü olursa olsun, bugünkünden daha kötü olmayacaktır» diyerek sözlerini bitirdiler.

Sayın danışmanı dinleyince, Sayın Başbakanın nasıl mucizeler yarattığını ve Türkiye'nin nasıl, on sene sonra dünyanın on büyük devletinden biri olacağını anlamakta gecikmedim. Bu kadar akıllı danışmanları olan bir başbakan elbette başarılı olur.

Sayın milletvekilleri, işin ciddiyeti kalmamıştır; bir kendini beğenmişler ekibi aklına geleni yapmakta ve tabiî her akıl almaz işin faturası da, sabırtaşı olan halka kesilmektedir. Bu bakımdan, Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Tasarısının halka çıkaracağı fatura çok yüksek olacak ve halk bugünkü bozukdüzeni de arayacaktır.

Biz, bugüne kadar söylediklerimizi, zamanı gelince tekrar hatırlatarak, bu sözlerimize kulak asılmamasının sebeplerini soracağız.

5 inci maddenin son bölümünde çok önemli bir konu daha var; o da, sağlık işletmesinde görevli hekimlerin mesai saatleri dışında, kuruluşta özel teşhis ve tedavi yapmalarına müsaade etmesidir. Hekimleri maddî ferahlığa kavuşturma amacını güden bu müsaadenin, usul ve esaslarının çok iyi hazırlanması gerekmektedir. Bu esaslar öyle olmalıdır ki, hekim mesai saati içindeki görevini aksatmamalıdır. Eğer bu konuda gevşek davranılırsa, mesai saatleri içindeki çalışmaların randımanı düşer. Zamanla, mesai, âdeta mesai dışına kayar. Onun için, işletmenin bu konuda tespit edeceği usul ve esaslar çok açık, bağlayıcı ve hiçbir istismara imkân vermeyecek nitelikte olmalıdır. Denetimler de çok titiz bir şekilde yapılmalıdır.

Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Gürpınar.

Buyursunlar Sayın Paşa Sarıoğlu.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; tasarının önemli bir maddesini daha görüşüyoruz. Sağlık yasası, genelde gelir düzeyi düşük, beslenmesi yetersiz ve çevre sağlığı yeterince korunmayan vatandaşlarımızın; daha açıkçası geliri düşük olan, ödeme gücü zayıf olan vatandaşlarımızın sağlığının korunması ve hasta olduğu zaman da tedavisinin yapılması için son derece önemlidir.

Şimdi, değerli arkadaşlar, birkaç gün evvel bir hastadan bahsederek, hastaya anjiyo yapılacak, kendisine verilen tarih 22 Mart 1989'dur dedim. Şimdi, bir hastamızı üniversite hastanemize yatırdık; bu konuda size birkaç rakam vereceğim. Vatandaşın, hastaneye acil durumda değil de ciddî vakalarda girmesi halinde, nelerle karşılaşacağının bir örneğini göreceksiniz.

İlk başta, 450 bin lira depozit yatırıldı. Dün acil olarak hastaneye gittiğimde, elime bir reçete sıkıştırıldı; hastamıza bir müdahale yapılacağı için, alınması istendi. Hastayı alıp aşağıya götürürken, bir de ecza deposuna koşturdum. Orada reçete karşılığında çıkan fatura 370 bin lira idi. Yanımda bu kadar parayı taşımama imkân olmadığı için, hastanın eşine telefon ettim, belki onda vardır düşüncesi ile. Bu arada da, hastaneye geri döndüm. Hasta içeriye alındığı için, kapısına giderek beklemeye başladık; bunları, bu kadar ilgilenmeyi, hasta çok yakınım olduğu için söylüyorum.

Eczaneye telefon ettim, ilaçları ve malzemeleri getirip paralarını aldılar. İstedikleri ilaç ve malzemenin gelmesi için hastayı bir saat bekletmişler, gerekli müdahale yapılmamış. Bu arada hastaneye 43 bin lira bir para daha ödendi. Onun ötesinde, 100 bin lira

da vakfa yardım olarak ödendi; yani iki gün içerisinde ödenen para 1 milyon liradır.

Şimdi, Sayın Bakan, geçen gün bana itiraz ettiler ve «Siz, bu konuda konuşuyorsunuz; ama mesleğiniz değil» demek istediler. Efendim, politikacının mesleği yoktur. Politikacı, halkın sorunlarını kürsüye getiren veya halkın sorunlarını çözebilmek için gayret sarf eden insan demektir. Onun için, her konuda ihtisasımız olmayabilir; ama Türkiye'nin gerçekleri var. Geçen gün burada biraz yüksek sesle konuştuğum zaman, arkadaşım itiraz etti; burada kendisi yok şimdi. Mesele Türkiye'nin gerçeğidir. Türkiye gerçeğinde siz bu tasarıyı uygulama yeteneğine ve gücüne sahip misiniz? Vatandaşın bugün mevcut olan sıkıntıları ortadan kalkacak mı? Bunlar nasıl kaldırılacak? Hepinizin başına gelen şeylerdir. Bunu söylüyoruz; arkadaşlarımız itiraz ediyorlar. Her gün sizler de karşılaşıyorsunuz. Her zaman milletvekili olmayacağız; bizlerin de başına gelecek. Yakınlarımızın da başına geldiği zaman, acaba biz bu engelleri söküp de, hastayı hastaneye götürebilecek miyiz?

Burada ne getiriliyor? Özelleştirme getiriliyor. Demin arkadaşım da bahsetti; bunlar birer işletmedir. Tabiatıyla işletmede masraftan başka, kâr da düşünülebilir. Sayın Bakan «Hayır, onu düşünmüyoruz» diyebilir. Bu işletme içerisinde neler var; birçok masraflar var; giderlere baktığınız zaman bunları görüyorsunuz. Gelirler nedir?

Maddede :

«b) Bağış ve yardımlar,

c) Bu şekilde kurumlaştırılan sağlık işletmelerine gerek görüldüğünde yapılacak devlet desteğinin yanında...» deniyor. Bu bir kamu hizmeti olduğuna göre, «Gerektiğinde devlet desteğinin» denmesi de son derece acayiptir. Çünkü, sağlık hizmetleri için, «Kamu hizmeti» diyorsunuz. Dünya Sağlık Teşkilatı, Birleşmiş Milletler, 2000 yılını, insan sağlığı için tahsisi öngörüyorlar. Siz burada ne diyorsunuz? «Bütün bunlar paralı yapılacak, devlet de gerektiğinde bunlara katkıda bulunacak.»

Değerli arkadaşlarım, primler de her sene yeniden düzenlenecek. Şimdi ben size bu kalemlerden birkaç tanesini okumak istiyorum, acaba, vatandaş bunları nasıl ödeyecek; Sayın Bakana sormak istiyorum. Biliyorsunuz, kamu görevlilerinin maaşları genel bütçeden ödenir; sağlık hizmeti de kamu görevi olduğuna göre, bunun karşılığının genel bütçeden ödenmesi gerekmez mi?

Teşvik primleri, tamgün primleri, satın alınacak cihazlar, kiralar, binalar, eğitim harcamaları, koruyucu hekimlik - bu da devletin bir görevidir; bunu da buraya sokmuşlar - bu giderlerin içerisinde. «Sağlık işletmesinin işletilmesi ile ilgili diğer harcamalar» diye eklemiş.

Bunların hepsine baktığınız zaman, bütün bu masrafların, bu işletmelerden ödenmesi gerekmektedir. Bu seneki primi, bu seneki koşullara göre, enflasyon durumuna göre tespit ettiniz; gelecek sene ne yapacaksınız? Primler yeniden değişecek, her sene prim değişecek ki, bu masraflar karşılansın. O zaman, Türkiye nüfusunun yüzde 55'i, kırsal kesimde oturan vatandaşlar, devamlı bir gelirleri, bir akarları olmadığına göre acaba bunu nasıl ödeyeceklerdir? Sayın Bakana sormak istiyorum, özellikle acil vakalarda hasta kapıya geldiği zaman, bu hasta hastaneye alınmayacak mı?

Şimdi, sabahleyin yine gittim hastaneye...

BAŞKAN — Sayın Sarıoğlu, toparlayınız efendim.

PAŞA SARIOĞLU (Devamla) — Toparlıyorum Sayın Başkan.

Ben böyle sistem görmedim, arkadaşlar, isyan etmek lazım. Neden?.. Çünkü hastanın yanına refakatçı olarak iki adam bile az geliyor, her gün yazılan şeyleri belli depolardan, eczanelerden gidip bulmanız lazım. Bu kadar dağınık bir düzen mevcut. Ben, uygulamada büyük aksaklık olduğunu görüyorum. Burada elimde gazete kupürleri var; «Aletler çürüyor» diyor. Gerçekten yemek yenilen kazanların dibi gözüküyor, hastanede istediğiniz bir şey yok, eczane düzeni kurulmamış. Bütün bunlar neyi gösteriyor? Uygulamanın yanlış olduğunu, denetimin olmadığını gösteriyor. Bir denetim yok. Sayın Bakanı davet ediyorum; gidelim dolaşalım bir gün. Uygulamadan doğan büyük aksaklıklar var; evvela onların kaldırılması lazım. Siz ne yapıyorsunuz şimdi?

Geçen gün bana bir sağlık personeli de söyledi : «Eskiden burada sağlık personeli vardı, hastanın bir şeyi olsa, yere kan damlasa, istifra etse çağırıyorduk, hemen temizliyordu. Şimdi adam günde bir kere yapıyor, temizliyor ondan sonra çekip gidiyor, artık bakacak kimse yoktur. Yemekler de iyi değildir.»

Şimdi, bu işletmeleri bu şekle sokmakla acaba verilecek olan hizmette kalite olarak bir şey getiriyor muyuz? Yok. Vatandaşa kolaylık getiriyor muyuz? Yok. Vatandaşa ödeme gücüne göre bir ayarlama yapılacak mı? Mümkün değil bu. Öbür taraftan, Ana-

yasada yazılı; ne diyoruz? «Sağlık hizmetleri devletin esas görevlerinden birisidir.»

BAŞKAN — Sayın Sarıoğlu, lütfen efendim... Grup adına söz isteseydiniz daha iyi olurdu.

PAŞA SARIOĞLU (Devamla) — Bitiriyorum Sayın Başkanım. Sayın arkadaşım meslekten olduğu için grup adına o konuşuyor.

BAŞKAN — Sürenizi aşıyorsunuz efendim, rica ediyorum.

PAŞA SARIOĞLU (Devamla) — Şimdi bir de, burada diyor ki; «Hekimler sağlık kuruluşlarında mesai saatlerinden sonra çalışacaklar.»

Arkadaşlar, Türkiye'de olmayacak şey yoktur. Adam bu sefer ne yapacaktır? Bekletilecektir, vatandaşa, «saat 17.00'den sonra gel mesai yapalım» diyecektir. İlkeleri belli değil; nasıl yapacaksınız? «Prim ödenecek» diye hüküm getiriyorsunuz; bu kadar sağlık kuruluşunda, neye göre prim tespit edeceksiniz? Eğer sadece oradaki yöneticilerin inisiyatifine bırakılırsa, burada suiistimallerin olacağını şimdiden söyleyebilirim; personel arasında ikilik çıkmaya başlayacaktır. Çünkü, bu hükümlerle orada çalışan yetkililere büyük yetkiler veriliyor.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) — Dışarıda nasıl?

PAŞA SARIOĞLU (Devamla) — Efendim, dışarıdaki düzeni Sayın Bakanım bilirler.

BAŞKAN — Sayın Sarıoğlu, bir de aşağıdan konuşulanlara cevap verirseniz, sürenizi daha fazla aşarsınız; rica ediyorum toparlayınız.

PAŞA SARIOĞLU (Devamla) — Sayın Başkanım toparlıyorum.

Ben, on yıl dışarıda bulundum, bu sistemlerin hepsini, sizden daha yakın, içinde yaşadım. Siz de bulundunuz; ama ben en kapitalist ülkede bulundum, orada bunların nasıl olduğunu gördüm Sayın Bakan. (ANAP sıralarından, «Sonra anlatırsın» sesleri) O standartları siz Türkiye'ye getirip de, Türkiye'de fert başına düşen millî geliri 10 bin dolar yaptığınız zaman size hak veririm. Ama, Türkiye'de, benim bölgemde millî gelir 100 dolar, Ankara'da 1 000 dolar ise 1 000 dolar bile çok azdır, AET'ye giriyoruz - siz, bu millî gelirle bu sağlık hizmetlerini vatandaşa nasıl götüreceksiniz? Bunu vatandaş merak ediyor. Bugün vatandaş sürüm sürüm sürünüyor. Ben onu soruyorum size.

BAŞKAN — Sayın Sarıoğlu, konuşmanızın bir kısmını da diğer maddelerde yaparsınız. Maddeler üzerinde konuşurken, geneli üzerinde konuşuyorsunuz; geneli üzerinde konuşmasaydınız da, maddeler üzerinde konuşsaydınız, süreniz kâfi gelirdi. Diğer maddeler üzerinde tekrar söz alırsanız...

PAŞA SARIOĞLU (Devamla) — Sayın Başkanım, siz müdahale etmeseydiniz, ben hemen bitirecektim.

BAŞKAN — Efendim, insafla mütalaa etmek lazım; zatı âlinizi grup sözcüsünden daha çok müsamaha ile karşıladım, lütfen...

PAŞA SARIOĞLU (Devamla) — Peki, teşekkür ederim. Sayın Başkanım, sağlık konusu önemli bir konu olduğu için, arkadaşların müsamahalarına sığınarak birkaç dakika fazla konuşmuş olabilirim; teşekkür ederim. (ANAP sıralarından «Allah razı olsun» sesleri)

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) — Vatandaş söylesin, «Allah razı olsun» diye; siz değil.

BAŞKAN — Doğru Yol Partisi Grubu adına, Sayın Turgut Sözer; buyurun efendim.

DYP GRUBU ADINA TURGUT SÖZER (Sakarya) — Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler; hastaneler sağlık işletmesine dönüştürülürken, asıl gayeniz bunları özelleştirmektir. Daha önce, ilk tasarı elimize geçtiği zaman, «özelleştirme» tabiri tasarının içinde idi, sonra görülen tepki üzerine yeni tasarıda bu «özelleştirme» lafı kaldırıldı, ama gaye özelleştirmektir, tümünü özelleştirmektir.

İnsanımızın, sıkıntıya düşmeden sağlık sorununu halletmesi esas olduğuna göre ve bugün şu üç dört senelik yönetiminizde halkımızı yüzde 90 da fakirleştirdiğinize göre, insanlarımız sizlerin acemice ekonomik politikaları nedeniyle bugün darlık içinde bulunduklarına göre çok büyük hastaneler, yani özel dal hastaneleri dışındaki hastanelerin işletmeye açılması halkımızın imkân ölçülerini aşacaktır, büyük sıkıntılar doğuracaktır. Önceleri, uzun bir dönem, 600 yataklıdan büyük hastanelerde, özel dal hastanelerinde bu işletmeciliğin denenmesinde yarar vardır. Çünkü, buradan özel hastalıklar için, böbrek hastalıkları, kalp hastalıkları ve Türkiye de tedavisi zor olan hastalıklar için - gerçi bugün Türkiyede de çokları yapılıyor ama, Avrupa ayarında yapılamıyor iddiası var, biz de buna bir nebze katılmak zorundayız - özel dal hastanelerine Avrupa'dan sağlık personeli getirme imkânını tanımak zorundayız ve bu, ülke için de hayırlı olur. Yalnız 600 yataklıdan küçük hastanelere bunu indirirsek birçok zorluklar, sıkıntılar çıkacaktır. Halkımız fakirdir. Çünkü, o hastane hasta bakımını iyileş-

tirmek için ve bazı personelin giderlerini karşılayabilmek için bugün almakta olduğu ücretleri artırmak zorunda kalacaktır, haklı olarak artırma zorunda kalacaktır ve giderek bu arttıkça da - Türkiye'de bugün kişi başına millî gelir bin dolar civarındadır - kişi başına on ila yirmibeşbin dolar gelir düzeyi olan ülkelerle ülkemizi kıyaslarsak yanılgıya uğrarız. Bu, hem sizin için, hem halkımız için, hepimiz için iyi olmaz.

Tamamen özelleştirilmeyen hastanelere devlet desteğinin yapılmasının yanındayız. Bugün Amerika'da bile bazı hastaneler iflas etmektedir.

Sayın Paşa Sarıoğlu'na çok saygım var, severim, ama bir konuyu da insaflıca dile getirmesi gerekir. Bugün Türkiye'de hastaneler çok zamandan beri - ben 30 sene hekimlik yaptım - Sayın Paşa Sarıoğlu'nun dediği görünümde değildir, olmamasını da takdirle karşılarız. O hekimler ve personel kendilerini gece gündüz hastaneye vermişlerdir, devletin imkânları nispetinde halka yardımcı olmaya çalışırlar.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) — Yanlış anlamışsınız.

TURGUT SÖZER (Devamla) — Demin de söylediğim gibi, bugün Amerika'da bile bazı hastaneler iflas etmektedir bu sistem içinde. Amerika gibi, kişi başına gelir düzeyi bizim yirmibeş otuz katımız olan ülkelerde bile zorlukla uygulanabilen bu sistemin ülkemizde işletilmesi çok zor olacaktır, dediğim yatak kapasitesinin altına inildiği zaman.

Hem sizin, hem ülkemizin ve hem de sizden sonra gelecek olan iktidarların başına büyük sorunlar açabilir, 600 yataktan aşağıda işletmeye açıldığınız zaman.

Büyük Allah'ın, sizden sonra, gerçekten, bu işlerinizi düzeltmek için çaba sarfedeceklere, bıraktığınız içinden çıkılması zor karışıklıklar nedeniyle kolaylıklar ihsan etmesini dilerim.

Kişi başına gelir düzeyi bin dolar civarında olan ülkemizde, yine kişi başına gelir düzeyi yirmibeş otuzbin dolar düzeyinde olan ve orada bile sıkıntılar doğuran sağlık sistemini getireceksiniz ve kendi aklınıza göre sorunları çözeceksiniz... Ya sizin aklınız bu işleri halletmeye yetmemektedir ya da çok büyük aldatıcısınız. Olmayacağını bile bile milleti hayal kurmaya yöneltmektesiniz ve tatlı hayallerle insanlarımızı oyalamaktasınız demektir. İkincisi bu ülke için çok daha büyük felakettir.

Siz, âlemi kör, herkesi sersem mi sanmaktasınız? De Bakey gelecekmiş, Amerikan sistemini yerleştirecekmiş de, Türkiye'de sağlık sorunları çözülecekmiş.

Sayın Özal'dan Houston Hastanesinde almadığı, alamadığı ameliyat ücretinin bahşişini vermek düşüncesindeyiz derseniz daha mertçe hareket etmiş olursunuz.

BAŞKAN — Sayın Sözer, esasa girmenizi çok rica edeceğim. Maddenin esasına daha hiç girmediniz ve sürenizin bitimine de üç dakika kaldı; lütfen...

TURGUT SÖZER (Devamla) — Hep esastan konuşuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Bu maddenin esasına girmediniz; lütfen efendim...

TURGUT SÖZER (Devamla) — Maddenin esası işletmedir, şimdiye kadar işletme konuştuk.

BAŞKAN — Hiç konuşmadınız efendim işletme konusunda.

TURGUT SÖZER (Devamla) — Şimdiye kadar hep işletmeden konuştum.

BAŞKAN — Hayır efendim; takip ediyorum.

TURGUT SÖZER (Devamla) — O zaman, Sayın Başkan esasını siz söyleyin de biz konuşalım. Müsaade edin de, herkes istediği gibi esası mütalaa etsin.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Başbakana dokunmasaydınız devam edecektiniz.

TURGUT SÖZER (Devamla) — Evet, evet o zaman devam edecektik.

BAŞKAN — Sayın Bayezit, benden daha çok ve iyi himaye ediyorsunuz Başbakanı. Benden daha çok seversiniz...

TURGUT SÖZER (Devamla) — Ama, sanıyorum, Sayın De Bakey, şimdiden vazgeçmiştir bile; çünkü onlar dedikodulu başlıkları pek sevmezler bizim ülkemizde olduğu gibi. Maalesef, bu davranışlarınız ve yanlışlarınızla ülkeye getirmiş olduğunuz sıkıntıların, uzun vadede, bölücü örgütlerden de zararlı olacağı kanaatini taşımaktayım. Zira, fakirleştirdiğiniz insanlar, sağlığını giderek pahalılaştırarak sattığınız insanlar topluma ve devlete düşman olabilir.

Bunlar seçim zorlamalarıdır; çünkü siz bugüne kadar, yani ta iktidarınızın başlangıcından beri...

İHSAN NURİ TOPKAYA (Ordu) — Madde ile ilgili, madde ile ilgili...

TURGUT SÖZER (Devamla) — Maddenin içinde.

Sağlık sorunlarını halledemediniz, yanlış örgütler kurdunuz; genç genç arkadaşlarımızı sağlık müdürü yaptınız. Onlara başhekimleri, hekimleri ezdirmeye çalıştınız, o hekimler onlara ezilmedi; siz kızdınız, şimdi bu kanunla onlardan intikam alacaksınız, sözleşmeli yapacaksınız da, atacaksınız, satacaksınız... Bu,

sizin gücünüzün içinde olamaz. Bu topluma bu kadar baskı yapamazsınız; yaparsanız, bu toplumu patlattırsınız. Patlamadan önce zaten gideceksiniz. Hepinize hayırlı yolculuklar diliyor, saygılar sunuyorum. (Gülüşmeler)

BAŞKAN — Madde üzerinde başka söz isteyen var mı? Yok.

Madde üzerinde verilmiş önergeler vardır okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

544 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanun Tasarısı Madde 5'in aşağıdaki biçimde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turgut Sözer Sakarya	Sümer Oral Manisa
Sabit Batumlu İstanbul	Mustafa Çorapçıoğlu Balıkesir
A. Mazhar Haznedar Ordu	Musa Öğün Kars

Ahmet Sarp
Diyarbakır

Bu kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarına ait sağlık kuruluşlarından 600 yatak kapasitesi üzerinde olanların Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının uygun görmesi halinde Bakanlar Kurulu kararı ile kamu tüzelkişiliğini haiz sağlık işletmesine dönüştürülürler.

Yeterli işletme büyüklüğünde bulunmayan sağlık kuruluşları tek bir sağlık işletmesi altında toplanabilir. Sağlık işletmelerinde görevli olan ve meslekleri serbest icra etmeyen tabipler, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının tespit edeceği usul ve esaslar çerçevesinde ve sağlık işletmesi yönetiminin uygun görmesi halinde mesai saatleri dışında kuruluşta özel teşhis ve tedavi yapabilirler.

A) Sağlık işletmesinin gelirleri şunlardır :

a) Sağlık hizmetleri karşılığında elde edilen gelirler,

b) Bağış ve yardımlar,

c) Bu şekilde kurumlaştırılan sağlık işletmelerine gerek görüldüğünde yapılacak Devlet desteğinin yanında, kuruluşun bağlı olduğu bakanlığın veya kurumun her yıl bütçesine koyduğu personel ve yatırım ödeneği,

d) Diğer gelirler.

B) Sağlık işletmesinin giderleri şunlardır :

a) Sözleşmeli personel ücreti,

b) Kurum dışından satın alınacak her türlü sağlık ve laboratuvar hizmeti için sözleşmeli personel ve hizmet ücreti,

c) Kuruluşun kapasitesi, niteliği, verilen hizmet, tedavi edilen kişi sayısı, sağlık işletmesine katkısı dikkate alınarak ilgili sağlık işletmesinin bağlı olduğu bakanlığın veya kuruluşun teklifi üzerine Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının tespit edeceği esaslar çerçevesinde sağlık kuruluşunun sözleşme ile çalışan sağlık ve diğer sağlık personeli ile kuruluşun dışından sözleşme ile hizmeti satın alınacak personele yapılacak işle orantılı olarak ödenecek teşvik primi,

d) Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit edilecek usul ve esaslara göre mesleklerini serbestçe icra etmeyen tabiplerin kuruluşta özel teşhis ve tedavi yapmaları karşılığında tabip ve ilgili sağlık personeline ödenecek prim,

e) Sağlık kuruluşunun tevsii, modernizasyonu, her türlü cihaz ve malzeme tedariki, kurum cihazlarının bakım ve onarımı ile personelin yurt içi ve yurt dışı eğitimi ve araştırma için, gerekli harcamalar,

f) Sağlık işletmesinin işletilmesiyle ilgili diğer harcamalar.

Yüksek Başkanlığa

544 sayılı raporun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümlenin eklenmesini arz ederiz.

M. Turan Bayezit Kahramanmaraş	Paşa Sarıoğlu Ağrı
Muhittin Yıldırım Edirne	Musa Ateş Tunceli

Hüseyin Aydemir
İzmir

Eklenecek cümle :

Değişik kurum ve kuruluşlara ait sağlık kuruluşları ancak kendi bünyeleri içinde toplanılır.

Yüksek Başkanlığa

544 sıra sayılı tasarının 5 inci maddesinin ikinci fıkrasından sonra, 3 üncü fıkra olarak aşağıdaki metinin eklenmesini arz ederiz.

M. Turan Bayezit Kahramanmaraş	Neriman Elgin Ankara
Hayrettin Ozansoy Diyarbakır	Hilmi Nalbantoğlu Erzurum

Hüseyin Aydemir
İzmir

Sağlık işletmeleri kısmen veya tamamen özel sektöre devredilemez.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan «Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Tasarısı» nın 5 inci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve talep ederiz.

Orhan Ergüder
İstanbul

Sabri Güvenç
Niğde

Nazmi Önder
Muş

İsmail Dayı
Balıkesir

Selim Koçaker
Tokat

Mustafa Çakaloğlu
Antalya

Muhlis Arıkan
Samsun

Sağlık İşletmeleri;

a) Kurumlar Vergisinden,

b) Yapılacak bağış ve yardımlar sebebiyle Veraset ve İntikal Vergisinden,

c) Yapacakları her türlü muameleler dolayısıyla Damga Vergisinden muaftır.

Sağlık işletmelerine yapılacak bağış ve yardımlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Bu bağış ve yardımlar Kurumlar ve Gelirler Vergisi matrahından indirilebilir.

Gerekçe :

Sağlık İşletmelerine yapılacak bağışların özendirilmesi amacıyla bu fıkraya ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca Sağlık İşletmelerinin Kurumlar Vergisinden muaf olduğunun açıkça belirlenmesi bu konuda doğabilecek tereddütleri giderecektir. Bu sayede Sağlık İşletmeleri kendilerine daha yeterli hale gelecek ve giderek Devlet sübvansiyonundan kurtulabileceklerdir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Sağlık Hizmetleri Temel Kanun Tasarısının 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının sonundaki «altında toplanabilir» ibaresinin, «altında toplanır» şeklinde düzeltilmesini teklif ederiz.

Muzaffer Yıldırım
Kayseri

Durcan Emirbayer
İzmir

Salih Alcan
Tekirdağ

Hasan Altay
Samsun

Edip Özgenç
İçel

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 544 sıra sayılı Yasanın 5 inci maddesinin 3 üncü bendinin «Sağlık işletmelerinde gerekli olan...» diye başlayan fıkranın metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Paşa Sarıoğlu
Ağrı

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum

Ruşan Işın
Sivas

Hayrettin Ozansoy
Diyarbakır

Enver Özcan
Tokat

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 544 sıra sayılı Yasanın 5 inci maddesinin 2 nci fıkrasının (c) bendindeki «Gerek görüldüğünde yapılacak» kelimesinin çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Paşa Sarıoğlu
Ağrı

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum

Neriman Elgin
Ankara

Kâzım İpek
Amasya

Hayrettin Ozansoy
Diyarbakır

BAŞKAN — Önergeleri, aykırılık derecesine göre tekrar okutup, oylarınıza sunacağım :

Sakarya Milletvekili Turgut Sözer ve arkadaşlarının önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

544 sıra sayılı «Sağlık Hizmetleri Temel Kanun» Tasarısı madde 5'in aşağıdaki biçimde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Bu kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarına ait sağlık kuruluşlarından 600 yatak kapasitesi üzerinde olanlar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının uygun görmesi halinde Bakanlar Kurulu kararıyla kamu tüzelkişiliğine haiz sağlık işletmesine dönüştürülürler.

Yeterli işletme büyüklüğünde bulunmayan sağlık kuruluşları tek bir sağlık işletmesi halinde toplanabilir.

Sağlık işletmelerinde görevli olan ve mesleklerini serbest icra etmeyen tabipler, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının tespit edeceği usul ve esaslar çerçevesinde ve sağlık işletmesi yönetiminin uygun görmesi halinde mesai saatleri dışında kuruluşta özel teşhis ve tedavi yapabilirler.

A) Sağlık işletmesinin gelirleri şunlardır:

a) Sağlık hizmetleri karşılığında elde edilen gelirler,

b) Bağışlar ve yardımlar,

c) Bu şekilde kurumlaştırılan sağlık işletmelerine gerek görüldüğünde yapılacak devlet desteğinin yanında, kuruluşun bağlı olduğu bakanlığın veya kurumun her yıl bütçesine koyduğu personel ve yatırım ödeneği,

d) Diğer gelirler.

B) Sağlık işletmesinin giderleri şunlardır:

a) Sözleşmeli personel ücretleri,

b) Kurum dışından satın alınacak her türlü sağlık ve laboratuvar hizmeti için sözleşmeli personel ve hizmet ücreti,

c) Kuruluşun kapasitesi niteliği verilen hizmet, tedavi edilen kişi sayısı, sağlık işletmesine katkısı dikkate alınarak ilgili sağlık işletmesinin bağlı olduğu bakanlığın veya kuruluşun teklifi üzerine Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının tespit edeceği esaslar çerçevesinde sağlık kuruluşunun sözleşme ile çalışan sağlık ve yardımcı sağlık ve diğer personeli ile kuruluşun dışında sözleşme ile hizmeti satın alınacak per sonele yapılan işle orantılı olarak ödenecek teşvik primi,

d) Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit edilecek usul ve esaslara göre mesleklerini serbest icra etmeyen tabiplerin kuruluşta özel teşhis ve tedavi yapmaları karşılığında tabip ve ilgili sağlık personeline ödenecek prim,

e) Sağlık kuruluşunun tevsii, modernizasyonu, her türlü cihaz ve malzeme tedariki, kurum cihazlarının bakım ve onarımı ile personelin yurt içi ve yurt dışı eğitimi ve araştırma için gerekli harcamalar,

f) Sağlık işletmesinin işletilmesiyle ilgili diğer harcamalar.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon ve Hükümet katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi tekrar okutuyorum:

Kayseri Milletvekili Muzaffer Yıldırım ve arkadaşlarının önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşmekte olduğumuz Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu tasarısının 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının sonundaki «altında toplanabilir» ibaresinin, «altında toplanır» şeklinde düzeltilmesini teklif ederiz.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon ve Hükümet katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Kahramanmaraş Milletvekili M. Turan Bayezit ve arkadaşlarının önergesi.

Yüksek Başkanlığa

544 sıra sayılı raporun 5 inci maddesinin 2 nci fıkrasına aşağıdaki cümlenin eklenmesini arz ederiz.

Eklenecek cümle: Değişik kurum ve kuruluşlara ait sağlık kuruluşları, ancak kendi bünyeleri içinde toplanılır.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon ve Hükümet katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu tasarı, uygulaması, hayata geçirilmesi yönetmeliklere bağlı bir tasarı.

İlk konuşmamızda, bunun Anayasaya aykırılığı konusundaki düşüncemizi muhafaza etmekle beraber, hiç değilse, çıkarılacak yönetmeliklere ışık tutmak bakımından bazı temel noktaları, bazı nirengi noktalarını tasarıya ithal etmenin zorunluluğunu hissettik; bu önergeyi ve bunu takip eden önergelerimizi bu amaçla verdik; yoksa, uygulanan sistemin Anayasaya aykırı olduğu konusundaki görüşümüzü muhafaza ediyoruz.

Önergemizde neyi teklif ediyoruz? - Ki, bu önergeler Sayın Bakanın izahatlarını teyit eden önergelerdir, bu itibarla kabul etmemelerini, katılmamalarını anlamak bizim için mümkün olmuyor. - Değişik kamu kurum ve kuruluşlarına ait müesseseler, bir arada işletme haline getirilmesin, her kurumun müessesesi kendi içerisinde işletme haline getirilsin diyoruz. Zaten, kanunun amacının da değişik kurumların ellerindeki sağlık kuruluşlarına el atmak olmadığı açıklanmıştır. Örneğin : Bir yerde işçi sigortalarına (SSK'ya) ait bir dispanser veya herhangi bir sağlık müessesesi var ise, bu müessesenin Sağlık Bakanlığına ait bir müesseseyle birleştirilmemesi gerektiğini, tasarıya ithal edelim diyoruz.

Talebimiz bundan ibarettir. Gerek bu önergemiz ve gerekse, özellikle ikinci önergemiz, Sayın Bakanın kabul etmesi gereken, kendi fikirleri paralelinde verilmiş önergelerdir; değerlendirme yüksek kurulunuza aittir.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Bayezit.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi tekrar okutuyorum :

Kahramanmaraş Milletvekili M. Turan Bayezit ve arkadaşlarının önergesi.

Yüksek Başkanlığa

544 sıra sayılı tasarının 5 inci maddesinin ikinci fıkrasından sonra, 3 üncü fıkra olarak aşağıdaki metnin eklenmesini arz ederiz.

«Sağlık işletmeleri, kısmen veya tamamen özel sektöre devredilemez».

BAŞKAN — Önergeye Komisyon ve Hükümet katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu, daha önemli ve ciddî bir noktadır. Biz, bu tasarının gerekçesinden; hükümetin, memleketin, milletin, vatandaşın malı olan hastaneleri özel sektöre açma kaygısı ve endişesini hissetmiştik; hatta hatta gerekçenin bir yerinde bu açıklanıyor ve «Özelleştirmeye ilk adımdır» deniliyordu.

Sayın Bakana, kanun tasarısının bundan önceki müzakeresi sırasında somut olarak bu soruyu yöneltttim ve özelleştirmenin olup olmayacağını sordum; kendileri, «olmayacağını» beyan ettiler. Bunlar tutanaklarda vardır. İşte bu önergemizi, yarın, Sayın Bakandan başka bir bakan oraya gelir veya yönetmelikler yapılırken Sayın Bakanın dışında bazı güçler bunu gündeme getirir diye, bu endişe ile, bu ihtimali önlemek için verdik. Önergemizde, hiçbir sağlık işletmesinin tamamen veya kısmen özel sektöre devredilmeyeceği esası var. Sayın Bakan sorumuzun cevabını samimiyetle vermişse, «özelleştirme yoktur» diye samimiyetle bunu söylemişse ve bunu uygulamak iktidarı dahilinde ise, bu önergeye katılması lazımdır. Eğer bu önergeye katılmamışsa - ki katılmamıştır - ya kendilerinin vermiş oldukları cevap samimî değildir - ki, bunu düşünmek dahi istemem - ya da Sayın Bakan, burada kendi görüşlerine uygun bir önerge dahi verilmiş olsa, katılmama prensibinden ayrılmak iktidarına sahip değillerdir. Bunu böyle yorumlamak mecburiyetindeyim.

Bu itibarla, yüksek heyetinizin bu önergeyi kabul etmesini rica ediyorum. Ancak, tutanaklara geçmesi bakımından da, önerge reddedildiği takdirde, sağlık işletmelerinin özelleştirileceği anlamına gelmediğini, çünkü bu tasarıyı, hükümeti temsilen müdafaa eden Sayın Bakanın, özelleştirme amacının ve özelleştirme niyetlerinin olmadığını söylediklerini zabıtlara geçirtmek istiyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bayezit.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi tekrar okutuyorum :

Ağrı Milletvekili Paşa Sarıoğlu ve arkadaşlarının önergesi.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 544 sıra sayılı Yasanın 5 inci maddesinin 3 üncü bendinin, «Sağlık işletmelerinde görevli olan...» diye başlayan fıkranın metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Önergeye Hükümet ve Komisyon katılıyor mu?

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önerge sahibi olarak, Sayın Paşa Sarıoğlu, buyurun efendim.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) — Sayın Başkanım, kısa bir açıklama yapmak istiyorum. Sayın Doktor Sözer arkadaşım, benim buradaki bir konuşmamı yanlış tefsir ettiler. Evvela, ben, Türkiye'nin, özellikle mahrumiyet bölgelerinde ve her türlü koşullar altında vatandaşa hizmet veren bütün sağlık personelini ve doktorları burada saygı ile anmak istiyorum. Benim burada söylemek istediğim başka şeydir; sağlık hizmetlerinin istismarını yapanlar içindir.

Burada, bu önerge ile şunu ifade etmek istedim: Tamgün çalışan doktorların, yani işletmede çalışan doktorların mesai saatleri dışında kendilerine yeni bir imkân, bir olanak getirilmek istenmektedir; sağlık personelinin mesai saatleri dışında, işletmelerde bir prim karşılığında hizmet vereceği ifade edilmektedir.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, bu sağlıklı bir yöntem değildir. Şu yönden değildir: İşletmelerin büyükleri vardır, küçükleri vardır, coğrafî bölgelere göre özellikleri olanlar vardır. Şimdi, bir doktor çalışacağı yerde eline geçecek olan miktarı, taa başında, esasta bilmezse, bunun gibi birtakım şeylere ümit bağlarsa ve bunlar da tahakkuk etmezse; sağlık hizmetleri ne olacaktır? Demek ki, o işletmede sağlık hizmeti istendiği şekilde yürümeyecektir.

Şimdi, biz ne diyoruz? Sağlık işletmelerini, sağlık hizmetini vatandaşın ayağına götürmek istiyoruz. Burada işletmenin tarifi yoktur. Maddede, işletmenin amacı ve ilkelerine ait tanımlar yoktur. Biliyorsunuz, sağlık işletmesi, maddenin esasında yazılıdır ve «Sağlık işletmesi» denmekle mesele kapatılmıştır. Sağlık işletmelerinden - özellikle yataklı tedavi kurumlarında - sağlık hizmeti alanlar var, verenler var; bunların yönetimi nasıl olacaktır; ana ilkeler yoktur. Biraz evvel sayın arkadaşım da burada izah etti, «Burada esas ilkeleri yoktur, yönetmelikte de böyle geçmesi zordur» dedi; gerçekten öyledir. Ana ilkeleri olmayınca, yönetmelik kişilere göre değişecektir; hele tüzükler hiç çıkarılamayacaktır, çünkü burada madde yoktur.

Benim burada üzerinde durduğum şudur: Eğer, sağlık personelini yurt sathında dengeli ve eşit olarak vatandaşın hizmetine götürmek istiyorsak, burada önce sağlık personelinin maddî ve özlük sorunlarını çözmek zorundayız. Şimdi bununla, büyük ünitedekiler çalışabilir, prim alabilirler; orada hasta durumu değişiktir; ama kış şartlarının olduğu yerlerde, vatandaş sizin mesai saatinizin dışında, saat 17.00'den sonra (Eğer 17.00 ise) nasıl bekleyecek, ondan sonra nasıl köyüne dönecek ve bu sağlık personeli bundan nasıl prim alacak? Mümkün değildir. Onun için, burada önermek istediğim şudur: Bunun yerine, sağlık personeline, bulundukları yerlerin özelliklerine göre yüksek ücret verilmeli ve bu hizmetin içerisine bunlarda dahil edilmelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Sarıoğlu.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi tekrar okutuyorum:

Ağrı Milletvekili Paşa Sarıoğlu ve arkadaşlarının önergesi.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan 544 sayılı tasarının, 5 inci maddesinin, 2 nci fıkrasının (c) bendindeki «Gerek görüldüğünde yapılacak» kelimelerinin çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Önergeye Hükümet ve Komisyon katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Sarıoğlu.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) — Sayın Başkanım, gerçekten sosyal bir devlette, Anayasasına «Sosyal hukuk devleti» diye ifade koyan bir devlette «Sağlık hizmetlerine gerektiğinde yardım yapılacaktır» denmesini garipsemek gerekir ve bu garipsenecek bir ifadedir.

Sayın Bakan bizim konuşmalarımızın hiçbirisine cevap vermiyor; herhalde işin kolayı, sadece bu tasarının buradan geçirilmesi; ama ben yine de, Sayın Bakandan, bu «gerektiğinde» ibaresinden neyi kastettiklerini açıklamalarını ve bununla ilgili uygulamada kendilerinin birtakım anlayışları varsa izah etmelerini istiyorum. Sayın Bakanın, bu konuyla ilgili olarak buradaki sayın milletvekillerini aydınlatması lazımdır; çünkü biz anlamaya çalışıyor ve buna yorum getiriyoruz; Sayın Bakanın da bunları deşmesini ve böylelikle ileride, uygulamada yönetmelikler hazırlanırken, bunlara nasıl ışık tutulduğuna bir cevap getir-

mesini istiyoruz. Sayın Bakan güzel güzel dinliyor; dinlesinler.

Değerli arkadaşlarım, demin sağlık hizmetleri giderlerini saydım. Bu kadar yüksek giderleri, özellikle bizim kırsal kesimde bulunan vatandaşlarımız, dar gelirliler nasıl ödeyecektir? Her sene oranları değişecek olan bu kadar primi vatandaşlar nasıl ödeyecektir?

Madde metnindeki, «gerektiğinde» ibaresini düşünmek bile bana abes geliyor; çünkü eğitim ve sağlık gibi ana hizmetler devletin asıl görevidir. Avrupa Konseyinde bulunuyoruz, orada bu hizmetler yerine getiriliyor; eğitim ve sağlık devletin asıl fonksiyonlarından birisidir.

Sanki bizim memleketteki vatandaşların geliri çok yüksekmiş gibi, «Bütün masrafları gelirine göre...» diyoruz. Tabiî gelirine göre muamele görecek; ama hastalıklar vardır ki, gelirle ilgili değildir, o hastalığın tedavisinin mutlaka yapılması lazımdır. Diyelim ki, bir böbrek hastası, bir diyaliz hastası, geliri de yerinde değilse ne olacaktır? Bunlar, geliri olmadan nasıl karşılanacaktır? Bu durumda vatandaşı kapıdan içeri bile sokmak mümkün değildir. Dün hastaneden taksiyle geliyordum, şoförle diyaliz konusunda konuşurken, «Efendim bu devletin 3 - 5 milyon lirası yok mudur?» dedi, gerçekten aynısını söylemiştir. «Neden?» diye sorduğumda; «Efendim, Dedeman Otelinin yanında özel birtakım yerler var, vatandaşları hep oralara taşıyoruz» dedi.

Şimdi, bunun ne kadar önemli bir hastalık olduğunu meslektaşlarınız, yani doktor arkadaşlarımız biliyorlar; ama bunun ne kadar pahalı bir tedavi olduğu da ortadadır. Yani, bir adama, arkadaş sen her şeyini vereceksin, ondan sonra da öleceksin. demek oluyor; ama burada bunların cevabı yok. Ayrıca, hastanelere ağır hastalar geldiği zaman alınması mümkün değildir, onun da cevabı yoktur. Onun için, burada devletin kendi fonksiyonunu yüklenmesi lazımdır. Devlet, fonksiyonunu başkalarına devredemez. Devlet, vatandaşlardan bütün bu hizmetlerin gelirini alamaz. Bir hastalık vardır, zengin için de aynıdır, fakir için de aynıdır; ama hastaların ödeme güçleri değişiktir. İşte, burada devletin devreye girmesi lazımdır. Biz, bunu ifade etmek istiyoruz. Bu konuda da Sayın Bakandan bir açıklama bekliyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz efendim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi tekrar okutuyorum :

İstanbul Milletvekili Orhan Ergüder ve arkadaşlarının önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan «Sağlık Hizmetleri Temel Kanun Tasarısı» nın 5 inci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve talep ederiz.

Sağlık işletmeleri;

a) Kurumlar Vergisinden,

b) Yapılacak bağış ve yardımlar sebebiyle Veraset ve İntikal Vergisinden,

c) Yapacakları her türlü muameleleler dolayısıyla Damga Vergisinden muaftır.

Sağlık işletmelerine yapılacak bağış ve yardımlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Bu bağış ve yardımlar Kurumlar ve Gelir Vergisi matrahından indirilebilir.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, hatırlatması ayıp; ama lütfen 101 oy arayınız efendim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

5 inci maddeyi kabul edilen önergeyle birlikte oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 5 inci madde kabul edilmiştir.

6 ncı maddeyi okutuyorum :

Sağlık işletmesi ile ilgili diğer personel

MADDE 6. — Koruyucu sağlık hizmetlerinde görevli sağlık ve yardımcı sağlık personeli ile diğer personelin sağlık işletmesi kapsamına alınma ve malî imkânlarından yararlandırma usul ve esasları Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit edilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Demokratik Sol Parti Grubu adına, Sayın Muzaffer Yıldırım, buyurun efendim.

DSP GRUBU ADINA MUZAFFER YILDIRIM (Kayseri) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ta-

sarının, genel gerekçesinde, «Diğer taraftan, sağlık hizmetleri tedavi edici sağlık hizmetleri şeklinde düşünülmeye ve ele alınmaya başlanmış, koruyucu sağlık hizmetlerine gerekli önem verilmemiş, sağlık politikasının temelini teşkil etmesine rağmen, koruyucu sağlık hizmetleri sadece kampanyalarla yürütülür hale gelmiştir.

Buna bağlı olarak da, daha pahalı olan tedavi edici sağlık hizmetleri devlete giderek daha ağır malî bir yük getirmeye başlamıştır» denilmektedir. Bu teşhise, bu görüşe biz de katılıyoruz. Demokratik Sol Parti olarak, koruyucu sağlık hizmetlerine ne kadar çok değer verirsek, o kadar yerinde ve isabetli hareket ederek, hastalıkların birçoğuna mani olarak, tedavi edici sağlık hizmetlerinin yükünü de azaltırız diyoruz: ama görüyoruz ki, gerekçede, koruyucu sağlık hizmetlerine önem verileceği belirtilmiş olmasına karşın; tasarıda, koruyucu sağlık hizmetlerine ve bunu sağlayacak olan personele, tam tersine, önem verilmediği görülmektedir.

Koruyucu sağlık hizmetlerinin aşağı yukarı tamamı, sağlık zincirinin en uç halkasını teşkil eden sağlık evi, sağlık ocağı gibi kuruluşlar tarafından yerine getirilmektedir. Bunların tam ve verimli çalışabilmeleri, istenilen neticeyi alabilmeleri, bunlara tanınan maddî olanaklar ve primlerle eşit orantılıdır. En uç zincirde görev yapan bu kuruluşların bazıları, yeterli büyüklükte değilse (5 ve 6 ncı maddelerde düzenlendiği gibi) sağlık işletmesi kapsamına girmeyebilecektir. Gerçi biz, sağlık işletmesi fikrine karşıyız; ama mademki sağlık işletmesi birimi getiriliyor ve diğer sağlık elamanları bu sağlık işletmesine dahil ediliyor, en büyük vazifeyi yapan sağlık evi ve sağlık ocağındaki personel niçin sağlık işletmesi birimine alınmasın?

Sağlık işletmesine giremeyen sağlık kuruluşunda çalışan sağlık personeli ise, kanuna göre sözleşmeli personel olamayacak, teşvik primi de alamayacaktır. Bu durumdan yararlanamayan bir kısım sağlık personelinden, verimli koruyucu sağlık hizmeti vermesini nasıl bekleyebiliriz? Onun için, biz diyoruz ki: Kuru kuruya koruyucu sağlık hizmetine önem vereceğiz demek kâfi değildir, Bu önemi, tasarının maddelerinde de tatbikata geçirerek göstermek lazımdır. Bu da, en azından koruyucu sağlık hizmetinde çalışanlarla, tedavi edici sağlık hizmetinde çalışan sağlık personelini maddî ve manevî açıdan eşit tutmakla mümkündür.

Yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Sözer, buyurun.

İDRİS GÜRPINAR (Muğla) — Sayın Başkan, grup adına söz istiyorum.

TURGUT SÖZER (Sakarya) — Değerli Başkan, saygıdeğer üyeler; maddeye baktığımız zaman «Koruyucu sağlık hizmetlerinde görevli sağlık ve yardımcı sağlık personeli ile diğer personelin sağlık işletmesi kapsamına alınma ve malî imkânlarından yararlandırma usul ve esasları Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca tespit edilir» denilmektedir.

Değerli arkadaşlarım, Ülkemizde sağlık konusunda en büyük sorun, koruyucu hizmetler sorunudur. Şimdi, ilkbaharı yavaş yavaş geçiyoruz yaza çıkıyoruz ve yavaş yavaş bağırsak hastalıkları başlayacaktır. Bunda tabiî bir şeyler gelmiştir vaktiyle yerleşmiştir, suçlar yavaşlamakta, hızlanmakta; artık bunun ölçüleri bakanlığa ait; ama bir şeyler var. Devamlı, bağırsak enfeksiyonları yaz ayları ile birlikte gelmekte, insanlarımızı huzursuz etmektedir. Biz buna değişik isimler koyarak, asıl ismini söyleyememekteyiz. Şimdi, bunları önlemenin yegâne çaresi, devletin buna sahip çıkmasıdır, güçlü olarak sahip çıkmasıdır.

Ben size bir şey daha söyleyeyim: Adapazarı'nda bir Çark Deresi vardır. Eskiden, biz bunun salkımsöğütlerinin altında oturur, çay bahçelerinde çay içerdik; şimdi fabrikaların artıkları buraya akmaktadır, fosseptikler buraya akmaktadır ve Çark Deresi, geçtiği köyleri kokudan bunaltmaktadır. Geçemezsiniz inanın, o Çark Deresinin yanından, yazın geçemezsiniz; ilimizin diğer milletvekilleri de bilirler. Demek ki, Türkiye'de korumacı sağlık sorunları çözülmemiştir ve çözülmesi de çok güçtür. Şimdi siz, hükümet tabibi durumunda olan arkadaşlarımı sağlık işletmelerine katar ve onun imkânlarını oradan sağlamaya çalışırsanız - ki, bu işletmeler kendi imkânlarını zor sağlayacaklardır - o zaman korumacı sağlık işlerini bir kenara bırakmışsınız, düşünmeyeceksiniz demektir; bundan, çok daha kötü neticeler çıkar ve bugünkü çevreyi dahi gelecekte bulamayız.

Belki bu, arkadaşlarıma hikâye geliyordur; kendileri doktor olmuşlardır, ihtisas yapmışlardır; ama demek ki, bizim gibi yeterince kaza tabibliği, sağlık müdürlüğü falan yapmadan gelmişlerdir. Hakikaten bu sorunu bu şartlarla çözmeniz imkânsızdır; bunu görecek ve döneceksiniz. Onun için, geçmiş zaman içinde de insanlarınız hırpalanacaktır. Bunu düşünerek bu maddeyi tekrar tezekkür etmenizde yarar olduğunu söyler, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyursunlar Sayın İdris Gürpınar.

SHP GRUBU ADINA İDRİS GÜRPINAR (Muğla) — Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; sağlık hizmetleri bir bütündür; içinde hem koruyucu, hem de tedavi edici hizmetler vardır. Sağlık hizmetlerinde asıl gaye, vatandaşın hasta olmaması için alınması gereken tedbirleri almak ve vatandaşları hasta olmaktan korumaktır. Bu amacı, koruyucu sağlık hizmetlerinde çalışan sağlık personeli ile diğer personelin çalışmalarıyla elde etmek mümkün olacaktır. Yapılan ekonomik maliyet hesapları göstermiştir ki, halkın hasta olmasına mani olmak, hastalananları tedavi etmekten çok daha ucuza mal olmaktadır. O halde, sağlık hizmetlerinde başarılı olmak istiyorsak, koruyucu sağlık hizmetlerine ağırlık vermemiz gerekmektedir.

Bu gerçek, cumhuriyetin ilk döneminde çok iyi kavranmış ve koruyucu sağlık hizmetlerine büyük değer verilmiştir. Bunun en güzel örneği, rahmetli büyük Doktor Refik Saydam'ın 14 yıl süren Sağlık Bakanlığı dönemidir. Bu 14 yıl, sağlık hizmetleri bakımından çok başarılı olmuştur. Koruyucu sağlık hizmetlerinin ön plana alındığı bu dönemde verem savaşı, sıtma savaşı, trahom savaşı ve frengi savaşı örgütleri kurulmuştur. Umumi Hıfzıssıhha Kanunu çıkarılmıştır, 57 yaşında olmasına rağmen, bu kanunun bugün dahi geçerli olan çok ileri hükümleri mevcuttur. 1946 yılında, olağanüstü sıtma savaşı ilan edilmiştir ve büyük bir başarı ile bitirilmiştir.

Bu koruyucu sağlık hizmetlerinin hepsinde büyük başarı elde edilmiştir; verem ve sıtmanın kökü kazınmıştır. Bu başarıların kazanıldığı dönemde, hekim ve yardımcı sağlık personeli, bugünkünden çok daha fazla değildi, daha da azdı; bir tek fakülte vardı, o da İstanbul Tıp Fakültesiydi. Bugün üzülerek görüyoruz ki, verem ve sıtma yeniden başkaldırmıştır. Bugün 23 tıp fakültemiz var, yılda 5 bin hekim mezun ediyoruz, yılda 10 bin hemşire yetiştirebiliyoruz, eğer istersek 15 bin de yetiştirebiliriz; çünkü 75 kadar da hemşire okulumuz mevcuttur; ama verem ve sıtma yine de başkaldırıyor. O halde, birtakım hatalar yapıldığı ortadadır. Nedir yapılan hata? Yapılan hata; koruyucu sağlık hizmetlerine önem verilmemesidir. Bakanlık bu konuda eski ciddî tutumunu gösterememektedir. Türkiye'nin sağlık sorunlarının en önemlisi, koruyucu sağlık hizmetlerinin eksikliğidir. 6 ncı madde bu bakımdan yaşamsal bir öneme sahiptir. Koruyucu sağlık hizmetlerinde çalışacak personel için özendirici şartlar getirilmelidir.

Bir ülkede koruyucu sağlık hizmetlerinin aynası anne ve bebek ölümleridir. Türkiye'de bebek ölüm oranı binde 112'dir. Amerika Birleşik Devletlerinde ise, sadece binde 12'dir. Bizde binde 112, onlarda ise, binde 12. Anne ölümü ise, bizde yüzbinde 208, ABD'de sadece yüzbinde 8'dir. Bizde iş kazalarında da büyük ölüm oranı vardır ve bu oran yüzde 7,5' tur.

Bebek ölümlerinin yarısı doğum esnasında, onu takip eden ilk haftada ve ilk altı ayda olmaktadır. Bunun sebebi de, bilhassa kırsal kesimde sağlıkla ilgili altyapı sorunlarının çözüm beklemesidir. Buralarda temiz bir içme ve kullanma suyu yoktur, sağlıklı konut yoktur, kanalizasyonu bir yana bırakın, doğu illerimizin köylerinde tuvalet dahi yoktur. Halk dengeli beslenemiyor, yeterli protein ve vitamini alamıyor, sadece tahıl yiyebiliyor. Eğitim, bilhassa sağlık eğitimi yoktur. Sosyoekonomik şartlar acımasızdır, yokluk milletin belini bükmüştür. Kırsal kesimde kadın, doğum kontrolünü, hayatını feda ederek kendi kendine yapmaya çalışıyor.

3 üncü madde üzerinde konuşurken, yüce Meclise sosyalizasyon uygulamasının şartları yerine getirilirse pekala başarılı olabileceğinden bahsetmiş ve bazı sağlık ocaklarını örnek göstererek, ilgili grup başkanlarına ihtiyaç bulunduğunu anlatmıştım. Bunların sağlandığı sağlık ocaklarında ve bölgelerinde istatistiklerin, Avrupa standartlarını yakaladığımızı gösterdiğini arz etmiştim.

Sayın milletvekilleri, tekrar tekrar bu konu üzerine eğilmemin bir sebebi var; o da, eğer bu gerçekler kavranır da ona göre bir yaklaşımla sorunların üzerine gidilirse, Türkiye'nin çözümlenemeyecek bir sağlık sorunu yoktur.

Zorunlu Hizmet Yasası ile veya zorla sağlık ocağına gönderilen hekim, bugünkü şartlarda ne yapıyor: Maalesef, asistanlık imtihanına hazırlanıyor, işine dört elle sarılamıyor, etrafına bakıyor, çalışacak koşullar yok; mecburen böyle yapıyor.

Bu personele, sözleşmeli kadroya alarak sadece prim vermekle yetinilmemeli, gezici hizmet yapanlara ayrıca bir teşvik getirilmelidir; ama bunun karşılığında da, bölgesindeki vakaların yüzde 95'ini çözümlemesi, tüm aşıları ve diğer sağlık kontrollarını yapması istenilmelidir.

Bu konuda en büyük teşvik de grup başkanlarına verilmelidir. Bir defasında sormuş ve bakanlıkta sadece 10 tane grup başkanının bulunduğunu öğrenmiştim. Halbuki, Türkiye'de, sağlık sorunlarına eği-

tim bakımından çözüm getirecek olanlar, grup başkanlarıdır; çünkü, gerek hizmet öncesinde, gerekse hizmet içinde bölgelerinde bulunan hekim, ebe ve hemşire gibi sağlık personelini hem eğitiyorlar, hem de denetliyorlar. İyi grup başkanlarının bulunduğu yerlerde de sistem mutlaka başarılı oluyor.

Yukarıda sözü edilen hususları yaparsak, sorunlara süratle çözüm bulmanın mümkün olacağı kanısındayız.

Yüce Meclise saygılar sunuyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın Paşa Sarıoğlu, buyurun.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu yasa tasarısının başından beri üzerinde durduğumuz büyük eksikliklerinden birisi, koruyucu hekimlikle ilgili hizmetlerin ayrı bir şekilde tarif edilememesi; ikincisi de, devlet yardımının buraya tahsisinin öngörülmemesidir.

Elimde, Avrupa Konseyinin 1985 - 1986 yılı için çıkardığı, Halk Sağlığının Korunması diye bir rapor var. Bu okuduğum raporda çok ilginç şeyler var. Madem, biz, Konseydeki 21 ülkeden biriyiz, onların vatandaş sağlığını korumada gösterdiği titizliği bizim de göstermemiz, bizim de yapmamız lazım.

Koruyucu hekimlikle ilgili bu yasa tasarısında, onun işletme içerisinde alınmasını ben vahim bir hata sayıyorum. Çünkü altyapısı gelişmemiş, bölgeleri arasında büyük farklar olan, hizmetleri yeterli düzeyde giderilemeyen bölgelerde, koruyucu sağlık hizmetlerine devlet olarak sahip çıkılması ve buna önem verilmesi, devletin en başta gelen fonksiyonlarından birisi olmalıdır. Aracınız, gereciniz, personeliniz yoksa; altyapınız yetersiz ve geliştirilmemişse; tabiatıyla kuduz dahil, her türlü bulaşıcı hastalık o bölgede yayılacaktır.

Türkiye bugün kitle halinde hastanelere taşınıyorsa, bunun sebebi vatandaşın yetersiz beslenmesi, bulaşıcı hastalıklar ve çevredir. Siz kalkıp bunu sağlık işletmeleri içerisine monte ettiğiniz zaman ne olur? Oradan artanlarla siz bu hizmetleri yerine getirmeye çalışacaksınız, ama altyapınız yok ve bu hizmetleri yerine getirmek için özel bir formül yok. Planınızı baştan yapsanız dahi, bir çevre veya il olarak burada verilecek hizmetleri tarif etmeye kalksanız ve bunun bir de planını yapsanız, o planı da tutturmaya imkânınız yoktur. Çünkü işletmenin öngöreceği gelirin ne olduğu da meçhuldür. Hepsi tespit edilse dahi, bunun size verileceği de şüphe götürür. O yönden, bunu gerçekten vahim bir hata sayıyorum; yani devlet, kendisine ait olan bir görevi, burada hiç umursamazcasına bunun içerisine monte ederek, size ne kadar tahsisat verilirse, ne kadar imkân yaratılırsa, koruyucu sağlık hizmetlerine de orada o kadar önem verin demesi, fevkalade garip ve vahimdir; bunu arz etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Paşa Sarıoğlu.

Başkaca söz isteyen?... Yok.

Önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

544 sıra sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Tasarısının 6 ncı maddesinin; Koruyucu Sağlık Hizmetlerinde çalışan sağlık personelinin mağdur olmamaları bakımından, aşağıdaki şekilde değiştirilmesini öneriyoruz.

Muzaffer Yıldırım Kayseri	Nuri Korkmaz Adana
Cahit Karakaş Zonguldak	Hasan Altay Samsun
Sabri Irmak Konya	Sururi Baykal Ankara

Önerilen madde :

Madde 6 Koruyucu Sağlık hizmetlerinde görevli sağlık ve yardımcı sağlık personeli ile diğer personelin çalıştığı sağlık kuruluşları, yeterli büyüklükte olmasa bile tek bir sağlık işletmesi altında toplanır.

7 nci maddede düzenlenen, sözleşmeli personel olma ve teşvik primi alma hakkından yararlanırlar.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon ve Hükümet katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Yıldırım.

MUZAFFER YILDIRIM (Kayseri) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; koruyucu sağlık hizmetlerinde çalışan personel, maddî ve manevî bakımdan tatmin edilemezse, bugünkü muvaffakiyetsizlik meydana çıkmış olur; ayrıca, bunlara gerekli olan maddî imkân yine tanınmazsa, kendi bildiğimiz dalı kesmiş oluruz. Zira, koruyucu sağlık hizmetleri gerekli çalışmayı yapamazsa; bugün şikâyet etmiş olduğumuz;

hastanelerde birikmeler, ayrıca koruyucu sağlık hizmetlerindeki ademi muvaffakiyet, birçok salgın hastalıkların çoğalmasına neden olacağından, böylelikle hastanelerde yığılmayı da artırır. Bu bakımdan, koruyucu sağlık hizmetlerinde çalışan kişilere, maddî bakımdan diğer tedavi edici sağlık hizmetlerinde çalışan sağlık personeline tanınan hakları, hatta daha fazlasını vermek gerektiği kanaatindeyiz.

Durumu bilgilerinize arz etmek için, önergemizi vermiş bulunuyoruz.

Yüce Meclise saygılar sunarız.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Yıldırım.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

6 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 6 ncı madde kabul edilmiştir.

7 nci maddeyi okutuyorum:

Sözleşmeli Personel

MADDE 7. — Sağlık işletmesi uygulamasına geçirilen sağlık kuruluşlarında; genel idare, teknik, sağlık ve yardımcı sağlık, eğitim ve öğretim, avukatlık, din ve yardımcı hizmetler sınıflarına dahil personel; kadro karşılık gösterilmek kaydıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin hükümlerine tabi olmaksızın sözleşmeli personel statüsünde eleman çalıştırılabilir.

Ayrıca, özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren veya ülke düzeyinde meslekî gelişmeyi sağlayacak Türk uyruklu ve yabancı uyruklu elemanlar da kadro karşılığı aranmaksızın sözleşmeli olarak çalıştırılabilir.

Bu suretle çalıştırılacakların sözleşme usül ve esasları ile ücretleri, sağlık kuruluşunun niteliği, kapasitesi, bulunduğu yer, verilen hizmetler, personelin bilgi ve becerisi, kuruluşa katkısı, verdiği hizmetin türü ve önemi ile benzeri nitelikler esas alınarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının teklifi üzerine ve gerektiğinde ilgili bakanlıkların da görüşü alınarak Bakanlar Kurulunca tespit edilir.

Sözleşme ile çalıştırılacak personel istekleri üzerine T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilir. Bunların emeklilik aylıklarının hesabında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde Demokratik Sol Parti Grubu adına, Sayın Muzaffer Yıldırım.

Buyurun Sayın Yıldırım.

DSP GRUBU ADINA MUZAFFER YILDIRIM (Kayseri) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, tasarı bu maddesiyle, hekimler ile sağlık hizmeti veren öteki çalışanları, güvencesiz bir ortamda ve iktidarların, bütünüyle değiştirebileceği Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı bünyesinde istediği koşullarla çalıştırmasını amaçlıyor.

Sağlık Yasa Tasarısı, sağlık hizmetlerinde çalışan doktor, eczacı, diş hekimi, hemşire, ebe, sağlık memurları, sağlık alanında çalışmakta olan memur ve diğer sağlık personelinin özlük haklarını ilgilendirmektedir. Tüm bu sağlık personeli, sözleşmeli statüye geçirilmektedir; böylece, sağlık hizmetlerinde yeni bir personel rejimi yaratılmaktadır; ancak, bu, yasal dayanaktan yoksun, keyfî bir düzenlemedir. Çünkü, Anayasanın 128 inci maddesinde, memurların ve diğer kamu görevlilerinin atamalarının, yetki ve görevlerinin, aylıklarının ve özlük haklarının yasayla düzenleneceği açıkça hükme bağlanmıştır. Oysa, tasarıda sözleşmeli personel çalıştırılmasıyla ilgili usul ve esasların, ücretlerin Sağlık Bakanlığınca tespit edileceği belirtilmektedir. Özel bir yasayla düzenlenmesi gereken personel rejiminin, bakanlık tasarrufuna bırakılması, Anayasanın 128 inci maddesine aykırıdır. Sözleşmeli statüde çalıştırılacak personel işçi sayılmadığı için sendikal haklardan, memur sayılmadığından da 657 sayılı Kanunun memur güvencesinden yararlanamayacaktır.

Sözleşmeli personele uygulanacak disiplin ve ceza hükümleri de belli değildir. İdarenin ve amirlerin yasa dışı haksız eylem ve işlemlerine karşı şikâyet ve dava hakkının nasıl kullanılacağı taslakta yer almamıştır. İşe alma, işten uzaklaştırma, ücretlerin tespiti gibi hayatî konular, Sağlık Bakanlığının takdirine bırakılmıştır. Yiyecek, giyecek, konut, sağlık, harcırah, fazla mesai, izin, sosyal yardımlar konularında sağlık personeline hangi hakların tanınacağı belli değildir.

Bu durum muvacehesinde, 7 nci madde ile ilgili görüşlerimiz bundan ibarettir.

Yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Turgut Sözer; buyurun.

DYP GRUBU ADINA TURGUT SÖZER (Sakarya) — Değerli Başkan, saygıdeğer üyeler; bu madde aslında iyi işletilirse, yararlı olabilir. Tabiî, ilke olarak ve gerçekten her konuda vicdanî düşünebilecek kadrolar için.

Burada, «Bakan teklif eder, Bakanlar Kurulu karar verir» diyorsunuz. Neyi? Yalnızca ücretlerin miktarını. Hangi şahıs hangi göreve gelir, nasıl gelir; her gelen iktidarın işine nasıl gelirse öyle gelir. Sınırlanmamış bu durumuyla toplumumuza uygun değildir bu

madde. Karmakarışık ederiz işi; gerçek ehliyetli olanı değil, amca - dayı oğullarını tercih ederiz, hele kafası biraz da kocamansa iş tamamdır, hiçbir performansı olmasa da, «Koca kafada çok akıl olur» diyerek işi ona verir gideriz ve millete de ayvayı yedririz.

Geliniz, daha ciddî olalım ve kopyacılığı bırakalım. Ülkemiz şartları ve insanına uygun kanunlar çıkaralım veya kanunları o hale getirelim.

Şimdi, Sayın Bakan, tasarı hakkında bir şey söylemiyorlar, hep genel meselelerden konuşuyorlar ve de tekrar ediyorlar ve «bizim tasarımızı herkes beğeniyor» diyorlar. Biz de diyoruz ki; bu tasarı halkın sağlık sorununu çözmek için getirilmemiştir. Gaye, halka sağlığını satarak para kazanmaktır. Bir de, genç sağlık müdürlerine itaat etmeyen tüm ülke hekimlerinden öç almaktır.

Bu tasarı, Anayasanın 56 ncı maddesine de aykırıdır. Koruyucu sağlık hizmetlerini de, halkın kendisine gördürmeyi amaçlamaktasınız. Halkın bunu becerecek parası, gücü yoktur. Bu tasarının en kötü tarafı da burasıdır ve görülecektir.

Bu tasarı, Anayasanın 56 ncı maddesine aykırıdır, çünkü, sağlığını, halka para ile satmaya hiç kimsenin vicdanı müsaade etmez, çünkü bu halkı, eski halinde bıraksaydınız belki birşeyler yapabilirdi. İyice fakirleştirdiniz onları ve bu fakirleştirdiğiniz insanlara bir de sağlığını para ile satarsanız, parası yok, parası yoksa sürünecek, hiç yoksa ölecek. Bu vicdanî bir olay değil aslında; ama siz vicdansız olduğunuz nispette halk da size karşı seçimde vicdanlı davranacaktır; bunu siz de bilmektesiniz.

ATİLLA SIN (Muş) — Onu aynen iade ediyorum size.

OSMAN IŞIK (Ankara) — Vatandaşın alakası ne?

TURGUT SÖZER (Devamla) — Bu tasarı...

OSMAN IŞIK (Ankara) — Sayın Başkan, sözünü geri alsın; vicdansız diyemez.

TURGUT SÖZER (Devamla) — Bu tasarı, Sağlık Bakanlığı ve kuruluşlarında...

ATİLLA SIN (Muş) — Kendini anlat; bir ameliyatı kaça yapıyorsun?

TURGUT SÖZER (Devamla) — ... partizanlık yapıp kadrolaşmayı deneyenlerin, muvaffakiyetsizlikleri sonucu sağlık personelinden intikam için hazırladıkları bir tasarıdır. (Gürültüler)

Bu tasarı, sağlık personeline karşı toplumda geliştirilen düşmanlığın mahsulüdür. Bu düşmanlık kimseye kâr sağlamayacağı gibi, insanlarımıza da sağlamaz. (Gürültüler)

ATİLLA SIN (Muş) — Kendini anlat kendini. Bir ameliyatı kaça yapıyorsun?

BAŞKAN — Sayın Sın lütfen...

TURGUT SÖZER (Devamla) — Bu tasarı, insanlara sağlığını para ile satmak isteyenlerin parası olmayanlar ölsün diye düşünenlerin getirdiği bir tasarıdır. Bu tasarı, Türk toplumuna bir şey vermeyecektir, kazandırmayacaktır. Türk insanını (tabiî fakir duruma getirdiklerinizi Türk insanı olarak sayıyorsanız) perişan edecektir. Daha size ne söyleyelim tasarınız hakkında.

Herkes memnun diyorsunuz; bütün meslek kuruluşları karşıdır, deklarasyon yayınlamışlardır, bir tane müspet deklarasyon gösterin.

ATİLLA SIN (Muş) — Ülkeyi meslek kuruluşları idare etmiyor, Millet Meclisi idare ediyor.

BAŞKAN — Lütfen, lütfen Sayın Sın... Sayın hatip dakikasını dolduracaktır.

TURGUT SÖZER (Devamla) — Yarın uygulamaya geçildiğinde Türk Milleti karşı olacaktır bu kanuna.

Arada, genel meselelere değiniyor, sizi uyarıyoruz; bir gün gelir ah bu lafları daha bir can kulağıyla dinleseydik dersiniz. Tekrarlıyoruz, çünkü bu iyi niyetimizdendir. Amacımız, sizleri doğru yolda yürümeye ikna edebilmektir diyor, hepinize saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

NEVZAT YAĞCI (Elazığ) — Biz ana yoldayız, doğru yolda değiliz.

BAŞKAN — SHP Grubu adına, Sayın Cahit Tutum, buyurun efendim.

SHP GRUBU ADINA CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler; hükümetin, personel rejimi dendiğinde tüylerinin diken diken olduğunu biliyorum. Çünkü, dört yıllık icraatının nice negatif tablolar içinde en sırıtanı, en kötü imaj yaratanı, devlet personel rejiminde yaptığı tahribat ve bunun sonucunda, hemen hemen hiçbir iktidarın kolay kolay altından kalkamayacağı bir hercümerç yaratmış olmasıdır.

Değerli milletvekilleri, şimdi önünüzde, personel rejiminin bir istisnasını daha görüyorsunuz.

Tabiî, yalnız Sağlık Bakanlığını suçlama vesilesi yapmıyoruz. Bu hükümet işbaşına geldiğinden beri, sürekli olarak, ana sistemden, yerleşmiş olan sağlam geleneklerden ayrılmayı bir marifet saymıştır. Şimdi, bu marifetin bir son örneği ile karşı karşıyayız. Daha önceki marifetleri mi istiyorsunuz? Çok ilginçtir, kafanız oldukça karışabilir, dikkat ederseniz önü-

müzde Atom Enerjisi Kurumu Kanunundan, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanundan, Başbakanlık Teşkilat Kanunundan - daha çok örnek verebilirim - Millî Güvenlik Kurulu Teşkilat Kanunundan ve tabiî hepinizin bildiği, 233 sayılı KİT Kararnamesinden nice örnekler verebiliriz. Hepsinde, ilginçtir, bir sözleşme lafı geçiyor, ama, hepsinde farklı ifadeler var. Ben, bu kadar beceriksiz bir hükümeti, bu kadar beceriksiz kadrolarla çalışan bir hükümeti, Cumhuriyet tarihinin kaydetmediğine inanıyorum.

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) — Yavaş, yavaş! Cahit Bey, size yakışmıyor.

CAHİT TUTUM (Devamla) — Efendim, örneklerle gösterirsem belki siz de yakıştıracaksınız.

Değerli üyeler, bakınız Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda - okuyorum - «Zorunlu ve özel durumlara mahsus olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve uzmanlığa ihtiyaç gösteren işlerde, kadro karşılık gösterilmek kaydıyla 657 sayılı Devlet Personel Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel hükümlerine bağlı olmaksızın Başbakanın onayıyla yurt içinde ve yurt dışında özel anlaşmalarla yerli ve yabancı kişi ve kurumların hizmetlerinden yararlanılabilir. Kadro karşılık gösterilmek suretiyle çalıştırılacakların sayısı ödenecek ücretlerin tavan ve tabanı - hiç olmazsa bunları söylüyor burada - her malî yılbaşında Bakanlar Kurulunca belirlenir» denilmektedir.

Tabiî burada, Başbakanlık Teşkilat Kanununa baktığınızda, hiç ona benzemeyen ifadelere rastlayacaksınız. Yalnız, benzer olan «Devlet Memurları Kanununa bağlı olmaksızın» veya «diğer kanunlara bağlı olmaksızın» lafıdır, belki bir yerden yakalanırız diye, hepsinde o ifadeyi yerleştirirler. Yani, ortak düşman, şu gördüğünüz, altından kalkamadığınız, Devlet Memurları Kanunudur; ortak düşman bu. Her hükümet tasarrufu, bu ana kanunu tahrip etmek için özel bir gayret içindedir.

Şimdi, Türkiye, acaba şu temel kanunla idare edilebilir mi? Eğer hakikaten hükümet, şu temel kanunla devlet bürokrasisini idare edemeyecekse, idare edemeyeceğine kani ise, bunda bir reform yapar. Bunda yapamıyor, hep üstünde geziniyor, hep bunun istisnalarını önümüze getiriyor. Bakınız, sözleşmeli personel, bu kanunda yer almıştır; şartları ağırdır, bu şartlar hafifletilebilir; ama, asıl rejim şu önümüzde size gösterdiğim kanunda apaçık yazılıdır «Zarurî ve istasnaî hallere münhasır olmak, özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç göstermek, geçici olmak» gibi. Geçicilik şartını yalnız teknik hizmetlerde kaldırıyor.

Şimdi, bu yasa tasarısı ne getiriyor? Hemen belirteyim, Türkiye'de 10 adet sınıf var. Bu 10 sınıfın 7'sine mensup personel, sağlık işletmesi çerçevesi içinde istihdam ediliyorlarsa, sözleşmeyle çalıştırılabilecekler. Bu, genel idare hizmetleri sınıfı olur, yardımcı hizmetler sınıfı olur veya maddede sayılan eğitim ve öğretim, avukatlık, din ve teknik hizmetler ve tabiî, sağlık ve yardımcı sağlık hizmetleri personeli olur. Şimdi, «Geriye ne kaldı?» diye düşüneceksiniz. Geriye, mülkî idare amirliği kalıyor; herhalde burada çalıştırılmaz, belki onun için. Millî İstihbarat; orasını bilemem, hükümet çalıştırabilir mi, çalıştırırsa nasıl olur?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Onun içinde vardır MİT.

CAHİT TUTUM (Devamla) — Olabilir.

Üçüncüsü, emniyet. Aslında, emniyet var; enteresan; emniyeti koymuyor. Neden koymuyor? Sebebi var. Şimdi, bu kanun 3 ana ilkeye dayanmaktadır o espri hâkimdir. Aşağı yukarı, 30 - 40 yıldır Türkiye'de uygulanan rejim. Şu ilkelerin içerisinde en önemlisi, liyakat ilkesi. Tabiî kariyer ilkesi var; ama o kariyer ilkesini burada uygulamak mümkün değil. Çünkü, o kariyerin nasıl uygulanacağını Bakanlar Kuruluna bırakıyor. Yani, sözleşmeli olarak istihdam edilecek bu personeli, acaba bir piramit içinde mi kullanacak, o belli değil.

Düşünün şimdi, genel idare hizmetleri sınıfında yüzbinlerce kişi bu kurumların dışında çalışacak - farklı statüde - ama, bu kuruma geldiği zaman çalışacak farklı bir statüde. Aynı şekilde, avukatlık hizmetleri, genel idare, teknik ve diğerleri... İnsan anlıyor bunu. Sağlık hizmetlerinde, sağlık ve yardımcı sağlık personeli için özel bir rejim düşünebilirsiniz; ama, tüm öbür sınıflara mensup olanlar için de bu şekilde istisnaî bir rejim getirdiğiniz takdirde, o zaman rejimin aslı ortadan kalkar. Hemen okuyorum: «Temel ilkelerin en önemlisi olan liyakatte, en önemlisi, devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmak.»

Şimdi, bu sistem güvenliğe sahip kılmak mıdır? Şu rejim, arkadaşlarımızın belirttiği gibi, güvence sistemine aykırıdır.

Değerli üyeler, aslında, hükümetin bir üyesinin çok şirin bir konuşmasını sizlere çok kısa olarak nakledeceğim : Sözleşmeli personelin sorununu basın

uzun uzun irdeledikten sonra kendisine soruyorlar; diyorlar ki, «Bu getirdiğiniz sözleşme rejiminin usul ve esasları ortada yok; acaba, Anayasaya aykırı değil mi?» Soruyu, Devlet Bakanı Sayın Titiz şöyle yanıtlıyorlar : «Bu Kanunu Anayasa Mahkemesi, sürekliliği olan kamu hizmetlerinin ancak devlet memurları eliyle yürütülmesi gerektiği gerekçesiyle iptal edebilir. Oysa, bizim konumuzda söz konusu olan, personelin yaptığı işin ne ölçüde kamu hizmeti sayılabileceğidir. Tapu Kadastroda, vergi dairesinde personelin yaptığı işler kamu hizmeti sayılabilir; ancak, tekstil konusunda çalışan bir kurumdaki personelin yaptığı iş kamu işi olarak değerlendirilmez» diyor, tanımını böyle yapıyor.

Şimdi, sorun şu : Eğer devletin aslî ve sürekli görevlerinin, güvenceli bir kamu görevlisi statüsüne sahip personel eliyle gördürüleceği, hükümet tarafından kabul ediliyorsa ve sürekliliği olan kamu hizmetleri için ancak devlet memurluğu söz konusuysa, acaba bu sağlık hizmetleri geçici nitelikte bir iş midir ki -sürekli ve aslî bir hizmet olduğuna göre- bu aslî hizmetlerde güvencesiz personel statüsüyle çalıştırmak, Anayasaya aykırı olmayacak?

Sayın hükümet üyelerinden birinin görüşü bu; acaba hükümetin değerli diğer üyesinin görüşü nedir, öğrenmek isteriz.

Değerli üyeler sözlerimi toparlıyorum : Bu sistem, bize göre, diğer kamu kurumlarına bu alanda tanınan imtiyazlardan oldukça farklı bazı unsurları da getiriyor. Bir tanesi, kadro karşılığı olacaktır -bu önemli- ama, bir grubu da kadro karşılığı olmayacaktır. O kadro karşılığı olmayacak olanlar, özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren veya ülke düzeyinde meslekî gelişmeyi sağlayacak -Türk uyruklu da olabilir yabancı uyruklu da- kimseler olabileceklerdir. Şimdi, çelişkili bir tablo ortaya çıkmaktadır; bir yerde kadro karşılığı arıyorsunuz, öbür yerde aramıyorsunuz!

Sonra, ikinci önemli bir nokta «... sözleşme usul ve esasları Bakanlar Kurulunca belirlenecek yönetmelikle tespit edilir» denilmektedir. Çok çelişkili bulduğum ve beceriksizlik örneği diye sergilediğim, söylediğim; ama uzun uzun okumadığım hükümetin kabul ettiği şu teşkilat kanunlarında, kanun hükmünde kararnamelerde veya kanunlaştırılan kanun hükmünde kararnamelerin bir kısmında, ilginçtir «Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikte, tespit edilen üst limiti aşmamak kaydıyla, bir yönetmelikle tespit edilir» diyor. Bazılarında da «yönetmelik» sözü yok; Bakanlar Kurulunun bunu hangi tasarrufla yapacağı belli değil. Tabiî, tüzük de akla gelebilir; ama, böyle bir şey yok...

BAŞKAN — Sayın Tutum, toparlayınız efendim.

CAHİT TUTUM (Devamla) — Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, önemli bir nokta da, bu personelin, güvencesiz olmasının ötesinde, tehlikeli bazı tasarruflara da çok kolay maruz kalabileceğidir. Örneğin, emeklilik konusunda, isteğe bağlı olarak, Emekli Sandığı ile ilişkilendirilecektir; ama, diyelim ki kendi isteği ile Emekli Sandığı dışında SSK'yı tercih ettiğinde, o ana kadar Emekli Sandığında geçirdiği hizmet karşılığında müktesep hak olarak ortaya çıkması pekala düşünülebilecek olan emekli ikramiyesinin ne olacağı belli değil. Bakanlar Kurulunun tasarrufuna böyle şeyler bırakılabilir mi?

Saygıdeğer üyeler, tabiî, eğer bu getirilen sistemi işletmek için özel bir personel rejimi gerekiyorsa, bu kadar gayri ciddî -bana göre- sistemle uyumsuz ve büyük komplikasyonlar yaratacak bir sistemle bu işin üstesinden gelinemez. Geliniz bu maddeyi geri alınız, yeniden düzenleyiniz ve bu konuda, pekala bugünkü sisteme uyum sağlayacak; ama getirdiğiniz sistemin özelliklerine göre farklılandırılabilecek olan birtakım hükümleri getiriniz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz efendim.

MUSTAFA BALCILAR (Eskişehir) — Grup adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ANAP GRUBU ADINA MUSTAFA BALCILAR (Eskişehir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarının 7 nci maddesi hakkında, Anayasanın 128 inci maddesinin ikinci fıkrasında «Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir» şeklinde hüküm var.

Kanun tasarısında, sözleşmeli personel olarak çalıştırılacaklar için, maddede sayılan hususların yönetmeliğe bırakıldığı; bunun da Anayasamıza aykırı olduğu, kuvvetler ayrılığı prensibiyle bağdaşmadığı iddia edilmektedir.

Tasarının 7 nci maddesinde, sözleşmeli personelin kadro karşılığı şeklinde atanacağı açıkça belirlenmiştir. Bunun anlamı da, kadro kanunu muvacehesinde, alınan kadrolara, unvanlarına, niteliğine ve

atama usul ve esaslarına uygun olarak atamalar yapılacak ve bilahara, sözleşmeli olarak çalışmaları sağlanacaktır.

Hastanelerde çalıştırılacak sağlık ve yardımcı sağlık personelinin kadroları ile, atama esas ve usulleri mevzuatla belirlenmiştir. Aynı nitelikte olup da, kadrolarına atananların sözleşmeli personel olarak kamu görevini yürütmelerinden ibaret olan ve Başbakanlık Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 35 inci maddesinin aynı olan hükmün Anayasaya aykırı olduğu iddiası, tamamen mesnetsizdir. Hastane başhekimi, şef, şef yardımcısı, uzman ve diğerlerinin ataması, nitelikleri vesaire, bugün nasıl yapılıyorsa, bu kanun çıktıktan sonra da aynen devam edecektir.

Yüce Meclise arz eder, saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz.

Şahısları adına, Sayın Kemal Gökçora, Sayın İdris Gürpınar, Sayın Hilmi Nalbantoğlu, Sayın Tülay Öney söz istemişlerdir.

Sayın Kemal Gökçora, buyurun.

MEHMET KEMAL GÖKÇORA (Bursa) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tasarıda, sağlık hizmetleri - bilindiği gibi - bir çerçeve içinde toplanmıştır; amacı da, sağlık hizmetlerinde entegrasyonu, koordinasyonu sağlamak ve sağlık hizmetlerini daha fonksiyonel bir hale getirmektir. Bu bakımdan, bu temel kanun tasarısının bir ihtiyacı karşıladığı kanısındayım; bu itibarla, Sayın Bakana da başarılar diliyorum.

Başarı temennilerimi iletirken, özellikle bir nokta üzerinde durmak istiyorum; bu da, bakanlığın izlemesi gereken personel politikasıdır, istihdam politikasıdır. Ana kanunun bir özelliği de temel hizmetleri derlemek, toparlamakla beraber, yönetmeliklere fazla ağırlık vermiş olmasıdır. Yönetmeliklere fazla ağırlık verilmesini de yorumladığınız takdirde, bu, Sayın Bakana ve bakanlığa normalin üstünde, maksimum derecede sorumluluk ve yükümlülük getirme anlamındadır.

Kanunun - genel olarak incelenmesinde - temel hizmetler, teşkilat, finansman ve personel istihdamı gibi dört ana unsur üzerinde kurulduğunu görmek mümkün. Yalnız, sevk ve idarenin gereği olarak kabul etmek gerekir ki, personel unsuru - her ne kadar bu dört unsur birbiriyle organik bağlarla bağlanmakta ise de - bunların hepsinin yönelticisi, yönlendiricisi, sürükleyicisidir. İşte bu 7 nci madde bir yenilik getirmekle beraber, gelecekte, bakanlığa çok daha ağır bir yükümlülük getirmektedir.

Yönetmeliklerin hazırlanmasında, ana kanunun ilk uygulamaya konması itibariyle, pilot bazı sınamalara da ihtiyaç bulunabileceği kanısındayım ve bakanlığın izlemesi gereken personel politikasında çok önemli, güncel bir sorun da dikkate alınmalıdır.

Yetkili organların söylediğine göre, bugün Türkiye'de doktor sayısı yeterlidir. Bu çok ilginçtir; ama bugün üniversitelerimizde - sadece tıp dalı için değil - acaba diploma sayısı mı önemli, yoksa formasyon mu, müfredat mı önemli diye bir konu gözümüzün önündedir. Bu, sağlık hizmetlerini omuzlarına alacak tıp doktorları için de, diş hekimleri için de, yardımcı sağlık personeli için de, bugün gerekli ve aktüeldir.

Düşüncemi daha sade açıklamak için, yurt dışından bir örnek vermek istiyorum : İngiltere'de hastanenin birisinde genç bir hekimin torakotomi müdahalesi yapması gerekmiş, fakat ne çare ki, hasta ölmüş; çünkü o hekim bu operasyonu yapamamış. Halbuki, iftiharla söyleyelim, bizim fakültelerimizde, intörnlük döneminde bile bunu defalarca yapabilen hekimlerimiz vardır. Benim, özellikle personel politikası üzerinde söz alışımın nedeni; bizim tıp fakültelerimizin yetiştirdiği değerli hekimlerimizin ünlerinin, becerilerinin, formasyon ve yeteneklernin Türkiye hudutlarının dışına taşmış olmasıdır, bunu da iftiharla kaydetmek istiyorum.

İşte bugün için, diploma sayısı mı, yoksa formasyon mu daha ağırlıklıdır konusunu, Sayın Bakanın ve üniversitelerimizin etraflı olarak incelemeleri gerektiği kanısındayım; çünkü, temel sağlık kanununu da yürürlüğe koyduktan sonra, kırsal yerlerden başlayarak, hekimliği hiyerarşik olarak daha büyük merkezlere iletmemiz gerekiyor. Televizyonda, hekimsiz olan sağlık merkezlerini, sağlık ocaklarını hepimiz seyrettik ve bir hanımefendi hekimimizin de söylediklerini duyduk. Benim samimî inancım şudur ki...

BAŞKAN — Sayın Gökçora, lütfen toparlayınız efendim, rica ederim.

MEHMET KEMAL GÖKÇORA (Devamla) — Peki Sayın Başkan, toparlıyorum.

Hekimlik, genç yaşlarından itibaren, uzun yıllarını bu mesleğe adayanların mesleğidir; ihtisas süreleri uzundur. Hekimlerimizin daha adil, daha güvenceli bir sistem içerisinde istihdam edilmesi zarureti, genç Bakanımızın omuzlarına gerçekten çok mukaddes ve ağır bir yük yüklemektedir.

Ben, bir temennimi de arz ederek, sözlerime son vermek istiyorum. Bu temel kanunun entegral bir dü-

zeyde uygulanabilmesi, koordinasyonun sağlanabilmesi, bu bilim dalındaki ilgili ve ilişkili bütün organların, bu fonksiyonel düzene uymalarını gerektirmektedir. Bu itibarla, gönülden temenni ederim ki, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı yanında...

BAŞKAN — Sayın Gökçora, toparlayalım efendim, rica ediyorum.

MEHMET KEMAL GÖKÇORA (Devamla) — ... tıp ve diş hekimleri derneklerinin de işbirliğine ihtiyaç duyulsun ve onlardan da yararlanılsın.

Benim, bu 7 nci madde üzerinde bir de önergem var; önergemi özel olarak Sayın Bakana arz ettim ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanıyla da fikir alışverişinde bulundum. Bu önergem, onayınıza arz edilecektir; önergemin esasını sırası gelince ayrıca arz edeceğim.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın İdris Gürpınar; buyurun efendim.

İDRİS GÜRPINAR (Muğla) — Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; 7 nci madde ile, sağlık işletmesi uygulamasına geçilen sağlık kuruluşlarında hizmetin değerlendirilmesi ve çalışanların teşviki amacıyla genel idare, teknik, eğitim ve öğretim, avukatlık, din görevlisi gibi, sağlık ve yardımcı sağlık personelinin sözleşmeli olarak çalıştırılabileceği belirtilmekte ve bu suretle çalıştırılacak personelin sözleşme ücretleri, diğer yasalarla kısıtlanmadan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığıyla Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tespit edilecektir, denilmektedir.

Sağlık hizmetlerinin yolunda gitmemesinin en önemli sebeplerinden biri, şüphesiz, ücret meselesidir. Kamuoyu tarafından pek iyi bilinmeyen bir gerçek vardır, o da, hekimlerin büyükçe bir kısmının maddî sıkıntı çekmekte olduklarıdır. Bu durum, bilhassa genç hekim grubunda görülmektedir. Çevresinde tutunmuş, isim yapmış hekimler yeterli para kazanırlar; ama bu konuda başarılı olamayanlar, başka bir deyimle kendilerini iyi reklam edemeyenler, o kadar para kazanamazlar, bunların bir kısmı da maddî sıkıntı çekerler.

Aslında, hekimlik, kişiye çok sorumluluk yükleyen, stresi bol bir meslektir; konu insan hayatı olunca, sorumluluğun ne derecede büyük olacağını izaha gerek yoktur. Devamlı bir stres içinde çalışan hekimin, bir de maddî sıkıntı çekmesi, istikbal endişesi taşıması, onun başarı derecesine tesir eder.

Hekimlik, aynı zamanda, devamlı olarak kendini yenileyen bir meslektir; tıbbın gelişmelerine ayak uydurmayan bir hekim, başarılı bir hekim olamaz.

Bu sebepten, hekimin, devamlı şekilde kitap, mecmua ve sanatını icra etmek için birçok alet edevat satın alması zorunludur. Bunlar için de paraya ihtiyacı vardır. Kırk yıllık bir hekim olarak bu gerçekleri açıklamayı meslekî bir görev saydım.

Yalnız, bu maddeyle personeli sözleşmeli statüye geçirerek bir miktar daha fazla para vermek suretiyle her şeyin halledileceğini sanmak da büyük yanılgı olacaktır. Çünkü, ücret meselesi, sağlık personelinin sorunlarından sadece bir tanesidir. Canım, hekime bir miktar fazla ücret verirsek mesele halledilebilir diye düşünmek de büyük hata olur. Hekimler ve diğer personele ait mevcut diğer sorunlara da çözümler getirilmedikçe, başarılı olmak mümkün değildir.

Hekimin diğer sorunları acaba nelerdir? Hekimin, eğitimde, sorunları vardır, fakültelerde sorunları vardır, asistanlıkta sorunları vardır; mütehassısların meslek içi ve meslek öncesi dönemde sorunları vardır; sürekli eğitim sorunları vardır ve bunların hepsine çözüm getirilmesi lazımdır.

Ayrıca, bunların hepsinden önemli olarak da, hekime güvence vermedikçe sistem yine başarılı olamaz. Yasa tasarısının 3/h maddesi, hekim güvencesini zedelemiştir. Meslekten men gibi çok önemli bir cezayı, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı verebilecektir. Her şeyi yapsanız, sadece bu 3/h maddesi varken, hekim güvence duymayacak ve bu yüzden de sistem başarılı olamayacaktır. Bir tek madde yüzünden bütün sistem tehlikeye girmektedir.

Özel ihtisası ve üstün bilgisi olan Türk ve yabancı uyruklu elemanlar da, kadro karşılığı aranmadan, sözleşmeli personel olarak çalıştırılabileceklerdir. Burada çok önemli bir noktaya değinmek istiyorum : 7 nci madde, personele verilecek olan ücretlerin, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının teklifi üzerine ve gerektiğinde ilgili bakanlıkların da görüşü alınarak, Bakanlar Kurulunca tespit edileceğini öngörmektedir. Ücret tespit edilirken hekimlerin görüşlerinin alınmaması bir kusurdur. İşçiler için ücret tespit edilirken pazarlık yapılabilmektedir; ama hekime bu hak verilmemiştir, verilseydi iyi olurdu.

Personel ücretleri düzenlenmiş, ama finansman meselesi halledilmemiştir. Bu işletmelerin hepsi kârlı çalışacak diye bir umut beslemek çok hatalıdır. Bu işe ne kadar para sarf edileceği kabataslak ve yaklaşık olarak bile hesap edilmemiştir. Bu konuda bakanlığın da, hükümetin de bir fikri yoktur ve zannediyorum ki asıl sorunlar da buradan çıkacaktır. Yani

bir insan bir işe başlarken, bunun malî portesi benim için ne olacaktır, diye bir hesap yapmazsa, önüne mutlaka pek büyük sorunlar çıkacaktır ve bugün bu yasada da durum budur zannediyorum. Şimdiye kadar da zaten sağlık hizmetlerinin başarısızlığının en önemli sebeplerinden biri finansman meselesiydi, finansmanın sağlanamamasıydı.

Yükselen personel ücretlerine hükümetin yeterli bir katkıda bulunacağına dair bir işaret yoktur. İktidarın görüşü, serbest piyasa ekonomisinin uygulandığı bir ülkede - ki, şimdi bizim ülkemiz öyledir - karşılığı alınmadan hizmet sunmanın mümkün olamayacağı şeklindedir. Bu görüş, bizim sosyal bünyemize uygun değildir. Ülkemizde halkın çoğunun sağlık hizmeti için ücret ödeme gücü yoktur. İşte, bu sebeplerden sistemin yürümesi mümkün görülmemektedir.

Yüce Meclise saygılar sunuyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

7 nci madde üzerindeki müzakereler tamamlanmıştır. Önergeler vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 544 sıra sayılı Kanun Tasarısının; Plan ve Bütçe Komisyonunca kabul edilen 7 nci maddesinin olduğu gibi metinden çıkarılmasını;

Ve bunun yerine; Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunca kabul edilmiş olan 7 nci maddesinin aynen ikame edilmesini arz ve teklif ederiz.

M. Kemal Gökçora Bursa	Hayrullah Olca İzmir
Türkân Arıkan Edirne	Reşit Ülker İstanbul
Beslim Göçer Çorum	Selahattin Taflıoğlu Yozgat

Yüksek Başkanlığa

Tasarının 7 nci maddesinin 1 inci fıkrasından sonra aşağıdaki ibarenin eklenmesini arz ederiz.

M. Turan Bayezit Kahramanmaraş	Tülay Öney İstanbul
Paşa Sarıoğlu Ağrı	Muhittin Yıldırım Edirne
Musa Ateş Tunceli	Hüseyin Aydemir İzmir

Eklenecek metin :

Sözleşmenin feshi veya taraflarca uzatılmaması hallerinde ilgili personel ayrıca bir atamaya hacet kalmaksızın saklı kadrosuna döner. Sözleşmeli olarak geçirdiği süre kademe ve derece yükselmesinde lehine değerlendirilir.

BAŞKAN — Önergeleri aykırılık derecesine göre tekrar okutup işleme koyacağım :

Bursa Milletvekili Kemal Gökçora ve arkadaşlarının önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 544 sıra sayılı kanun tasarısının; Plan ve Bütçe Komisyonunca kabul edilen 7 nci maddesinin olduğu gibi metinden çıkarılmasını;

Ve bunun yerine, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunca kabul edilmiş olan 7 nci maddesinin aynen ikame edilmesini arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon ve Hükümet katılıyor mu efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Gökçora, izahat mı vereceksiniz?

MEHMET KEMAL GÖKÇORA (Bursa) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

MEHMET KEMAL GÖKÇORA (Bursa) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; önergem iltifata mazhar olmadı diye gücendiğim için değil; zapta geçsin diye konuşuyorum.

Aslında, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun hazırladığı madde çok iyidir, daha organiktir, redaksiyon bakımından daha uygundur; ama maalesef, Plan ve Bütçe Komisyonunda hazırlanmış olan metin tutarlı değil; çünkü, maddenin esas ruhu ve buradaki ana fikir, sağlık ve yardımcı sağlık personelinin istihdamıdır. Bu bir sağlık kanunu mudur; o halde bunun esas sahibi hekimlerimizdir, yardımcı personelimizdir; yoksa, ben huzurunuzda saymak istemiyorum, bu sayılan diğer genel idare veya şu görevlisi, bu görevlisi değildir. Bunun esas sahibi, asıl sahibi, asıl kadrosu sağlık sınıfıdır. Ben bu bakımdan önergemi verdim.

Temenni ederdim ki, Sayın Bakan, ihtisas komisyonu olan Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun formüle ettiği maddeyi tercih etsinler ve yine gönül isterdi ki, Plan ve Bütçe Komisyonunun bu maddenin ruhunu, esas esprisini zedelemesine imkân vermesinler.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Gökçora.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Kahramanmaraş Milletvekili M. Turan Bayezit ve arkadaşlarının önergesi.

Yüksek Başkanlığa

Tasarının 7 nci maddesinin 1 inci fıkrasından sonra aşağıdaki ibarenin eklenmesini arz ederiz.

Eklenecek metin :

Sözleşmenin feshi veya taraflarca uzatılmaması hallerinde ilgili personel ayrıca bir atamaya hacet kalmaksızın saklı kadrosuna döner. Sözleşmeli olarak geçirdiği süre kademe ve derece yükselmesinde lehine değerlendirilir.

BAŞKAN — Önergeye hükümet ve komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Buyursunlar Sayın Öney.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; aslında, bu maddenin Plan ve Bütçe Komisyonunda düzenlenmiş olan şekli, biraz daha disipline edilmiş, sakıncaları biraz daha azaltılmış bir şekildir. Kadro karşılığı sözleşme yapma olanağı getirilerek ve kimlerle sözleşme yapılacağının bir nebze yazılmış olması nedeniyle, duruma bir açıklık, bir netlik ve bir ölçüde de bir güvence verilmiştir. Ancak, bu yeterli değildir. Kadro karşılığı sözleşme yapmış olan bir kişinin, sözleşme süresi içinde veya sözleşme süresinin sonunda, sözleşmesinin feshedilmesi halinde, otomatik olarak kadrosunda çalışmaya devam edebileceği varsayılmaktadır; ancak, bu bir varsayımdır; çünkü, mevzuatın ve yasaların hiçbir yerinde, sözleşmesi feshedilen kişinin otomatik olarak kadrosuna tabi bir çalışmayı sürdürebileceği yazılı değildir. O nedenle biz bu önergeyi veriyoruz ve sözleşme feshedildiği takdirde kadrosunda çalışması mümkün olsun ve sözleşmeli çalıştığı süre içinde hak kazandığı derece ve kademe ilerlemeleri de kadrosuna döndüğü zaman kendisine bağışlansın. Hükümet buna katılmadığını söyledi; umarım milletvekili arkadaşlarımız, kendi özgür iradeleriyle bir oylama yapar ve bu güvenceyi sözleşmeli olarak çalışan sağlık personeline vermeyi esirgemez.

Ancak, ben burada başka bir konuyu dile getirmek istiyorum ve bu, gerçekten konuya çok bağlı bir noktadır : Hükümet, bugüne kadar kamu personeli üzerinde yaptığı çeşitli düzenlemelerle, bu sistemi, içinden çıkılmaz bir hale getirmiştir.

Dikkatinize sunmak istiyorum : Bu Türkiye Büyük Millet Meclisinde ne zaman bir bütçe müzakeresi yapılsa, muhalefet grubu katsayının yükseltilmesi için önerge verir ve iktidar grubu da katsayının yükseltilmesine karşı çıkmak için sürekli direnir ve muhalefeti suçlar, der ki : «Efendim, işte, muhalefet, topluma mesaj vermek için, sorumsuz bir biçimde katsayıyı yükseltme teklifleri getiriyor; onun için katılmıyoruz. Bizim bu sene hedef aldığımız enflasyon oranı yüzde 25'tir - veya yüzde 20'dir her neyse - ve biz bütün hesaplarımızı buna göre yaptık. Memurlarımıza enflasyonun altında olmayan bir katsayı getiriyoruz.» Ama gelin görün ki, daha yılın başlarında, bu enflasyonun çok daha yüksek seviyelere çıkacağı görülür ve kamu görevlilerinin, sabit gelirlilerin enflasyona yenik düşeceği belli olur ve hiçbir şekilde bununla tatmin edilemeyeceği ortaya çıkar. Nitekim, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, işte bu yüzden kadro karşılığı olarak ve katsayıya bağlı olarak belirlenen maaşlarla yetinilemeyeceğini ortaya çıkarmıştır ve hükümet, enflasyonu önleyeceğim diye diye iktidara gelen hükümet, bu amacını gerçekleştirememiş, enflasyona yenik düşmüş.

Bir başka başarısızlığı da; Devlet Memurları Kanununu da ele alıp değiştirememiş ve o yüzden hep böyle yapay, Devlet Memurları Kanunundan kaçan, katsayı sistematiğinden kaçan sözleşme sistemlerini getirip kamu yönetiminin içine oturtmuştur.

Başka bir vahim tablo da, her getirdiği sözleşme sistemi, her kurum için getirdiği sözleşme sistemi diğer kurumlarınkinden farklılık gösterdiği için, kamu personeli arasında büyük ayrıcalık ve büyük sıkıntı yaratmıştır.

Kimi yerde sözleşme karşılığı kadro veriyorsunuz insanlara, kimi yerde, ne kadro veriyorsunuz ne bir şey! Örneğin, Kamu İktisadî Teşebbüslerinde çalışan ve Anayasaya göre kamu personeli olduğu açık açık yazılmış olan kişileri, kadro karşılığı gösterilmeksizin, hiçbir tazminat hakkı verilmeksizin, tamamen - tabiri bilerek kullanıyorum - köle sistemiyle sözleşme yaparak çalıştırmaktasınız. Bir yıllık sözleşme, örneğin ele geçen 150 bin lira net bir maaş; ne ikramiye var, ne fazla mesai var, ne bir güvence var. Bir yıllık süresi içinde dahi sözleşmeyi feshetme yetkisini vermiş-

siniz idareye ve feshettiği takdirde, hiçbir güvence, hiçbir tazminat da öngörmemişsiniz. Bir yerde öyle bir sözleşme sistemi; derken, bu kanunda sağlık personeli için, örneğin kadro karşılığı yapılan bir sözleşme, çok muhtemelen de 3 - 4 maaş ikramiye... Neden olmasın; çünkü esaslarını Bakanlar Kurulu saptayacak. Örneğin, bir Devlet Planlama Teşkilatında, bir Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığında yılda 4 maaş da ikramiye verildiğine göre, pekâlâ sağlık personeline de verilebilecektir; ama bir başka yerde, hiçbir şekilde ikramiye yok, tazminat yok, vesaire...

Özetle, hükümet, hem enflasyona yenik düşmüştür; hem de, Devlet Memurları Kanununu bir düzene oturtamayarak tutarlı bir hale getiremediği için, oraya yenik düşmüştür ve böyle, içinden çıkılmaz, çapraşık sözleşme sistemleriyle, devlet memurları sistematiğini gerçekten berbat bir duruma getirmiştir. Bunun altından kim kalkacaktır ve kamu personeli içindeki bu huzursuzluğu kim yok edebilecektir, bunu merakla bekliyoruz.

Verdiğimiz önerge, hiç olmazsa güvence sisteminin biraz daha yerleşik bir biçimde getirilmesine ilişkindir. Sayın Bakanın, bu önergeye niçin katılmadığını anlamak mümkün değildir. Eğer diyorlarsa ki; efendim zaten bu güvence vardır; bizce yoktur, mevzuatta açıkça yazılı olarak yoktur, istemezseniz uygulamayabilirsiniz çünkü; ama varsa bile, pekiştirici şekilde getirilmiş olan ve sağlık personeline biraz daha fazla imkân tanıyan bu önergeye, bir Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının nasıl katılmadığını anlamak mümkün değildir.

Önergemizi yüce Kurulun takdirlerine sunuyoruz. Teşekkür ederim. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Öney.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

7 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Lütfen 101'i arayın Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın kâtip üyeler saysınlar; soracağım efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Geçen sefer hata ettiniz de onun için, Sayın Başkan...

BAŞKAN — Hatalı değiliz efendim merak etmeyin; hatayı yapan zatı âliniz oluyor.

Kabul edenler... 7 nci madde kabul edilmiştir.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — «Kabul etmeyenler» demediniz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Affedersiniz.

Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Bunu her zaman yapıyorsunuz; bilinçaltınız sizi zorluyor Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, kabul edenleri saydım ve burayı da görüyorum. Bir zühul oldu, bu itibarla, zühulü de giderdim efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Olur mu efendim? İçtüzükte var mı? Bu beyanınızla çok vahim bir hata işlediniz; «Saydım, burayı da gördüm, oylamıyorum» olur mu?

BAŞKAN — Efendim, parmak kaldıranları ve kaldırmayanları görüyorum, ama bir zühul olduğu için de giderdim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Önemli bir hata işliyorsunuz; buna bilinçaltınız zorluyor sizi.

BAŞKAN — Bilinçaltında zatı âliniz yatıyor.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Ben kimin yattığını biliyorum.

BAŞKAN — Hayatında, hissiyatından hiç kurtulamadın. (Gülüşmeler)

8 inci maddeyi okutuyorum :

Tedavi Masraflarının Tahsili

MADDE 8. — Sağlık işletmelerinde koruyucu, sağlık hizmetleri dışında teşhis, tedavi ve rehabilite edici hizmetler ücretli olup, sağlık işletmesince tahakkuk ettirilen masraflar ilgili kurumca herhangi bir kısıtlamaya tabi tutulmaksızın öncelik ve ivedilikle ve ödeme emri beklenilmeksizin ödenir.

Bütçe uygulaması dışında olup da herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna tabi olanlara ait masraflar, ilgili sosyal güvenlik kuruluşuna tebliğ edilmek suretiyle tahsil edilir. Bu suretle tebliğ edilen masrafların 15 gün içinde ödenmesi zorunlu olup, bu süre içinde ödenmediği takdirde durum mahallî vergi dairesine bir tezkere ile bildirilerek tahsili istenir.

Vergi dairelerince tahsil edilen masraflar, Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tespit edilecek esaslar dahilinde tahsilatın yapıldığı ayı izleyen ayın sonuna kadar sağlık kuruluşuna ödenir.

Bu maddenin uygulanmasında zamanaşımı ile ilgili hükümleri hariç 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve bu Kanuna Dair mevzuat hükümleri uygulanır.

Süresi içinde gönderilmeyen masraflar, müşterek ve müteselsilen sorumlularından % 10 fazlasıyla tahsil edilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?..

İDRİS GÜRPINAR (Muğla) — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun.

İDRİS GÜRPINAR (Muğla) — Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; 8 inci madde, tedavi masraflarının nasıl tahsil edileceğini düzenlemektedir. Bu madde ayrıca, sağlık kuruluşlarındaki her türlü teşhis, tedavi ve rehabilite hizmetlerinin, bu kanuna göre ücret tarifelerini de tespit ve ilan etmek suretiyle belirlemektedir. Ücretlerin tahsili, kurumlarda bugün için zaman zaman bir mesele haline gelmektedir. Mesela devlet kurumları, hastanelere, para yok diye ödeme yapmıyorlar; birçok büyük hastane bu yüzden sıkıntıya girmektedir. Nasıl olsa devletin memurunu tedavi ettin; para devletin, hasta da devletin, onun için ödeme yapmıyoruz gibi bir durum var ortada. Bu yüzden, büyükçe hastanelerin zaman zaman sıkıntıya düştükleri görülmektedir. Onun için, sanıyorum, 8 inci maddede oldukça sert önlemler getirilerek, paranın mutlaka tahsili amaçlanmıştır; bir bakıma bu doğru bir şeydir tabiî. Tedavi bedeli hastadan istenmeyecek prensip olarak; tedavi belgeleri gönderilerek, hastanın bağlı bulunduğu kurum veya kuruluştan veya bağlı bulunduğu sosyal güvenlik kuruluşundan tahsil edilecek; bunlar normal. Asıl mesele, herhangi bir kurum veya kuruluşa bağlı olmayan; ayrıca, Emekli Sandığı, Bağ - Kur, Sosyal Sigortalar Kurumu ve özel sandıklar gibi herhangi bir güvenlik kurumuna da bağlı bulunmayan güvencesiz vatandaşların tedavi ücretlerinin asıl ödeneceğidir? Bunlar için, bu tasarının geçici 3 üncü maddesi ile, Sağlık Hizmetleri Destekleme ve Geliştirme Fonu kurulmuştur. Hastaneye giren her şahıs, kendine verilen hizmetin karşılığını mutlaka ödeyecektir; yani, hiç kimse ücretsiz hizmet alamayacaktır. Burada, asıl sorun, ödeme gücü olmayanların durumundadır. Ödeme gücü olmayanların en önemli sorunu da, bu durumlarını ispatlamalarıdır. Fondan sağlık giderlerinin ödenmesi için, mahallin bir kurulunun, bu şahsın muhtaç olduğunu onaylaması lazım gelmektedir. İşte iş buraya gelince; taraf tutma, partizanlık, adam kayırma gibi olayların başlaması mümkündür. Bu tasarı hekim ve yardımcı sağlık personelini, siyasî iktidarın kölesi, emirkulu haline getirmekte; her an istediğini tasfiye edebilecek, kadrolaşma yapabilecek imkânı elde ettikten sonra, halkı da kendisinden merhamet dilemeye mecbur edecektir. İşe alırken nasıl partizanlık ve kadrolaşma yapılıyorsa; vatandaşı tedavi ederken de aynı şey yapılabilecektir. Hiçbir iktidarın, vatandaşı kendisinden merhamet dilemeye mecbur etmeye hakkı yoktur. Bu olaylar devleti ortadan kaldırmakta; onun yerine partiyi koymaktadır.

Fona gelince: Bu konuda da endişelerimiz vardır. Kurulan fon, devlet güvencesi olmayan ve ödeme gücü de bulunmayan tüm vatandaşların tedavi ücretlerini ödemekle yükümlüdür. Bu vatandaşlarımızın sayısı - bizim tahminlerimize göre - o kadar çok olacaktır ki, fonun, bunların masraflarını ödemeye gücü yetmeyecektir. Tasarıyı yapanlar bu konuyu düşünmemişlerdir, hesap etmemişlerdir. Nasıl olsa tasarı bir çerçeve tasarıdır ve herhangi bir yükümlülük altına girilmemiş, her şey yönetmeliklere bırakılmıştır. Onun için, böyle uzun hesaplar yapmak lüzumu da hissedilmemiştir.

Çok sabırlı bir halkımız vardır; yapılan bütün şeylere evet diyor ve boyun eğiyor. Yalnız, sabrın da bir hududunun bulunduğunu hesaplamak lazımdır. Bir gün, bu çok sabırlı halk bir kere kızarsa, o zaman bundan korkmak gerekir ki, seçimlerde bunu gösterecektir. Bu Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu işlemeyecek ve iktidara yüklü bir fatura çıkaracaktır. Bu faturanın altından kalkmak da güç olacaktır.

Yüce Meclise saygılar sunuyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Başkaca söz isteyen?..

Buyursunlar Sayın Nalbantoğlu.

Efendim, çalışma süremizin dolması yaklaşmıştır; yalnız, 8 inci maddenin üzerindeki müzakereler bitmek üzeredir.

8 inci maddenin müzakeresinin bitimine kadar çalışma süresinin uzatılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlarım.

Bendeniz - branşım değil - bu konu üzerinde konuşmayacaktım; ama, şuradaki arkadaşları, bilhassa Paşa Sarıoğlu'nun yakınmalarını, Sayın İdris Gürpınar'ın, esaslı, özlü tenkitlerini dinledikten sonra, ben de memleketimin durumunu düşündüm ve şunları söylemek gereğini duydum:

Ne yapıyoruz sağlık tesislerini?.. Sağlık işletmesi şekline dönüştürüyoruz. Ondan sonra, bu işletmenin gelirlerini nereden sağlıyoruz?.. Bu da, madde 5'te (A) bölümünde (a) fıkrası; «Sağlık hizmetleri karşılığında elde edilen gelirler» hükmü ile elde ediliyor. Nereye masraf ediyoruz?.. İşte (B) bölümünde (a) fıkrasında «Sözleşmeli personel ücreti» ibaresi ile, en

başta ve tabiatıyla bu sağlık kurumunu işletmeye döndürdükten sonra, bir sürü personeli de işletmeli yapmayı tasarlıyorsunuz.

Tabiî, söylediğiniz gibi, personeli - bilhassa sağlık personelini - dengeli hale getirebilmek için, belki de Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da sağlık personeli gitmeyen yerlere, ücreti daha fazla vermek suretiyle, bazı doktorlar gönderilmeye çalışılacaktır; fakat, şimdi de olduğu gibi, iki misli de ücret verilse, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya yetenekli, tecrübeli doktorlar gönderilemeyecek ve bizler yine acemi nalbantlar elinde inleyeceğiz; görünen odur. Ama bundan başka, daha da büyük bir ağırlık üzerimize çökecek; sağlık hizmetlerinde ücretler artacaktır. Çünkü, sözleşmeli personele verilen ücretler artırılacaktır ki, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya personel gitsin. O artırılan ücretlerden dolayı da, buradaki, Ankara'daki, İstanbul'daki hastanelerde sağlık hizmetlerinden alınan ücretler artacaktır. Dolayısıyla, vatandaş, hem pahalılıktan, hem de Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki vatandaşlar buna inzimam etmek suretiyle, acemi doktorlar elinde kıvranıp ölüp gidecektir.

Ben şimdiden, bu durumu seçmenlerime bir şiirle aksettirdim, size okuyayım :

«Sayın hemşerilerim, eğer gidecekseniz» dedim.
Nezle, grip, başağrısı,
Tifo, verem, bel ağrısı,
Fıtık, kanser, diş ağrısı
Olsan da
Badema doktora gitme kardeşim
İyice hasta olursun
Yoksa da hastalığın
Bir olasılığa kobay olursun
Doktor elinden zor kurtulursun
Bu açılan işletmelerde soyulursun
Eğer gideceksen
Aklında olsun
Bu gidiş
Ölümden sonra olsun
Mektubumu gönderdim.
Saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Nalbantoğlu.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, soru!..

BAŞKAN — Buyurun.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, masrafların tahsili maddede «öncelikle ödeneceği, kısıtlamasız ödeneceği, ivedilikle ödeneceği, ödeme emri beklenilmeksizin ödeneceği» şeklinde dört anaunsur halinde sayılmıştır.

Öncelik ve ivedilik bir içtüzük tabiridir, kanunî bir tabir değildir, çok problem açmaz mı? Birinci sorum bu.

Ödeme emri beklenilmeksizin ödeme, zaten tahditsiz ödemedir, öncelikle ödemedir. Ödeme emri beklemeden ödendiğine göre, öbür unsurlar, yarın uygulamada çok ciddî ihtilaflar yaratabilir. Acaba, Sayın Bakan, bir problem çıkacağını düşünüyorlar mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Sayın Başkan, bir problem çıkacağını düşünmüyorum. Çünkü bu madde Maliye Bakanlığı uzmanlarınca hazırlanmıştır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Madde üzerinde müzakereler tamamlanmıştır.

Önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 8 inci maddesinin son fıkrasının tasarı metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

İsmail Şengün Denizli	Akif Kocaman Gümüşhane
Hamit Melek Hatay	Kâmran Karaman Hatay

Mihriban Erden
Isparta

Gerekçe :

Tasarının 8 inci maddesi ile bütçe uygulaması dışında olan kurumlarca tedavi ücretinin sağlık işletmesine zamanında ödenmemesi halinde, bu ücretin, 6183 sayılı Kanunun gecikme zammı ile ilgili hükümleri tatbik edilmek suretiyle vergi daireleri aracılığı ile tahsil edileceği öngörülmektedir. Tedavi ücretini tahsil eden vergi dairelerinin de bu parayı öngörülen süre içinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına aktarması gerekmektedir. Kaldırılması teklif edilen son fıkra ile vergi dairelerinin sözü edilen parayı zamanında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına aktarmaması halinde ilgili vergi dairesi görevlisinin bu parayı cezalı olarak ödemesi hükme bağlanmaktadır.

Tasarının 8 inci maddesi ile vergi dairesi memurlarına bir görev verilmektedir. Tasarının kanunlaşması halinde, kanunla verilen görevin ilgili memurlarca yerine getirileceği tabiî olup, memurların görevlerini yerine getirmemeleri veya geç yerine getirmeleri halinde bunlara uygulanacak müeyyide ilgili mevzuat-

ta (vergi kanunları ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu gibi) düzenlenmiş bulunmaktadır. Benzeri uygulamalar da dikkate alınarak vergi dairesi görevlilerine ilave bir müeyyidenin getirilmemesi ve bu nedenle, son fıkra hükmünün madde metninden çıkarılması uygun olacaktır.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Hükümet?..

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) — Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

8 inci maddeyi, kabul edilen önergeyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 8 inci madde kabul edilmiştir.

Çalışma süremiz dolmuştur.

Kanun tasarı ve tekliflerini görüşmek için, 7 Mayıs 1987 Perşembe günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.02

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Erzincan Milletvekili Veysel Varol'un, Erzincan - Refahiye İlçesine bağlı Kacak Köyü merasının orman ekim sahasına alındığı iddiasına ilişkin sorusu ve Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı H. Hüsnü Doğan'ın yazılı cevabı (7/1793)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı saygılarımla arz ederim.

Veysel Varol
Erzincan

Erzincan'ın Refahiye İlçesine bağlı Kacak Köyünü ilgilendiren bir konu hakkındaki notu Sayın Bakana elden takdim etmiş olmama rağmen bugüne kadar bir cevap verilmemiştir.

1. Kacak Köyünün merası kadastro ölçümünü müteakip köylüler tarafından Hazineden satın alarak paralarını ödemiş ve tapularını almışlardır. Mera olarak kullanılan bu arazilerin tümü orman ekim sahasına alındığından hayvancılıkla geçinen bu köy halkı için ne düşünmektesiniz?

2. Köylülerin itirazları üzerine mahallinde tespit istemiş olmaları üzerine görevli kimseler gönderilmiş midir? Gönderilmişse kimlerle görüşmüşlerdir, tutanak tutulmuş mudur?

3. Mahallinde bizzat yaptığım inceleme üzerine, köy halkı mustariptir, hayvancılıkla uğraşmaları mümkün değildir, hicret etmek zorunlu hale gelmiştir, bu bakımdan ekim sahaları üzerinde bir düzeltme yapılamaz mı?

4. Ekim sahaları köylünün tapulu arazisi olmasına rağmen bir kamulaştırma işlemi yapılmış mıdır?

T.C.
Tarım Orman ve Köyişleri
Bakanlığı
Özel Kalem Müdürlüğü 6 . 5 . 1987
Sayı : ÖKM.2-352

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Gen. Sek. ve Kar. Müdürlüğünün 2 Nisan 1987 tarih ve 7/1793-8350/32564 sayılı yazısı.

Erzincan Milletvekili Sayın Veysel Varol'un yazılı soru önergesinin cevabı ekte takdim edilmektedir.

Arz ederim.

H. Hüsnü Doğan
Tarım Orman ve Köyişleri
Bakanı

Erzurum Milletvekili Sayın Veysel Varol'un Yazılı Soru Önergesinin Cevabıdır

Cevap : Erzincan - Refahiye İlçesine bağlı Kacak Köyünün merasıyla ilgili yazılı soru önergesindeki hususlar Orman Genel Müdürlüğüne incelettirilmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda;

1. Söz konusu sahaların 1973 tarihinde yapılan orman amenajman planına göre ağaçlandırılmasının öngörüldüğü,

2. Köy Tüzelkişiliği adına tapulu bir mera sahası olmayıp, orman sahası olduğu,

3. Erozyona maruz bu sahanın ağaçlandırılmasıyla Refahiye Ovasının sel ve taşkın zararlarından kurtarılabileceği,

4. Köylünün meraya olan ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulduğu, bunun için ağaçlandırılması öngörülen bu sahalardan 4 060 dekarının ağaçlandırma projesinin tanzimi sırasında, 2 000 dekarının da uygulama sırasında olmak üzere toplam 6 060 dekar sahanın ağaçlandırma dışında köy hayvanlarının otlatılmasına bırakıldığı,

Anlaşılmış, ancak mağduriyetlerine sebep olmayacak şekilde gerekli tedbirler alınarak çalışmalara devam edilmekte olduğu tespit edilmiştir.

Önergedeki diğer hususlar incelettirilmek üzere mahalline gönderilmiş olup, cevap alındığında ayrıca bildirilecektir.

Arz ederim.

H. Hüsnü Doğan
Tarım Orman ve Köyişleri
Bakanı

2. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Erzurum İlinde devlet tarafından yaptırılmakta iken yarım kalan iki fabrikanın satıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sorusu ve Devlet Bakanı Mustafa Tınaz Titiz'in yazılı cevabı (7/1830)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Başbakan tarafından yazılı olarak yanıtlanmasına aracılığınızı saygıyla arz ederim.

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum

1. Evvelce Erzurum'da yaptırılmakta olup yarım kalmış olan;

a) İspir İlçesi Deri Konfeksiyonu ve Ayakkabı Fabrikası,

b) Tortum Sayak ve Battaniye fabrikaları,

(1) Hangi firmalara satılmışlardır?

(2) Satış koşulları nasıldır?

(3) Bu fabrikaların satıldıkları tarihteki Devlete maloluş bedelleri kaçar TL. idi?

2. Erzurum Dumlu Kasabasındaki Yapağı ve Tiftik Fabrikası ile Pasinler İlçesindeki Sigara Fabrikası için de Hükümetinizin satış düşüncesi var mıdır?

T.C.
Devlet Bakanlığı 5 . 5 . 1987
Sayı : 07.62/2391

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Başbakanlığın 21.4.1987 tarih ve K. K. Gen. Md. 18/106-2569-3571 sayılı yazısı.

Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği yazılı soru önergesine hazırlanan cevap ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

M. Tınaz Titiz
Devzlet Bakanı

Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun Sayın Başbakanımıza Tevcih Ettiği Yazılı Soru Önergesine Hazırlanan Cevaplar Aşağıdadır.

Soru 1. Evvelce Erzurum'da yaptırılmakta olup yarım kalmış olan;

a) İspir İlçesi Deri Konfeksiyon ve Ayakkabı Fabrikası,

b) Tortum Sayak ve Battaniye fabrikaları,

1. Hangi firmalara satılmışlardır?

2. Satış koşulları nasıldır?

3. Bu fabrikaların satıldıkları tarihteki Devlete maloluş bedelleri kaçar TL. dir?

Cevap 1. Mülkiyeti Sümerbank'a ait olup Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulunun 18.3.1985 tarih ve 85/11 sayılı Kararı gereğince; satılmak suretiyle değerlendirilmek üzere Başbakanlık Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığına devredilen yarım kalmış tesislerden:

a) Erzurum - İspir Ayakkabı Üretim Tesisleri; Hamderi İşleme Tesisleri olarak tamamlanmak üzere KOF tarafından;

— 15.9.1986 tarihinde Altay İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş.'na satılmıştır.

— Satış bedeli 750 000 000 TL. dir.

— Şirket, satış tarihinden itibaren 22 ay içerisinde 3 069 772 000 TL. lık yatırım yaparak üretime başlayacak ve fizibilite etüdünde öngörülen esasları yerine getirecektir.

— Taksit tutarları ve ödeme tarihleri:

1 Haziran 1989	100 000 000 TL.
1 Haziran 1990	100 000 000 TL.
1 Haziran 1991	100 000 000 TL.
1 Haziran 1992	100 000 000 TL.
1 Haziran 1993	100 000 000 TL.
1 Haziran 1994	100 000 000 TL.
1 Haziran 1995	150 000 000 TL.
TOPLAM	750 000 000 TL.

— Fabrikanın satış tarihindeki Devlete maloluş bedeli 142 922 000 TL. dir.

b) Erzurum - Tortum Yünlü Sanayii Tesisleri; yine Yünlü Sanayii Tesisleri olarak tamamlanmak üzere;

— 5.9.1986 tarihinde Oskar İnşaat Ticaret ve Sanayi A.Ş.'ne satılmıştır.

— Satış bedeli 3 000 000 000 TL. dir.

— Şirket, satış tarihinden itibaren, en geç:

Ocak 1988 tarihinde (Strayhgarn iplik),

Haziran 1988 tarihinde (Kamgarn iplik),

Ocak 1989 tarihinde (Strayhgarn dokuma ve battaniye),

Kasım 1989 tarihinde (Kamgarn ve yarıkamgarn dokuma),

Kasım 1989 tarihinde (Apre-Terbiye bölümlerini işletmeye açacak),

Ocak 1990 tarihine kadar 13 116 000 000 TL. lık yatırım yapacak ve fizibilite etüdünde öngörülen esasları yerine getirecektir.

— Taksit tutarları ve ödeme tarihleri :

1 Haziran 1989	430 000 000 TL.
1 Haziran 1990	430 000 000 TL.
1 Haziran 1991	430 000 000 TL.
1 Haziran 1992	430 000 000 TL.
1 Haziran 1993	430 000 000 TL.
1 Haziran 1994	430 000 000 TL.
1 Haziran 1995	420 000 000 TL.
Toplam	3 000 000 000 TL.

— Fabrikanın satış tarihindeki Devlete maloluş bedeli 275 792 000 TL. dir.

Soru 2. Erzurum Dumlu Kasabasındaki Yapağı ve Tiftik Fabrikası ile Pasinler İlçesindeki Sigara Fabrikası için de Hükümetimizin satış düşüncesi var mıdır?

Cevap 2. Mülkiyeti Türkiye Yapağı ve Tiftik A. Ş.'ne ait Erzurum - Dumlu Yapağı Yıkama ve Yün İpliği Fabrikasının satışı Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığınca 2 Ekim 1986 tarih ve 19239 sayılı Resmî Gazete ile ilan edilmişse de, arsanın belediyeden istimlak edilmiş olması nedeniyle satışa yaptığı itiraz sonucunda satıştan vazgeçilmiştir. Son olarak; Dumlu tesislerinin KOF ve Sümerbank Genel Müdürlüğünün iştirakleri ile kurulan KÖYTEKS Holding A.Ş. tarafından (Halı Üretimi ve Hazırgiyim Tesisleri) olarak tamamlanması planlanmıştır.

Mülkiyeti Tekel İşletmeleri Genel Müdürlüğüne ait Erzurum - Pasinler Sigara Fabrikası Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığınca 28 Nisan 1987 tarih ve 19444 sayılı Resmî Gazetede ilanı ile satışa çıkarılmış bulunmaktadır.

3. — Diyarbakır Milletvekili Şeyhmus Bahçeci'nin, Balıkesir Burhaniye İlçesi Karaağaç Köyü Bozburun mevkiindeki Bardakçı Sahil Sitesine ne zaman elektrik bağlanacağına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Sudi Türel'in yazılı cevabı (7/1889)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Şeyhmus Bahçeci
Diyarbakır

Balıkesir İli Burhaniye İlçesi Karaağaç Köyü Bozburun mevkii (AR-TUR bitişiği) Bardakçı Sahil Sitesinde yaklaşık 35 daire vardır.

Öteden beri yakınında 3 - 5 metrede AR-TUR Tatil Sitesinde elektrik vardır. Bu site ise tam bitişiğindedir.

Elektrik tahsil, tahakkuk tesisinin belediyelerden alındığından bu yana birkaç kez Türkiye Elektrik Kurumuna müracaat edilmesine rağmen, buradaki sakinlere elektrik bağlanabilmesi için bir çözüm ve netice getirilememiştir.

1. Bahis konusu olan tatil sitesine ne zaman elektrik bağlanacaktır?

2. Bu sitedekilere elektrik bağlanabilmesi için yapması gerekli işlemler nelerdir?

3. Böyle bir tatil sitesine elektrik tesisatının çekilmemesinin nedenleri var mıdır?

T.C.
Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
Ankara

5 . 5 . 1987

Sayı : 71-053-2/855-5197
Konu : Yazılı soru önergesinin cevabı

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 15.4.1987 tarih ve 7/1889-8525/33000 sayılı yazınız.

İlgideki yazı ekinde Bakanlığıma intikal ettirilen Diyarbakır Milletvekili Sayın Şeyhmus Bahçeci'nin,

Balıkesir İli Burhaniye İlçesi Karaağaç Köyü Bozburun mevkiindeki Bardakçı Sahil Sitesine ne zaman elektrik bağlanacağına ilişkin yazılı soru önergesiyle ilgili cevaplar aşağıda sunulmuştur.

Bardakçı Sahil Sitesinin elektrik ihtiyacının AR-TUR A.Ş.'ne ait tatil sitesini besleyen 15 KV.'luk Enerji Nakil Hattından branşman alınarak kurulacak 15/0,4 KV.'luk bir trafo postası ile karşılanması mümkündür.

İstenildiği takdirde adı geçen sahil sitesinin ihtiyacı olan elektrik enerjisinin, bu sitenin yakınından geçen 15 KV.'luk Enerji Nakil Hattından karşılanmasına müsaade verilecektir. Ancak Türkiye Elektrik Kurumunun Yatırım Programında yer almadığı için, bu konu ile ilgili bir harcamanın yapılması mümkün olamamaktadır.

İzin verilen branşman noktasından itibaren yaptırılacak tesislerin yönetmeliklere uygun olarak projelendirilmesi ve bu elektrik projesinin Bursa'daki TEK. S.S. Güney Marmara Elektirik Dağıtım Müessesesi Müdürlüğüne onaylatılarak, şartnamelere uygun olarak inşa edilmesi ve adı geçen Müessese Müdürlüğü ile Elektirik Satış Sözleşmesi imza edilmesi halinde Bardakçı Sahil Sitesine elektrik verilebilecektir.

Bilgilerinize arz ederim.

Sudi Türel
Enerji ve Tabiî Kaynaklar
Bakanı

4. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, T.C. Emekli Sandığından emekli maaşı alanların sayısına ilişkin sorusu ve Maliye ve Gümrük Bakanı Ahmet Kurtcebe Alptemoçin'in yazılı cevabı (7/1925)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Maliye ve Gümrük Bakanı tarafından yazılı olarak yanıtlanmasına aracılığınızı arz ederim.

Saygılarımla.

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum

Soru 1. Şu anda Emekli Sandığından emekli maaşı almakta olanların sayısının kaç adet olduğunun bildirilmesini?

T.C.
Maliye ve Gümrük Bakanlığı
(Bağlı ve İlgili Kuruluşlar
Dairesi Başkanlığı) 4 . 5 . 1987
Sayı : 4-1-1166
Konu : Yazılı Soru Önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı Kanunlar Kararlar Müdürlüğünün 22 Nisan 1987 tarih ve 7/1925-8604/33278 sayılı yazısı.

Tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılmak üzere Erzurum Milletvekili Sayın Hilmi Nalbantoğlu tarafından sorulan ilgi yazıda belirtilen soruya ilişkin cevabımız aşağıda sunulmuştur.

Cevap : Emekli Sandığı Genel Müdürlüğünden, Emekli, Adi Malul, Vazife ve Harp Malulleri ile bunların Dul ve Yetimleri yanında, Madalya Aylığı ve Vatanî Hizmet Tertibinden dolayı toplam 633 945 kişi aylık almaktadır.

Dağılımları şöyledir :

	Sayısı	Dul ve Yetim Sayısı
Emekli	337 186	220 298
Adi Malulller	14 631	13 764
Vazife ve Harp Malulleri	3 985	37 639
Madalya Aylığı alanlar	6 150	—
Vatanî Hizmet aylığı alanlar	292	—
TOPLAM	362 244	271 701
Genel Toplam	633 945	

Bilgilerine arz ederim.

A. Kurtcebe Alptemoçin
Maliye ve Gümrük
Bakanı

5. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Millî Egemenlik Parkına bir serbest kürsü konulmasının uygun bulunup bulunmadığına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Necmettin Karaduman'ın yazılı cevabı (7/1972)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Başkanlığınızca yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum

1. Büyük Millet Meclisimiz bitişiğinde yaptırılan «Egemenlik Parkı»na (Hayd Parc örneğinde olduğu gibi) bir Serbest kürsü konulmasını uygun buluyor musunuz?

2. Bu Parkta konacak bu kürsüde cumartesi öğleden sonraları vatandaşlarımızın serbestçe konuşma olanaklarını sağlayıcı yasa ve güvenlik önlemleri düzenlemeyi uygun bulur musunuz?

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı 6 . 5 . 1987
Genel Sekreterliği
Kanunlar ve Kararlar Dairesi
Başkanlığı
KAN. KAR. MD.
Sayı : 7/1972-8446/32826

Sayın Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum Milletvekili

İlgi : Millî Egemenlik Parkına bir serbest kürsü konulmasının uygun bulunup bulunmadığına ilişkin, 6.4.1987 tarihli yazılı soru önergeniz.

Soru önergenize konu edilen hususlar Anayasa ve 2911 numaralı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ile 6187 numaralı Vicdan ve Toplanma Hürriyetinin Korunması Hakkında Kanun hükümleriyle açık bir şekilde düzenlenmiş bulunduğundan, Başkanlığımız tarafından başkaca bir düzenleme yapılması mümkün görülmemektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

Necmettin Karaduman
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Türkiye Büyük Millet Meclisi
GÜNDEMİ

99 UNCU BİRLEŞİM

6 . 5 . 1987 Çarşamba

Saat : 15.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

1. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu ve 12 arkadaşının, Hükümetin ekonomik politikasından kaynaklandığı iddia edilen enflasyon, ödemeler dengesi açığı ve artan dış borçlarımız gibi sorunlara karşı alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/56)

2. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner ve 30 arkadaşının, belediye başkanları ve belediyelerle ilgili tüm iddiaların gerçeklik derecesini tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/57)

3. — İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya ve 10 arkadaşının, vakıf kurumunun aksayan ve yıpranmış yönlerini ve gerekli yasal düzenlemeleri tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/58)

4. — Amasya Milletvekili Arsan Savaş Arpacıoğlu ve 14 arkadaşının, Hükümetin izlediği tütün politikasından kaynaklanan sorunları tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/59)

6

SÖZLÜ SORULAR

1. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, bazı vatandaşların işkence sonucunda sakat kaldığı ve öldüğü iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/598)

2. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Diyarbakır İlinde işkence sonucu meydana geldiği iddia edilen iki ölüm olayına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/610)

3. — Tokat Milletvekili Enver Özcan'ın, Sivas İli Gemerek İlçesindeki TUĞSAN Fabrikasına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/631)

4. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Bavyera Televizyonunda gösterilen bir filme ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/696)

5. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, işkence sonucunda öldüğü iddia edilen bir vatandaşın ölümüyle ilgili olarak yapılan işlemlere ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/826) (1)

6. — İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın, yaşama ve yasal çalışma haklarını tehlikeye sokan odaklaşma iddialarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/778)

7. — Sinop Milletvekili Barış Can'ın, çay üreticilerinin AKFA Firmasından alacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/868) (1)

8. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in, Yol-İş Sendikası Kayseri Şubesinin olağan genel kuruluna katılan bazı misafirlerin kongreden çıkarılmaya davet edildikleri iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/797)

9. — Denizli Milletvekili Halil İbrahim Şahin'in, yurdumuzdaki okullara ve öğretmenlere ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/800)

10. — Tunceli Milletvekili Ali Rıdvan Yıldırım'ın, Tunceli İlinde meydana geldiği iddia edilen bazı olaylara ve sorumlularına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/876) (1)

11. — Kırklareli Milletvekili Erol Ağagil'in, YİBİTAŞ Holding Anonim Şirketinde bazı yolsuzluklar olduğu iddiasına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/810)

12. — İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın, Kırkpınar güreşlerindeki kemer takma olayına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/812)

13. — Hakkâri Milletvekili Mehmet Sait Erol'un, sosyo ekonomik nedenlerle intihar olaylarının arttığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/813)

14. — Hakkâri Milletvekili Mehmet Sait Erol'un, güvenlik soruşturmaları sistemine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/817)

15. — İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın, GAP gezisinde kullandığı bazı sözcüklere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/821)

16. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Onur İşhanında çıkan yangının sebebine ve bu nedenle Hazine aleyhine açılan davalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/824)

17. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in, belediyelerce yapılan yaya yolu ve trotuar çalışmalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/888) (1)

18. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Kahramanmaraş İlinde kaliteli pamuk yetiştirilebilmesi için alınacak tedbirlere ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/844)

19. — Zonguldak Milletvekili Muhteşem Vasıf Yücel'in, Zonguldak Kömür Havzasında 1986 yılında meydana gelen iş kazalarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/845)

20. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in Kahramanmaraş - Andırın Orman İşletme Müdürlüğü sahasından elde edilen odunların üretici köylüye ve müteahhitlere tahsisine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/879)

21. — İstanbul Milletvekili İbrahim Ural'ın, terör olaylarına karıştığı iddia edilen bazı örgüt ve elçiliklere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/881)

22. — Kayseri Milletvekili Muzaffer Yıldırım'ın, Kayseri İlinde yapılması düşünülen raylı sistem için Devlet Planlama Teşkilatınca teşvik belgesi verilip verilmediğine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/883)

---

(1) İçtüzüğün 96 ncı maddesi uyarınca sözlü soruya çevrilmiştir.

23. — Denizli Milletvekili Halil İbrahim Şahin'in, Denizli-Tavas İlçesi Kızılcabölük Kasabasındaki Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Derneği Pansiyonu ile ülkemizdeki bu tip diğer pansiyonların faaliyetlerine ve denetimlerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/885)

24. — Adana Milletvekili Coşkun Bayram'ın, ÇUKOBİRLİK Genel Müdürlüğü ile ilgili olarak bazı basın organlarında yer alan haberlerin tahkikine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/886)

25. — Gaziantep Milletvekili Feyzullah Yıldırır'ın, İstanbul'daki Patrikhane binasının ihyası için inşaat izni verildiği iddiasına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/902) (1)

26. — Diyarbakır Milletvekili Mahmud Altunakar'ın, olgunlaştırma enstitülerine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından sözlü soru önergesi (6/890)

27. — Diyarbakır Milletvekili Mahmud Altunakar'ın, Diyarbakır İlinde turizmin geliştirilmesi için ne gibi çalışmalar yapıldığına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından sözlü soru önergesi (6/891)

28. — Sinop Milletvekili Barış Can'ın, Devlet Planlama Teşkilatı Koordinasyon Dairesinde görevli bir uzmanın şeriatçı faaliyetlerde bulunduğu iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/892)

29. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Diyarbakır İlinde faaliyet gösteren yabancı bir firmada çalışan işçilerin iş akitlerinin feshedildiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/893)

30. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Mardin İli İdil İlçesi Jandarma Bölük Komutanı ile Belediye Başkanının bazı vatandaşlara baskı yaptıkları iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/894)

31. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, lüks otellerde ve turistik bölgelerde açılan kumarhanelerin toplumumuzda yol açtığı tahribata ve buna karşı alınacak tedbirlere ilişkin Kültür ve Turizm Bakanından sözlü soru önergesi (6/913) (1)

32. — İstanbul Milletvekili Doğan Kasaroğlu'nun, yurdumuza iltica eden Naim Süleymanoğlu'nun Londra'dan Ankara'ya getirilişinin TRT dışında özel bir şirketin kameramanlarınca görüntülendiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/919) (1)

33. — Adana Milletvekili Coşkun Bayram'ın, ÇUKOBİRLİK ile ilgili olarak güney basınında yer alan iddialara ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/898)

34. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Giresun - Tirebolu İlçesi Güce Bucağı Belediye Başkanının rüşvet aldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/899)

35. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun pamuk ürünüyle ilgili olarak alınan yeni kararlara ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/939) (1)

36. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, T.C. Ziraat Bankasınca 1979 yılından beri Doğu Anadoludaki süt ve besicilik işletmelerine verilen kredilere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/940) (1)

37. — Ordu Milletvekili Bahriye Üçok'un, Ege yöresindeki bazı ilk ve orta dereceli okullarda din kültürü ve ahlak derslerinin imamlar tarafından okutulduğu iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/904)

38. — İstanbul Milletvekili Hüseyin Avni Güler'in, yurt dışına kaçtığı iddia edilen eski bir milletvekili hakkında ne gibi işlem yapıldığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/907)

39. — Zonguldak Milletvekili İsa Vardal'ın, Almanya'da ülkemiz aleyhine faaliyette bulunduğu ve ülkemizdeki işçi şirketlerinin hisse senetlerini topladığı iddia edilen bir şahsın bu faaliyetlerine karşı ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/911)

40. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, 1985 yılında Anavatan Partisine katılan belediye başkanlarının temsil ettikleri belediyelere çeşitli kaynaklardan yapılan yardımlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/966) (1)

41. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, 1986 yılında Anavatan Partisine katılan belediye başkanlarının temsil ettikleri belediyelere çeşitli kaynaklardan yapılan yardımlara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/967) (1)

42. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in, Kayseri Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesinin ne zaman hizmete açılacağına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/958) (1)

43. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, toplu konut kredilerinin artırılmasının düşünülüp düşünülmediğine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/959) (1)

44. — Diyarbakır Milletvekili Mahmud Altunakar'ın, Diyarbakır - Lice İlçesinde deprem nedeniyle inşa edilen baraka - meskenler için verilen tapuların, kâgir evler yapılacağı vaadedilerek toplatıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/914)

45. — Diyarbakır Milletvekili Mahmud Altunakar'ın, Diyarbakır İlinde cereyan eden anarşi ve terör olaylarına ve yapılan operasyonlara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/915)

46. — İstanbul Milletvekili Yılmaz İhsan Hastürk'ün, Toprak Mahsulleri Ofisinin zarar etmesine neden olduğu iddia edilen bazı işlemlere ve sorumlularına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/960) (1)

47. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Kahramanmaraş'da ilçeler itibariyle elektriği bulunan köy ve mezralara ve şebeke arızalarının giderilmesi için görevlendirilmiş müstakil ekipler bulunup bulunmadığına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/916)

48. — Hatay Milletvekili Mustafa Murat Sökmenoğlu'nun, Bursa İli Orhangazi İlçesinde mülkiyeti Belediyeye ait olan bir çay bahçesinin tahliyesi ve yıkımıyla ilgili olarak yapılan işlemlere ve bu hususta alınan tedbirlere ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/968) (1)

49. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, daha ucuz ve kaliteli ekmek üretilebilmesi için alınacak tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/921)

50. — İstanbul Milletvekili Yılmaz İhsan Hastürk'ün, Ankara Belediyesince baca kontrollerinde kullanılmak üzere satın alındığı iddia edilen helikopterin özelliklerine ve satın alma işlemlerine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/969) (1)

51. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç'ün, PTT kıyı telsiz istasyonlarında görevli personele ve bu istasyonların çalışmalarına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/922)

52. — Balıkesir Milletvekili Cahit Tutum'un, 25 Mart 1983 tarihinden bu yana parti değiştiren belediye başkanlarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/970) (1)

53. — Balıkesir Milletvekili Cahit Tutum'un, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonunda toplanan paralara ve yapılan harcamalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/971) (1)

54. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, büyük şehirlerdeki arsa spekülasyonunun önlenmesi için alınmış ve alınacak olan tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/924)

55. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, büyük şehirlerdeki kiralık konut sorununa çözüm getirmek için devletin alacağı tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/925)

56. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç'ün, dar gelirli vatandaşların geçim sıkıntılarının giderilmesi için ne gibi tedbirler alınacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/926)

57. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç'ün, işçi emeklilerinin sosyo - ekonomik sorunlarının çözümlenmesi için alınacak önlemlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi (6/927)

58. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, münhal bulunan hâkim ve savcı kadrolarına ve nedenine ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/929)

59. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, belediyelerden bazılarının «başarılı belediye» olarak seçilmesinin kıstasına ve amacına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/930)

60. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Sıkıyönetim Koordinasyon Dairesi Başkanlığınca 1983 yılında hazırlanan irtica raporunda önerilen tedbirlerin uygulanıp uygulanmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/972) (1)

61. — Adana Milletvekili Metin Üstünel'in, Adana ve Çukurova'da görülen sivrisinek ve sıtma tehlikesine karşı ne gibi önlemler alınacağına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/932)

62. — Gaziantep Milletvekili Feyzullah Yıldırır'ın, pamuk ürününe uygulanan fiyat politikasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/974) (1)

63. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, Uşak İli Banaz İlçesinin Ahat ve Çamsu köylerine pancar kantarı yapılıp yapılmayacağına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi (6/933)

64. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Şanlıurfa İli Merkezi ile Siverek ve Viranşehir ilçelerinin 1985 yılı nüfus sayımı sonuçlarıyla ilgili olarak Devlet İstatistik Enstitüsünce alınan karara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/1004) (1)

65. — Ağrı Milletvekili İbrahim Taşdemir'in, Ankara Belediyesi EGO İşletmesine ait bilet satış kulübelerinin özel bir şirkete ihale edilip edilmediğine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/1027) (1)

66. — Ağrı Milletvekili İbrahim Taşdemir'in, 3.6.1982 tarihli gazetelerde konu edilen milyarlarca liralık kaçak malın «sac» adı altında Türkiye'ye sokulması olayı ile ilgili olarak ne gibi işlemler yapıldığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/975) (1)

67. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, 1981 yılında, Mardin İlinde usulsüz demir satışı yapıldığı iddiasıyla ilgili olarak ne gibi işlemler yapıldığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/976) (1)

68. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Kahramanmaraş Narlı - Türkoğlu yoluna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/934)

69. — Sinop Milletvekili Barış Can'ın, Sinop İli ve köylerindeki öğrenci pansiyonlarında Atatürk ilke ve devrimlerine aykırı eğitim verildiği iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/1006) (1)

70. — Sinop Milletvekili Barış Can'ın, Sinop İli Boyabat Belediyesi ile ilgili bazı iddialara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/1007) (1)

71. — Gaziantep Milletvekili Feyzullah Yıldırır'ın, rahatsızlığı nedeniyle Houston'da bulunan Başbakan Turgut Özal'ın maiyetindeki görevlilere ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/1010) (1)

72. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Kahramanmaraş İlinde gerçekleştirilen pamuk üretiminde verim ve kalite açısından düşüş olduğu iddiasına ve bunun nedenlerine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/935)

73. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Balıkesir - Burhaniye İlçesinde balıkçı barınağı yapılması için çalışma yapılıp yapılmadığına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/936)

74. — Ağrı Milletvekili İbrahim Taşdemir'in, Dağcılık Federasyonu yetkililerinin keyfî ve çıkara dayalı uygulama yaptıkları iddiasına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/1011) (1)

75. — Siirt Milletvekili Mehmet Abdurrezak Ceylan'ın 1.3.1987 tarihinde T.R.T. bültenlerinde yer alan demecine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/937)

76. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konyaspor - Sakaryaspor futbol maçında Konya Atatürk Stadyumunun şeref tribününde resmî protokole uyulmadığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/938)

77. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Diyarbakır - Merkez - Pirinçlik Jandarma Karakolunda Cayıran Köyü halkından bazılarına işkence yapıldığı ve bir vatandaşın işkence sonucu öldürüldüğü iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/941)

78. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, 1973 yılı genel seçimlerinden 1986 yılı sonuna kadar meydana gelen olaylarda hayatlarını kaybedenlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/1019) (1)

79. — Eskişehir Milletvekili Münir Sevinç'in, Eskişehir İline bağlı bazı ilçelerin vekil kaymakamları haklarındaki iddialara ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/942)

80. — Diyarbakır Milletvekili Kadir Narin'in, Diyarbakır - Dicle İlçesi Kırkpınar Köyü ve mezralarında yaşayanlara emniyet tim ekiplerince işkence yapıldığı iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/943)

81. — Zonguldak Milletvekili Muhteşem Vasıf Yücel'in, rüşvet ve yolsuzluk nedeniyle 1981 yılında tutuklandıkları iddia edilen gümrük memuru ve eski belediye başkanları hakkında yapılan işlemlerin sonuçlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/1020) (1)

82. — Zonguldak Milletvekili Muhteşem Vasıf Yücel'in, 4.1.1981 tarihli gazetelerde yer aldığı ve kaçakçılık suçundan dolayı bir şahıs hakkında yapıldığı iddia edilen soruşturmanın sonucuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/1021) (1)

83. — Zonguldak Milletvekili Muhteşem Vasıf Yücel'in, 15.11.1982 tarihli gazetelerde yer aldığı ve geride milyarlarca liralık borç bırakarak ortadan kayboldukları iddia edilen Ankara'lı iki kardeşin yakalanıp yakalanmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/1022) (1)

84. — Zonguldak Milletvekili Muhteşem Vasıf Yücel'in, 25.12.1980 tarihli gazetelerde yer aldığı ve Ege Denizinde batan esrarengiz şileple ilgili olarak yapıldığı iddia edilen tahkikatın sonucuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/1023) (1)

85. — Diyarbakır Milletvekili Mahmud Altunakar'ın, Bakanlar Kurulunca 4.3.1987 tarihinde yapılan Houston irtibatlı toplantının nedenine ve maliyetine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/944)

86. — İstanbul Milletvekili Günseli Özkaya'nın, uydular aracılığıyla katıldığı 4.3.1987 tarihli Bakanlar Kurulu toplantısına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/945)

87. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç'ün, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Danışma Meclisi Anayasa Komisyonundaki müzakere tutanaklarına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü soru önergesi (6/952)

88. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç'ün, Sendikalar Kanunu ile Top'u İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun Millî Güvenlik Konseyindeki müzakere tutanaklarına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü soru önergesi (6/953)

89. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç'ün, Sosyaldemokrat Halkçı Partili milletvekilleri tarafından verilen sosyal içerikli kanun tekliflerinin maksatlı olarak görüşülmediği iddiasına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sözlü soru önergesi (6/954)

90. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç'ün, Hükümet üyelerinin işçi kongrelerine katılmadıkları ve yurt dışı gezilerine bu kesimden temsilci götürmedikleri iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/946)

91. — İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç'ün, grev ve lokavtlarda mülkî amirlerce alınacak tedbirlere dair tüzüğe ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/947)

92. — Malatya Milletvekili Ayhan Fırat'ın, Piyasadaki tüpgazların eksik çıktığı iddiasına ve bu hususta ne gibi önlem alınacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/948)

93. — Malatya Milletvekili Ayhan Fırat'ın, sözleşmeli personelin ücret tavanını kaldıran Bakanlar Kurulu kararından sonra bazı kuruluşlarca eleman transfer edildiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/949)

94. — Kayseri Milletvekili Mehmet Üner'in, Ankara Meşrutiyet Caddesi imar planında 1987 yılında değişiklik yapıldığı iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/950)

95. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, belediye teşkilatı kurulmasına hak kazandıkları için başvuruda bulunan yörelere ve başvuruların sonuçlarına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/1028) (1)

96. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, firarda olduğu iddia edilen Konya - Çumra İlçesi Ülkü Ocakları Derneği eski Başkanının yakalanamama nedenine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/951)

97. — Gaziantep Milletvekili Feyzullah Yıldırır'ın, Adıyaman, Malatya ve Gaziantep illerine bağlı bazı köylerde deprem nedeniyle konutları hasar gören vatandaşların açıkta bırakıldığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/1029) (1)

98. — Erzincan Milletvekili Veysel Varol'un, yurdumuza giriş yapan kişilerden AIDS belgesi istenmesinin düşünülüp düşünülmediğine ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/1030) (1)

99. — Çanakkale Milletvekili Onural Şeref Bozkurt'un, Doğu ve Güneydoğu Anadoluya yerleşmek maksadıyla kaçak olarak ülkemize geçen İran, Irak ve Suriye vatandaşı bulunup bulunmadığına ve bu kişiler hakkında ne gibi işlem yapıldığına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/1031) (1)

100. — Şanlıurfa Milletvekili Vecihi Ataklı'nın, Şanlıurfa İli Ceylanpınar İlçesinde jandarma tarafından gözaltına alınan bir şahsın götürüldüğü keşir mahallinde kaçmak isterken öldürüldüğü iddiasına ve olayla ilgili olarak yapılan tahkikata ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/955)

101. — Zonguldak Milletvekili Muhteşem Vasıf Yücel'in, İran - Irak savaşına müdahalede bulunmamız için ülkemize baskı yapılıp yapılmadığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/956)

102. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Rabıtat-ül Alem-ül İslam adlı örgütün ülkemizi ilgilendiren faaliyetlerine karşı ne gibi tedbirler alındığına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/1035) (1)

103. — Zonguldak Milletvekili İsa Vardal'ın, Sovyetler Birliğinden alınacak doğal gazın alımına, nakline ve tüketimine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/961)

104. — İstanbul Milletvekili İbrahim Ural'ın, NATO Genel Sekreterinin Türk-Yunan münasebetlerindeki tutumuna ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/962)

105. — Zonguldak Milletvekili İsa Vardal'ın, Bakanlık Müsteşarlığına yapılacak atamaya ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/963)

106. — Ağrı Milletvekili Paşa Sarıoğlu'nun, petrol aramak için başvuruda bulunan şirketlere ve başvurularının sonuçlarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/978)

107. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, son ABD gezisi nedeniyle alınan yolluk ve döviz miktarlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/979)

108. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, ABD'ye gidişinden bu yana hangi tarihlerde görevli hangi tarihlerde sağlık nedeniyle izinli olduğuna ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/980)

109. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, sözleşmeli personel statüsüyle istihdam edilen üst kademe yöneticilerine ve KİT Personel Kanunu Tasarısıyla ilgili çalışmalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/981)

110. — Balıkesir Milletvekili Cahit Tutum'un, kamu kurum ve kuruluşlarında emekli aylığı kesilmeksizin çalıştırılmakta olan kamu görevlilerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/982)

111. — Ankara Milletvekili Mehmet Seyfi Oktay'ın, 6.11.1983 tarihinden bugüne kadar iktidar ve muhalefetteki partilerle ilgili TRT yayınlarının sürelerine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/983)

112. — Ağrı Milletvekili Paşa Sarıoğlu'nun, şişelenmiş su satan firmalara ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/984)

113. — Adana Milletvekili Coşkun Bayram'ın, Adana İli Ceyhan ve Kadirli ilçelerine bağlı köylerde sel felaketinden zarar gören çiftçilere yardım yapılıp yapılmayacağına ve yeni sel baskınlarının önlenmesi için bölgede alınacak tedbirlere ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/985)

114. — İstanbul Milletvekili İbrahim Ural'ın, kurtarılacak şirketlerin hesaplarının Maliye müfettişlerince incelemeye tabi tutulup tutulmayacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/986)

115. — Malatya Milletvekili Ayhan Fırat'ın, sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olarak çalışanlara ve bunların emeklilerine farklı yakacak yardımı ödenmesinin eşitlik ilkesine aykırı olduğu iddiasına ve bu uygulamanın düzeltilmesinin düşünülüp düşünülmediğine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/987)

116. — İstanbul Milletvekili İbrahim Ural'ın, Bakanlık Müsteşarlığına tedviren atanan şahsa ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/988)

117. — İstanbul Milletvekili İbrahim Ural'ın, SEIA anlaşması ile Amerika'nın ülkemize karşı ne gibi taahhütlerde bulunduğuna ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/989)

118. — Balıkesir Milletvekili Cahit Tutum'un, genel idare hizmetleri sınıfına dahil bulunanlardan kadrolarına «tahsisli ek gösterge» belirlenmiş olanların sayısına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi (6/990)

119. — Balıkesir Milletvekili Cahit Tutum'un, özel dershanelere ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/991)

120. — Ankara Milletvekili Neriman Elgin'in, öğretmenlerin özel ders vermelerinin yaygın bir uygulama haline gelmesinin nedenlerine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/992)

121. — Eskişehir Milletvekili Münir Sevinç'in, taşımacılık alanındaki ulaşım sorununa ve tonaj uygulaması nedeniyle Devletin zarara uğratıldığı iddiasına ilişkin Bayındırlık ve İskân Bakanından sözlü soru önergesi (6/993)

122. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, Başbakanın geçirdiği By - Pass ameliyâtının Türkiye'de yapılıp yapılmadığına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/994)

123. — Malatya Milletvekili Ayhan Fırat'ın, ERDEMİR'de üretim düşüşü olup olmadığına ve bazı işçilerin işten çıkarılmalarının nedenine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/995)

124. — Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit'in, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesine yönelik bir program olup olmadığına ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/996)

125. — Amasya Milletvekili Kâzım İpek'in, işsiz oldukları iddia edilen tarım teknisyeni ve mühendislerinin istihdamıyla ilgili bir plan bulunup bulunmadığına ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/997)

126. — Malatya Milletvekili Ayhan Fırat'ın, Soma Termik Santralında kullanılmak üzere depo edilen kömürlerin yanarak heba olduğu iddiasına ve sorumluları hakkında ne gibi işlem yapıldığına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/998)

127. — Ordu Milletvekili Bahriye Üçok'un, İstanbul - Şehzadebaşı Camii İmamı hakkında verdiği bir vaaz nedeniyle ne gibi bir işlem yapıldığına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi (6/999)

128. — Tokat Milletvekili Cemal Özdemir'in, İstanbul - Eminönü Belediye Başkanına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/1000)

129. — Tokat Milletvekili Cemal Özdemir'in, Kırıkkale Belediyesine ait bazı otobüslerin Altındağ Belediyesi zabıtalarınca gaspedildiği iddiasına ve sorumlular hakkında ne gibi muamele yapıldığına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/1001)

130. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperâtiflerince Karacabey'de kurulması öngörülen yem fabrikasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/1002)

131. — Bilecik Milletvekili Yılmaz Demir'in, asgarî ücrete ve asgarî ücret tespit komisyonunun ne zaman toplanacağına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/1003)

132. — Tokat Milletvekili Enver Özcan'ın, İstanbul - Beyazıt semtinde 14.4.1987 tarihinde yürüyüş yapan öğrencilerden bazılarını tartakladığı iddia edilen bir şahsa ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/1024)

133. — Bilecik Milletvekili Yılmaz Demir'in, Sayıştay sınavının iptal edilmesinin nedenine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/1025)

134. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, 6 Kasım 1983 tarihinden bu yana haklarında soruşturma açılan belediye başkanlarına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/1026)

7

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — Erzurum Milletvekili Sabahattin Aras, İstanbul Milletvekili Reşit Ülker, Kahramanmaraş Milletvekili Rıfat Bayazıt, Afyon Milletvekili Metin Balıbey, Sivas Milletvekili Mustafa Kemal Palaoğlu ve Balıkesir Milletvekili Fenni İslimyeli'nin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü Teklifi ve Çorum Milletvekili İhsan Tombuş'un, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/191, 2/203) (S. Sayısı : 344 ve 344'e 1 inci Ek) (Dağıtma tarihleri : 11.6.1985 - 21.11.1986)

2. — İçel Milletvekili Edip Özgenç'in, Arıcılık Kanunu Teklifi ve Tarım Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (2/348) (S. Sayısı : 514) (Dağıtma tarihi : 12.1.1987)

3. — İçel Milletvekili Edip Özgenç'in, İpekböcekçiliği Kanunu Teklifi ve Tarım Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (2/139) (S. Sayısı : 515) (Dağıtma tarihi : 12.1.1987)

4. — Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/826) (S. Sayısı : 544) (Dağıtma tarihi : 25.3.1987)

× 5. — Muş Milletvekili Alaattin Fırat ve İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, 21.12.1959 tarih ve 7397 sayılı Sigorta Şirketlerinin Murakabesi Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Bu Kanuna (8) Ek ve (4) Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet; Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret komisyonları raporları (2/317) (S. Sayısı : 554) (Dağıtma tarihi : 13.4.1987)

6. — İstanbul Milletvekili Doğan Kasaroğlu ve 13 Arkadaşının 11.11.1983 Tarih ve 2954 Sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun Bazı Maddelerine Fıkralar Eklenmesi ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ile Adana Milletvekili Nuri Korkmaz ve 2 Arkadaşının, 2954 Sayılı Türkiye Radyo - Televizyon Kanununun 20 nci Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/310, 2/374) (S. Sayısı : 556) (Dağıtma tarihi : 17.4.1987)

7. — Bir Siyasî Partiden İstifa Ederek D.S.P. Kurucuları Arasında yer Alan Dört Milletvekili ile Bir Siyasî Partiden Kesin İhraç Edildikten Sonra D.S.P.'ye Giren Bir Milletvekilinin, Anayasanın 84 üncü Maddesi Muvacehesinde Hukukî Durumlarına Dair Başkanlık Divanı Kararı ile Başkanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (3/1016) (S. Sayısı : 546) (Dağıtma tarihi : 21.4.1987)

8. — Bir Siyasî Partiden İstifa Ederek Başka Bir Siyasî Partiye Giren; Mensup Olduğu Siyasî Parti Feshedilen ve Başka Bir Siyasî Partiye Giren Milletvekillerinin, Anayasanın 84 üncü Maddesi Muvacehesinde Hukukî Durumlarına Dair Başkanlık Divanı Kararı ve Başkanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları (3/1158) (S. Sayısı : 547) (Dağıtma tarihi : 21.4.1987)

9. — Bir Siyasî Partiden İstifa Eden ve Daha Sonra Yeni Bir Siyasî Partinin Kurucu Üyeleri Arasında Yer Alan; Bir Siyasî Partiden İstifa Eden ve Daha Sonra Başka Bir Siyasî Partiye Giren; Mensup Oldukları Siyasî Parti Kapatıldıktan Sonra Başka Bir Siyasî Partiye Giren veya Yeni Bir Siyasî Partinin Kurucu Üyeleri Arasında Yer Alan Milletvekillerinin Anayasanın 84 üncü Maddesi Muvacehesinde Hukukî Durumlarına Dair Başkanlık Divanı Kararı ile Başkanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporları (3/1073) (S. Sayısı : 548) (Dağıtma tarihi : 21.4.1987)

10. — 2872 Sayılı Çevre Kanununun 18 inci Maddesinin Değişik (b) Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/836) (S. Sayısı : 557) (Dağıtma tarihi : 21.4.1987)

× 11. — Ceza İşlerinde Karşılıklı Adlî Yardım Avrupa Sözleşmesine Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Adalet ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/825) (S. Sayısı : 558) (Dağıtma tarihi : 1.5.1987)

12. — 13 Mart 1913 Tarihli İdarei Umumiyei Vilayat Kanunu Muvakkatının Adının ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanuna Bazı Ek ve Ek Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ile Yozgat Milletvekili Mehmet Bağçeci ve Şanlıurfa Milletvekili Osman Doğan'ın, Kars Milletvekili Ömer Kuşhan ve 4 Arkadaşının, İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergülder'in, Aynı Kanunun 116 ve 140 ıncı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifleri ve İçişleri; Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/808, 2/231, 2/306, 2/365) (S. Sayısı : 531'e 2 nci Ek) (Dağıtma tarihi : 4.5.1987)

(×) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.